

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Ko te prepričujejo, da te ni...

"Priznam, da imam mešane občutke, da ne vem, kaj naj si mislim o današnji politiki, ki je predaleč od nas, od preprostih ljudi in vsakodnevnega življenja. Govorijo, politiki namreč, da Beppe Grillo, ki je komik, poudarjam: komik, ni povedal nič novega, ko je dejal, da politiki kradejo in so preplačani, a ni res, povedal je bistvene stvari, pravzaprav je povedal Prodijevi vladi vse tisto, česar ni naredila, čeprav je v predvolilnem boju obljubila, da bo!" mi je te dni dejal znanec, ki bo podobno, kot bom to storil sam, vseeno šel na primarne volitve Demokratske stranke, ki jo vsi nujno rabimo, a se tudi zavedamo, da se rojeva prepočasi in je njeno rojstvo prava slika stanja italijanske politike danes: na žalost je leta predaleč proč od ljudi, od tistih, ki hodimo na volitve. Zdi se, kot da se politika legitimira le s televizijo, radiom in časniki, do katerih tudi Grillo ni imel dostopa, se je pa zato poslužil za zdaj še kolikor toliko svobodnega spleta-interneta.

Dejstvo pa vseeno je, da je politika tista, ki odloča in določa naše javno in tudi zasebno življenje. In takrat, ko je slaba, se to pozna tudi v zasebnem življenju vsakega človeka, vsakogar izmed nas. Da je danes v krizi, ni potrebno nikomur govoriti, ker smo sami v krizi.

Ne vem, če ste opazili, kako se je ozračje v Gorici spremenilo s sedanjo desničarsko upravo mesta, ki zgledno briše našo prisotnost v mestu, kjerkoli je to možno, in seveda zelo pozorno skrbi tudi za to, da je čim manj sodelovanja z bližnjo Novo Gorico. Ni več tistega ozračja, ki je bilo pred časom, ko smo srečevali oba župana obmejnih mest skupaj na naših prireditvah; ni več tistega dobrega ozračja, tiste "štimunge" in ne tistega "feelinga", ki so potrebni, če hočeš zares dobro sodelovati. To se pozna povsod, tudi po tem, da vidiš novogoriškega župana na javni prireditvi pri nas samega! Prav zvičajno narejena pa je bila predstavitev prireditve Okusi ob meji na gradu Dobrovo v Brdih, kjer je goriška občina to naredila pri zasebniku v javnem lokal, kar kaže na dejstvo, da po mnenju sedanje goriške občinske uprave ni potrebno imeti dobrih odnosov s sosedom, tudi vljudnosti ne, ampak enostavno greč v zasebni javni lokal in predstavljaš v Sloveniji prireditev, ki je sicer zelo odmevno potekala v Gorici.

Naj bo, naučili smo se in se učimo stvarne politike, t.i. "real politik", ki naj bi po nekaterih vesteh velevala vsem članom paritetnega odbora, da so se sami odrekli središču Gorice in Trsta. Govorice sicer so, da so pred vrati delne volitve, na katerih naj bi kandidiral tudi sedanji guverner, ki da ni hotel..., itd. itd., niso pa potrjene, vsaj uradno ne. Govorim seveda o vidni dvojezičnosti. In še dr. Damjan Paulin, predsednik naše Zadruga Goriška Mohorjeva, ki se je edini vzdržal, ko nam je paritetni odbor odvzel mestno središče, si v našem ljubem prostoru ni zaslužil niti ene same možnosti za izjavo, da bi kje lahko povedal, zakaj ni glasoval za to, da se sami odrečemo vidni dvojezičnosti v Gorici! Njegovo izjavo si preberite na tretji strani, objavljamo jo za zgodovino, da bodo vsaj raziskovalci čez leta vedeli, da nismo bili vsi za to, da se sami odrečemo mestnemu središču, četudi sta za to glasovala tudi dva vidna predstavnika Slovenske skupnosti! Sicer nas "stvarni politiki" prepričujejo, da je tako prava, a vemo, da ni, ker vemo, da nam ta občinska uprava ne bo dala čisto nič; če bo mogla, bo samo še vzela, kot vedno doslej! V Trstu pa itak ni več kaj vzeti, saj slovenske - vidne! - prisotnosti v mestu že dolgo ni več...

Seveda bomo na Travniku še naprej govorili slovensko in urejali časnik, pa čeprav nam je paritetni odbor povedal, da nas tu ni.

Okusi ob meji, ljudski praznik

Množica ljudi preplavila goriško mestno središče

Foto DP

Pravice po kapljicah Zaščita z luknjami

Znano je, da namerava desničarska goriška občinska uprava z županom Romolijem na čelu proglasiti za polno zaščitane le predmestne dele Gorice, ali bolje, rajone, kot so Štandraž, Podgora, Pevma-Štmaver-Oslavje. Mestna občina, ki ima prav v srcu mesta vse osrednje slovenske organizacije, ustanove, šole, kulturne domove, knjižnice in banke, knjigarne in bogoslužje, naj bi kar naenkrat tu ne uživala polne zaščite. Še več. Med prej omenjena predmestna ob-

Foto DP

močja ne bi štel niti znane severne mestne četrti Sv. Gora-Placuta. Prav tu pa živi in deluje lep del slovenskega prebivalstva Gorice. Obenem je tu glavčina in sedež naših organi-

zacij in ustanov. V tem predmestju pa naj bi ne bilo vidne dvojezičnosti, ne smerokazov niti drugih tovrstnih indikacij. Določila zaščitnega zakona naj bi se tu ne uresničevala in naj bi zato ostala v bistvu neka velika praznina! Luknja na ozemlju, ki je najbolj tradicionalno slovensko naseljeno in še prav najbližje meji s Slovenijo oz. z Novo Gorico. Lepa odprta meja in to prav zdaj pred vstopom Slovenije v schengenski pas. Quousque tandem... bi se vprašal modri latinski mislec Cicero. Do kdaj torej podobna anahronistična, nezgodovinska in nelogična slepota?! Kaj vse imamo v mestni četrti Sv. Gora-Placuta? Tu je osnovna šola v ulici Brolo z otroškim vrtcem, tu so živeli veliki slovenski kulturni ustvarjalci, od Simona Gregorčiča dalje. Tu so slovenski dijaški zavodi, o naši prisotnosti priča še Livada. Tu ima sedež slovenska mestna duhovnija pri

sv. Ivanu. Na Svetogorski ulici je dolga leta ustvarjal pisatelj France Bevku. V tem predelu so živeli in delovali še Lojze Bratuž in Ljubka Šorli, Emil Komel in Rado Bednarik. Slovenski občani v Gorici podobnih sklepov enostavno ne moremo in ne smemo sprejeti. Zaščitni zakon za Slovence v Italiji se tu ne sme izvajati po kapljicah. Zato se mora slovenska javnost zavestno upreti tem poskusom italijanske desnice, ki hoče zaustaviti kolo zgodovine prav v mestu, ki je zadnja leta v marsičem že stvarno simboliziralo udeležanje združene Evrope, kot so pokazale razne nadvse uspele manifestacije na odprti meji tudi ob prisotnosti najvidnejših predstavnikov evropskih ustanov oz. organov. Zato se mora naš boj za ovrednotenje slovenskih pravic na tem področju z vsemi demokratičnimi sredstvi nadaljevati, kot je lepo zapisala goriška pesnica (mislec na prostore v goriškem gradu, kjer je prva povojna leta zasedal občinski svet) "In še se boj za pravdo v njih zrcali".

Andrej Bratuž

Pomagajmo Slovincem, ki jih je prizadelo neurje!

Za žrtve neurja v Sloveniji zbiramo prispevke in darove na upravi Novega glasa v Gorici in Trstu. Zbrana sredstva bomo izročili Slovenski karitas. Bodite velikodušni in pomagajte ljudem, ki so izgubili streho nad glavo!

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
vabi na
V. KONFERENCO SLOVENSkih
ZNANSTVENIKOV IN
GOSPODARSTVENIKOV
IZ SVETA IN SLOVENIJE

Ljubljana, 4. in 5. oktober 2007
Hotel Slon, Slovenska cesta 34, Ljubljana

Osrednje programske točke:

- Raziskovalne politike in njihovo uresničevanje
- Izkušnje slovenskih znanstvenikov v tujini
- Prenos znanja
- Slovenske univerze

Častni pokrovitelj:
predsednik Vlade RS, Janez Janša

Generalni sponzor:
hse
Hilip Slovenske pokrajine d.o.o.

Prijave in informacije
Svetovni slovenski kongres • Cankarjeva 1/IV • 1000 Ljubljana
tel: +386 1 24 28 550 / 560 • www.slokongres.com

Konferenca pripravljena s pomočjo 14 drž RS za Slovence v zamejstvu in Agencija za raziskovalno dejavnost RS

Evropske teme - Naše teme

Belgija na prodaj

"Prodajam Belgijo, kraljestvo v treh delih, ki ga lahko odkupite tudi v celoti, česar pa ne priporočam." S tem ironičnim oglasom, objavljenim na spletnem mestu E-bay, je belgijski časnikar in publicist Gerrit Six učinkovito opozoril na globoko krizo, ki jo trenutno preživlja ta severna država.

Notranji nacionalni in politični spori so danes postali že tako resni, da se Belgijci sami začnjenjajo

spraševati o smislu obstoja enotne države in o kredibilnosti le-te. Javnomenjske raziskave kažejo, da kar 60 % Flamcev meni, da se bo prej ali slej država razdelila v dva dela, skoraj polovica le-teh pa takšno ločitev hoče. Iste javnomenjske raziskave govorijo tudi o tem, da se že kar 20% Valoncev strinja s tako rešitvijo. Prav zaradi tega je povsem razumljivo dejstvo, da so gledalci nasledili šali, ko je decembra lani ena izmed lokalnih televizij neresnično in provokativno poročala o secesiji Flamskega dela.

Enotnost Belgije kot nacionalne države očitno ni več tabu tema. Obstajajo celo tisti, ki načrtujejo reševanje problemov po zgledu razdelitve Češkoslovaške leta 1993.

Ozirajoč se na tako problematično stanje, je v začetku meseca septembra ugledni angleški tednik The Economist objavil provokativni članek z naslovom "Belgija. Čas je, da končamo z njo." in s podnaslovom "Včasih je prav, da država prizna, da je svojo vlogo opravila", v katerem avtor jasno namiguje, da je skoraj stoosemdesetletna zgodba

belgijske države pri koncu.

Ugotovitve angleškega časopisa potrjujejo tudi ostre besede zmagovalca zadnjih volitev in mandatarja za sestavo nove vlade, Flamca Yvesa Leterna. Sam je namreč glasno izjavil, da je "Belgijcem skupen le kralj, državno nogometno moštvo in pa nekaj znamk piva." Leterne, ki kot politik predstavlja zmerno krilo flamskega prebivalstva, se je 23. avgusta letos celo odpovedal mandatu prvega ministra, ker mu ni uspelo priti do političnega dogovora med flamskimi in valonskimi strankami. Nalogo sestave nove vlade je prepustil Hermanu Van Rompuy, pripadniku iste stranke; tudi on je do danes še neuspešen. Belgija je torej od 10. junija letos brez osrednje vlade.

Zakaj pa je do take krize sploh prišlo? Nedvomno je več vzrokov. Uradni komentatorji postavljajo v ospredje dejstvo, da je podjetni desnosredinsko usmerjeni flamski del precej bolj razvit od levosredinskega valonskega dela. Slednji proizvaja le 24% bruto domačega proizvoda in skrbi le za 13% državnega izvoza.

A verjetno ekonomski razlog ni odločujoč. Temeljni problem je vezan na ustavno ureditev, ki je neuspešno skušala rešiti narodne spore. Flamski jezik je bil namreč v Belgiji dolga leta podrejen francoskemu, ki ga uporabljajo v Valonskem delu. Uradno priznanje si je izboril relativno pozno, saj je šele leta 1898 postal uradni jezik. Po drugi svetovni vojni, proti koncu šestdesetih let, pa je prišlo do prve vladne krize zaradi nacionalnih sporov, kar je privedlo Belgijo, da je začela daljši proces federalne preureditve države, ki se je zaključil leta 1993. Rezultat te reforme je dejstvo, da je danes država politično razdeljena na tri dele: flamski del na severu, Valonijo na jugu in pa območje Bruslja, na katerem velja dvojezičnost. Ločitev med flamskim in valonskim delom pa je že tako močna, da v Belgiji ne obstajajo več vsedržavne politične stranke, a le politično in narodno različno usmerjene nacionalne stranke, ki jim do danes ni uspelo dogovoriti se o nadaljnji skupni poti. Zato Belgijci odgovorno, a tudi pragmatično, mimo vseh tabujev, razmišljajo o drugih rešitvah.

Peter Černic
peter.cernic@tele2.it

SSk kritična do paritetnega odbora Nerazumljiva izključitev rajona Sveta Gora - Placuta

Goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti z zaskrbljenostjo sprejema vest o oblikovanju prvega seznama občin, ki ga je odobril paritetni odbor. Gotovo je pozitivno to, da se je celotni uradni postopek le premaknil in da se je konkretno začel udejanjati zakon 38/01. Po drugi strani pokrajinsko tajništvo SSK skrbi izključitev mestne četrti Sv. Gora - Placuta iz seznama.

Za Gorico je najbolj boleče ugotoviti, da je prevladalo stališče župana Romolija, ki v italijanskih časopisih slavi zmago ob izključitvi mestne četrti Sveta Gora - Placuta.

To se bije z realnostjo. Če izvzamemo tri slovenske rajone, Štandrež, Podgoro in Pevmo-Štmaver-Oslavje, je ravno svetogorska četrt tista, ki ima največje število slovenskega prebivalstva v mestu. O tem pričajo številni dokazi. V rajonskem svetu so prisotni trije slovenski svetniki, ki so na volitvah tudi dobili precejšnje število preferenc. V tem delu mesta delujejo številne pomembne slovenske organizacije, med katerimi lahko naštejemo Zavod sv. Družine, Alojzjevišče, Dijaški dom, Šolski center v ul. Brolo, Slovensko pastoralno središče sv. Ivana, Kulturni dom, Novi glas, itd. Na tem

področju so tudi prisotni številni zgodovinsko pomembni objekti, ki pričajo o slovenski prisotnosti, med katerimi je hiša, v kateri je sklenil svoje življenje goriški slavček, Simon Gregorčič. Ravno rajon Sv. Gora-Placuta je razvil pomembno čezmejno sodelovanje z bližnjo krajevno skupnostjo Solkan. Znatno del tega teritorija pa je hkrati tudi državna meja z Republiko Slovenijo oz. z občino Nova Gorica. Zato so zares čudne izjave župana Romolija, da je ta predel mesta izrazilo italijanski in furlanski. Ali je to sad nepoznavanja ali česa drugega? Tudi zagotovilo, da bo ta četrt prišla v poštev pozneje, za SSK ni nobena garancija, saj nas izkušnje dovolj trdno poučujejo, kaj veljajo take obljube.

Slovenska skupnost se sicer zaveda, da je pri volitvah prišlo do potrebe po odobritvi celotnega paketa občin. Ceni pa pogum Damjana Paulina, ki se je pri glasovanju vzdržal in na tak način opozoril na krivico, ki je nastal z izključitvijo svetogorske četrti. Pri tem si SSK postavlja vprašanje, ali je ta odločitev v duhu realizma ali pa nasedamo političnim igriscam, tako na desni kot na levi. Pri tem je SSK pričakovala večji pogum paritetnega odbora.

Slovenska Skupnost upa in apelira, da bo predsednik deželne odbora Riccardo Illy, to izključitev odpravil in vključil svetogorsko četrt v pravkar odobreni seznam. To lahko stori po svojih kompetencah, saj mora seznam podpisati prav on. SSK upa, da ne bo na to odločitev vplivalo dejstvo, da so deželne volitve tik pred vrati.

Po drugi strani pa bo SSK tudi poskrbel, da bodo o tem primerno obveščene tudi slovenski institucionalni in politični predstavniki.

Stranka Slovenska Skupnost

Ob sprejemanju manjšinske zaščite v deželnem svetu

Evropejstvo v besedah in dejanjih

V Evropski uniji, to se pravi v institucionalizirani Evropi, je danes polnopravno včlanjenih 27 držav, velikih in majhnih, in vsem je priznано enako dostojanstvo tako glede zavzemanja položajev v vodstvenih organih kot glede uporabe narodnega jezika. Kdo si je še pred petnajstimi leti predstavljal, da se bo slovenščina lahko enakovredno uporabljala v več kot 600-članskem evropskem parlamentu in se bodo v slovenščino prevajali zakoni in izvršilne uredbe Unije same? Gledano s tega vidika se organizirani del Evrope verodostojno predstavlja tudi kot skupnost narodov in ne zgolj držav.

Danes se vsi politiki in javni upravitelji tudi oz. zlasti pri nas razglašajo za evropsko odprte ljudi in da je treba v duhu odprtosti do vseh jezikov in kultur vzgajati mlade rodove. Ko pa je treba ta načela dejansko upoštevati tudi v naših krajih in razmerah, nastajajo raznovrstne težave in izgovarjanja, češ da zaščitna določila v korist jezikovnih in narodnih manjšin ustvarjajo privilegije za pripadnike le-teh na škodo večinskega naroda. V času fašističnega režima niso javne oblasti sploh priznavale obstoja manjšinskih skupnosti, temveč so njene pripadnike označevali kot drugorodce ("allogeni") brez kulture in zgodovine, ki jih je treba "civilizirati" z asimilacijo.

Danes si takšnega izražanja javno izpostavljenе osebe ne morejo več privoščiti, zato se zatekajo k drugim argumentacijam za nasprotovanje zaščiti oz. ovrednotenju manjšinskih jezikov. Po njihovem naj se kvečjemu uporabljajo v ožjem družinskem krogu, nikakor pa ne v šolah in javnih uradih. Takšno izražanje je prisotno v številnih nastopih tudi sicer visoko izobraženih ljudi iz krogov večinskega naroda v zvezi z zaščitnimi ukrepi za ovrednotenje furlanske in slovenske jezikovne skupnosti, ki so prav v teh dneh na dnevnem redu deželne svete Furlanije Julijske krajine. Nekateri skušajo

svoje nasprotovanje utemeljiti s tem, češ da manjšinska zaščita preveč stane s finančnega vidika. Po tej logiki ni upravičeno javno financiranje kulture in izobraževanja, ker ni donosno.

Ko to pišemo, poteka v deželnem svetu Furlanije Julijske krajine razprava o zakonskem predlogu za dopolnitev zaščite slovenske manjšine in njenega jezika. Predvidoma deželna zbornica bi morala besedilo odobriti 27. septembra, a se je razprava nepričakovano zavlekla ob vprašanju rezijanščine in Rezijanov, ki ga je sprožila desnosredinska opozicija. Svetnik Nacionalnega zavezištva

prav želijo biti tisti Rezijani, ki v isti sapi trdijo, da so "Italijanski državljani, italijanske narodnosti in pripadniki rezijanske etnične skupnosti." Zahtevajo priznanje rezijanščine kot samostojnega jezika in Rezijanov kot samostojnega naroda. Iz tega se vidi, kakšno zmedo so med rezijanskim prebivalstvom umetno povzročili razni politikanti, ki v imenu italijanstva nasprotujejo vsemu, kar se ne ujema z njihovo nacionalistično vizijo.

Večina svetnikov je zavrnila absurdne predloge skrajne desnice in pristala na izrecno omembo (v zakonu) rezijanščine in jezikov-

Paolo Ciani se je šel "jezikoslovca", češ da rezijansko narečje nima nobene povezave s slovenščino in Slovenci. V imenu "zaščite Rezijanov" je zahteval, naj se izloči iz zaščitnega zakona, tako deželne kot državne, celotno območje videmske pokrajine, ker da diskriminira Italijane. Nekdo je organiziral avtoBUS, ki je pripeljal v Trst kakih 50 ljudi. Nekateri od njih so razvili pred palačo deželne svete transparente, drugi pa so sledili razpravi s tribune dvorane deželne svete. Na enem od transparentov je pisalo: "Rezijani so slovensko govoreči Italijani".

Iz celotnega dogajanja in raznih izjav je težko izluščiti, kaj pravz-

nih različic Nadiških in Terskih dolin ter Kanalske doline v slovenski jezikovni stvarnosti.

Deželni svetniki strank Naprej Italija in UDC skušajo igrati vlogo zmerne opozicije glede deželne politike do Slovencev in Furlanov, zavedajoč se verjetno, da bo za celotno opozicijo hujša preizkušnja zakon za ovrednotenje furlanščine v šolah in uradih, ki je na dnevnem redu deželne svete takoj za zaščitnim zakonom za Slovence.

Če ne bo zapletljajev, bo deželni svet FJK odobril dokončno besedilo zakona za dopolnilno zaščito slovenske manjšine v ponedeljek, 1. oktobra.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Poslužujmo se svojih pravic

V zadnjem času kot slovenska narodna skupnost doživljamo lepe dogodke v tolikšni meri, da tega ni mogoče sprejeli. Umestno se je ponovno spomniti, da je predsednik italijanske republike potrdil zaščitni zakon in da je prišlo do uvedbe nižje srednje stopnje v našem šolskem središču v Špetru, da ne omenjamo sprejemanja deželne zakona za slovensko manjšino. Toda to še ni vse: desnosredinske občinske uprave, v mislih imamo Trst, Nabrežino in Gorico, vse bolj dokazujejo, da so usmerjene drugače od istobarnih političnih uprav še pred nekaj leti, da ne govorimo o tistih pred desetletji. Očitno pričena vsesplošno spreminjanje rojevati sadove tudi v naših krajih, za katere se je zdelo, da se zlepa ne bodo otresli bremen preteklosti. Nastajanje nove Evrope, uspešna Republika Slovenija, ki bo po uvedbi evra stopila v schengensko območje in prevzela predsedstvo Evropske unije, vse to in še kaj drugega povsem spreminja dose-danjo podobo in dose-danja razmerja. Kot slovenska narodna skupnost se vseh teh spreminjanj veselimo in to ne samo zato, ker smo zaradi njih deležni številnih pridobitev, ampak ker v vsesplošnem odpiranju in podiranju nevidnih zidov nastaja vse bolj sproščeno vzdušje, kar deluje spodbudno in poživljajoče. Ob tem ni nenavadno, da smo nad sedanjimi ugodnimi preobrazbami, pač z izkušnjo nikakor ne lahke preteklosti, nekoliko prese-nečeni in temu primerno zadržani. Tovrstna zadržanost dokazuje vrlino naše skromnosti,

a istočasno šibkost, da prepočasi stopamo v prostor svojih novih pravic.

Dejstvo je, da prepočasi in v premajhnem obsegu izkoriščamo pravice, ki so nam na voljo. V tem smislu smo se do tega trenutka prešibko odzvali na možnost pridobitve dvojezičnih osebnih izkaznic, pri čemer velja spomniti, da so med normami zaščitnega zakona navedene še druge bistvene pravice. Tu je pravica do slovenske ortografije oziroma za-pisa imen in priimkov s strešicami, tu je pravica do uporabe slovenščine v obračanju na upravne in sodne lokalne oblasti, tu je pravica do odgovora v slovenskem jeziku teh istih naslovov. Res je, da so vse navedene pravice uzakonjene in to v nas vzbuja prijeten občutek, res pa je tudi, da se spodobi, da jih kar največje število in že kar množica vseh nas in naših ljudi polno izkoristita. V nasprotnem primeru bo videti, kot da smo si prizadevali za doseg nečesa, česar več kot toliko ne potrebujemo, kar pa ne drži. Ne bi se torej smeli zadovoljiti s tem, da so določene pravice dosežene in se nam je že na ta način naš položaj korenito izboljšal. Bodimo dosledni in do konca uveljavimo tisto, kar nam pripada. Sedanji čas nam odpira vrata, kot se nam niso zlepa odpirala, dane so nam zares obetavne možnosti. Toda izkušnja uči, da je tudi sprememba na dobro preizkušnja, saj zahteva spremembo razmišljanja. Zahteva namreč našo mnogo bolj celovito in samozavestno vlogo od tiste, ki smo je bili vajeni doslej.

Janez Povše

Na dnu...

V DANAŠNJEM SVETU
OBSTAJA ŠE KAJ
GOTOVEGA?

Srečanje Šušmelj - Romoli na goriškem županstvu Kje bomo praznovali slovenski vstop v Schengen?

Le dan potem, ko je paritetni odbor imel na "avdiciji" goriškega župana Ettoreja Romolija v zvezi z izvajanjem zaščitnega zakona, je na obisk na goriško županstvo prišel slovenski generalni konzul Jože Šušmelj. S slovenskim županom sta spregovorila o aktualnih čezmejnih tematikah (skupno slovensko-italijansko praznovanje ob vstopu Slovenije v schengensko območje), pa tudi o izvajanju zaščitnega zakona. Oba smo prosila za kratko izjavo, ob tem pa smo se obrnili tudi na novogoriškega župana Mirka Brulca, ki bo sam med pomembnejšimi akterji praznovanja ob vstopu Slovenije v Schengen. / AC

Generalni konzul Šušmelj

Glede praznovanja ob vstopu Slovenije v schengensko območje: "Župan Romoli je dejal, da se bosta z novogoriškim prvim občanom Mirkom Brulcem zmenila za enotno proslavo. Le ta naj bi bila pri mejnem prehodu na Škabrijelovi - Erjavčevi ali na tistem v Rožni dolini."

Glede izključitve Svetogorskega rajona iz območja izvajanja zaščitnega zakona: "Župan je izrazil zadovoljstvo, da je tudi v paritetnem odboru prodrli njegov predlog o izključitvi severne četrti. Hkrati je pojasnil, da je vesel, ker na tako zastavljeno zaščito v celotni Gorici ni

bilo nobene negativne reakcije. Končno pa glede Svetogorske četrti vrat ni popolnoma zaprt: stvari po njegovem mnenju niso še popolnoma zaključene: treba bo opazovati, kako se bo situacija naprej razpletala."

Glede gospodarskega sodelovanja obeh Goric: "Župan Romoli je dejal, da si želi ekonomskega sodelovanja. V zvezi s tem je predlagal skupni simpozij obeh gospodarskih zbornic kot temeljni kamen za nadaljnje sodelovanje."

Župan Romoli

Glede praznovanja ob vstopu Slovenije v schengensko območje: "Te praznovanja nima smisla prirediti na trgu Transalpina,

ker to ni in ni nikoli bil mejni prehod. S tem se strinja tudi gospod konzul. Meni se zdi ustrežnejša rešitev prehod pri Rožni dolini, njemu tisti na Škabrijelovi (novogoriški Erjavčevi, op. av.) ulici." Glede izključitve Svetogorskega rajona iz območja izvajanja zaščitnega zakona: "Vložil sem zahtevo, naj se Svetogorska četrt ne upošteva in paritetni odbor je mojo zahtevo potrdil. Dejal sem tudi, da pri teh stvareh ni nič večnega. V tem trenutku je to poglavje zame zaprto, v prihodnosti pa bomo videli, kako se bodo stvari razvijale."

Glede odprtja Škabrijelovega prehoda prometu: "S tem se strinjam, težava bo s tamkajšnjimi prebivalci, ki so navajeni na mir, brez avtomobilov."

Glede skupne čistilne naprave: "Gospod konzul mi je potrdil, da bo Slovenija zgradila svojo čistilno napravo. Mi bomo imeli svojo, oni pa svojo. Ne vem, koliko je to koristno."

Župan Brulc

Glede praznovanja ob vstopu Slovenije v schengensko območje: "Ključnega pomena je vprašanje življenja obeh mest v prihodnosti. Želimo urediti prometno infrastrukturo, zlasti tiste na Erjavčevi, z odstranitvijo nadstreškov na meji: tako bodo odstranjeni pomniki meje. In zato je primeren prostor za praznovanje prehod na Erjavčevi ulici. V njegovi bližini je tudi Trg Evrope s pomembno simboliko."

Glede skupne čistilne naprave: "Ceneje in tehnično lažje bo, če sami zgradimo čistilno napravo na naši strani meje. Ta prostor jo nedvomno potrebuje. Zagotovo pa bodo morali na italijanski strani oceniti, koliko bo potrebno napraviti pri nas še potrebe pri njih."

Glede gospodarskega sodelovanja obeh Goric: "Gospodarsko sodelovanje že

poteka, strinjam pa se, da lahko mestu sodelovanje še podkrepita. Osnova za to so dobri odnosi, spoštovanje in priznavanje pravic slovenske manjšine. V okviru Protokola o sodelovanju obe zbornici že sodelujeta, goriška ji trenutno celo predseduje."

SSK ob poplavah v Sloveniji Solidarnost s prizadetimi sorojaki

Spošt.
Predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek,
spošt.
Predsednik Vlade Republike Slovenije g. Janez Janša,
spošt.
Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije dr. France Cukjati
Slovenska skupnost, narodna stranka Slovencev v Italiji, izraža svojo največjo solidarnost ob hu-

di preizkušnji zaradi poplav, ki so v prejšnjih dneh prizadele več področij Republike Slovenije. Slovenska skupnost izraža svoje sožalje ob izgubljenih življenjih in je prizadetim družinam blizu v tem trenutku, ko jim primanjkuje osnovnih življenjskih sredstev. Verjame, da bo Slovenija znala na takojšen način premagati nastale težave in čim prej zagotoviti svojim državljanom normalne življenjske razmere. Slovenska skupnost se zaveda tu-

di hude škode, ki je nastala zaradi razdejanja pomembnega zgodovinskega spomenika, ki ga predstavlja bolnišnica Franja. To je pomemben državni simbol, ki predstavlja Slovenijo po vsem svetu, saj ga je mednarodna organizacija Unesco primerno zaščitila. Bolnišnica Franja pa je še posebno blizu Slovincem, ki živimo na Primorskem in nas je njeno razdejanje še toliko bolj prizadelo. Slovenska skupnost bo, po svojih močeh, pomagala prizadetemu prebivalstvu, najprej s tem da bo svoje somišljenike apelirala, naj se aktivno vključijo v akcije humanitarne pomoči, ki so se že pričele.

Slovenska skupnost
Deženi svetnik, Mirko Špacapan
Deželni tajnik, Damijan Terpin

občinsko ozemlje. V zvezi s tem jim bo občina Ronke. Pokrajinska konzulta z velikim veseljem pozdravlja njeno sicer že znano stališče, da se vidna dvojezičnost izvaja na celotnem teritoriju občine. Pokrajinska konzulta ocenjuje namreč, da taka odločitev resnično prerašča stare strahove in dejansko presega zastarele miselne sheme, ki so se oblikovale v prejšnjem stoletju. Pristop ronške občinske uprave realno dokazuje, da slovenska narodna skupnost za italijansko večino ni več predmet spora ali pa tujek, temveč bogastvo, ki plemeniti in bogati tudi večinsko skupnost.

Za pokrajinsko konzulto
predsednik
Peter Černič

Slovenska pokrajinska konzulta Ob sklepih občin

Goriška pokrajinska konzulta za slovensko skupnost izraža razočaranje nad odločitvijo nekaterih občin naše pokrajine, ki so se, kljub temu da so glasovale za vključitev v območje izvajanja zakona 38/01, na avdicijah s paritetnim odborom odločile za popolno neizvajanje 10. člena istega zakona, ki govori o vidni dvojezičnosti. Pokrajinska konzulta sprejema tako odločitev z obžalovanjem, saj ugotavlja, da kljub zgodovinski multikulturalnosti Goriške in večletni poti stalnega odpiranja italijanske večine v odnosu do

slovenske narodne skupnosti ostaja vidno priznavanje slovensščine za marsikatero pravdo še politični problem. Goriška pokrajinska konzulta zato z zadovoljstvom sprejema stališča županov slovenskih občin, ki bodo zakon uresničevale na celotnem teritoriju, obenem pa bodri tudi tiste uprave, ki so zakonsko izvajanje 10. člena omejile le na del ozemlja, oz. tiste uprave, ki 10. člena ne bodo izvajale, da bi premostile stare strahove in v duhu novih časov, katerim gremo naproti, razširile vidno dvojezičnost na celotno

Pogovor z Damjanom Paulinom

"Zakaj sem se vzdržal glasovanja"

Dr. Damjan Paulin, član paritetnega odbora, se je na seji paritetnega odbora, na kateri so izključili iz območja zaščitnega zakona za Slovence središče mesta Gorice, vzdržal in zaprosili smo ga, naj nam razloži, zakaj ni glasoval za odločitev, ki jo je potem paritetni odbor sprejel, saj ne v našem tisku ne po radiu in televiziji ni

Foto JMP

smo zasledili, da bi ga sploh kdo vprašal za obrazložitev, kar tudi kaže na stanje duha v naši sredi. Takole nam je odgovoril: "Na zadnjih zasedanjih paritetnega odbora je bilo veliko govora in razprav o izvajanju desetega člena zaščitnega zakona, ki govori o vidni dvojezičnosti v toponomastiki, raznih napisih na javnih ustanovah, občinskih praporih,

javnih dokumentih itd. Paritetni odbor je glede tega sprejel v vednost mnenje županov 32 občin, ki so v zaščitnem zakonu. O tem vprašanju so se izrekli tudi predsedniki pokrajin in gorskih skupnosti. Največ razprave je bilo o goriški in tržaški občini. Goriški župan Ettore Romoli je predlagal, da se deseti člen izvaja samo v krajih Štandrež, Podgora, Pevma, Oslavje in Štomer. Kot Goričan se s takim stališčem seveda nisem mogel strinjati in sem predlagal, naj se določila desetega člena izvajajo tudi za severni del mesta oziroma za okrožje Placuta-Sveta Gora. V tem predelu živi veliko Slovencev, v rajonskem svetu so trije slovenski svetovalci in tudi v goriškem občinskem svetu so slovenski predstavniki iz tega mestnega predela Gorice. Večina slovenskih društev in ustanov ima svoj sedež ravno v tem predelu. Številna so tudi ledinska imena, ki pričajo o zgodovinski prisotnosti nas Slovencev v tem okrožju. Večina članov paritetnega odbora teh utemeljitev ni hotela upoštevati in je podprla predlog goriškega župana. Edini vzdržani glas je bil moj, proti pa je, kot veste, glasoval predstavnik Nacionalnega zavestništva. Od paritetnega odbora bi pričakoval več poguma in ne samo potrditve stališč nam že itak nenaklonjenih občinskih upraviteljev."

Ne potvarjajmo zgodovine!

Je Mussolini ustanovil goriško pokrajino?

Značilnost današnjih dni je tudi, da se za uveljavitev določenih namenov potvarja zgodovina. Ali je mogoče drugače razložiti besede, ki jih je predsednik društva TIGR Marjan Bevk izrekel na Skalarjevih dnevih v Čezsoči (Primorske novice 25. 9. 2007, št. 221)? Poimenovanje severne Primorske z Goriško "bi bilo v posmeh uporu posoškega človeka", pojem Goriška je "povezan z obglavljanjem dvanajstih tolminskih puntarjev" in še "nismo pozabili, da je Mussolini ustanovil goriško pokrajino."

1. Goriška je zgodovinska dežela in upravno ozemlje, ki je od srede 18. stoletja združevalo celotno Posočje, razen tistih njegovih predelov, ki so takrat sodili še pod suverenost Beneške republike. Ožja Tolminska je postala del grofije sredi 17. stoletja, Bovško pa leta 1751. Tolminsko glavarstvo je bilo s sodnimi okraji Bovec, Cerklje, Kobarid in Tolmin do razpada Avstro-Ogrske sestavni del Goriško-Gradiške, ene od sedemnajstih dežel avstrijskega dela monarhije. Središče dežele je bilo mesto Gorica. Upravno povezanost velikega dela Posočja kažejo tudi kasnejše upravne razmere (Goriška pokrajina 1927-1947, Goriško okrožje 1945-1947, OLO Gorica 1947-1963). Z imenom Goriška so se označevali predeli zgodovinske grofije in upravnih enot, ki so

njeno ozemlje nasledile. Pri tem so sestavine Goriške ohranile svoja imena (Tolminsko, Bovško, Kras, Vipavska dolina itd.). 2. Popoln nesmisel je povezovati ime Goriška kot "posmeh uporu" z obglavljenimi Tolminci, voditelji upora goriški kmetov leta 1713. Upor so zanimali Tolminci, toda pridružili so se mu tudi Brici (trije ubiti),

Foto DPD

Kraševci (pet ubiti) in Vipavci. Upor se je potemtakem razširil na celotno goriško grofijo in še preko njenih meja. Smrtna kazen nad enajstimi (ne dvanajstimi) Tolminci je bila izvršena v Gorici, ki je bila glavno mesto dežele/grofije.

Enominutni govor

Evropska poslanka Ljudmila Novak na plenarnem zasedanju EP

Večkrat sem že opozarjala na probleme slovenske manjšine v Italiji in Avstriji. Tokrat pa pozdravljam aktivnosti italijanske vlade v zadnjem letu, ki so namenjene izvajanju za-

Foto JMP

ščitnega zakona za slovensko manjšino; to je oblikovanje seznama 32 občin v Furlaniji Juljski krajini in podpora izgradnji slovenske šole v Špetru v Beneški Sloveniji. Ta ukrepa bosta olajšala življenje slovenske manjšine v Italiji in izpolnila vsaj del njihovih pravic in potreb.

Pozivam pa tudi avstrijsko vlado in avstrijske kolege v Evropskem parlamentu, da naredijo vse, da bo tudi Avstrija v čim krajšem času pričela v popolnosti izvajati 7. člen avstrijske državne pogodbe. Še posebej izpostavljam tretji odstavek, ki slovenski manjšini na načelni ravni zagotavlja pravico do dvojezičnih topografskih napisov. To bi prispevalo k sožitju in k še boljšim odnosom med državama in v Evropski uniji.

Ljudmila Novak

3. Omemba Mussolinija kot ustanovitelja goriške pokrajine je govorniška demagogika. Avstrijska goriško-gradiška dežela je delovala krajši čas tudi še po aneksiji k italijanski državi (1921). Potem je bila vključena v kratko obdobje delujoče upravno ozemlje Juljska krajina. Leta 1923 se je ta upravna enota združila na tržaško in puljsko pokrajino, večji del ozemlja Goriško-Gradiške pa je bil vključen skupaj z nekaterimi ozemlji nekdanje kranjske dežele, ki so po rapalski pogodbi prišli v Italijo, v "staroitalijansko" vidensko pokrajino (Furlanska pokrajina). Vzrok za to

nenavadno vključitev je bila namera skrajnih italijanskih nacionalistov, da razbijejo moč slovenske manjšine. To moč so namreč pokazale volitve v rimski parlament leta 1921, ko so Slovenci izvolili v goriškem volilnem okrožju štiri poslance, italijanski nacionalisti pa nobenega. Ko je fašizem uničil moč manjšine, je znova vzpostavil goriško pokrajino (1927), ki je formalno obstajala vse do uveljavitve mirovne pogodbe z Italijo (1947). Za konec pa še to. G. Marjan Bevk bi lahko pomislil, da črka G v kratki, sestavini naslova društva, ki mu predseduje, označuje predvsem ozemlje (Goriška) in ne le mesta (Gorica), podobno kot začetnice T (Trst), I (Istra) in R (Reka). Je bila torej črka G (Goriška/Gorica) pred osemdesetimi leti in je tudi še danes v "posmeh uporu posoškega človeka"?

Branko Marušič

V slovenščini knjiga papeža Benedikta XVI.

Jesus iz Nazareta: Od krsta v Jordanu do spremenitve

Sedanji papež Benedikt XVI. je že v prejšnjem obdobju, ko še ni bil papež, kot Joseph Ratzinger pristopil k pisanju o problematiki o Jezusu iz Nazareta. Knjigo je v svoji notranjosti dolgo pripravljala. Sam poudarja, da ta knjiga

skrivnost, njegov krst, Jezusove skušnjave, evangelij o božjem kraljestvu in govor na gori. Knjiga ima deset poglavij in bogat seznam literature. Uvodna poglavja obdelujejo problematiko, ki smo jo ravnokar navedli. V osrednjih poglavjih se je

prilika, to je bistvo in cilj prilike ter navedbo več pripovedi v prilikah, kot npr. o usmiljenem Samarijanu, prilika o dveh bratih in prilika o bogatinu in ubogem Lazarju.

V zaključnih poglavjih bomo spoznali velike Janezove podobe, ki obdelujejo: vodo, vinsko trto in vino, kruh in pastirja. Lepo sta prikazani dve pomembni oznaki na Jezusovi poti, to je Petrova izpoved in Jezusova spremenitev, kar je sveti oče na izviren način ilustriral in na pregleden ter razumljiv način opisal.

V zadnjem, to je desetem poglavju, pa so podane Jezusove izjave o samem sebi, kot so: Sin človekov, Sin, Jaz sem.

Joseph Ratzinger oziroma Benedikt XVI. je nadaljeval proučevanje in pisanje dela o Jezusu tudi po izvolitvi za papeža. Ta knjiga, ki je pred nami, predstavlja njegov prvi del. Upamo, da bo temu sledil še drugi del. Pri obdelavi tega tako zahtevnega dela o Jezusu se je oprl na štiri evangelije in je prepričan, da lahko z njihovo pomočjo spoznamo zgodovinsko resnico o Jezusu kot človeku in Božjem sinu. Ta knjiga je zanimiva, koristna in praktična ne samo za katoličane, ampak tudi za vse ostale, ki se želijo poglobiti v

Jezusa iz Nazareta. V nekaterih slovenskih dnevnih občasno opažamo "pljuvanje" po Svetem pismu, krščanski veri in podobno.

Zanimivo je, da se v zadnjem času lotevajo proučevanja krščanske vere tudi taki ljudje, ki nimajo pojma o stvari, želijo pa odvrčati katoličane od krščanske vere. V ta namen se poslužujejo nizkih udarcev in podlih misli. Pozabili pa so reakcijo muslimanskega sveta, ko so pred časom v severni Evropi nekateri "tipi" objavljali karikature Mohameda in drugih. Letošnje leto je posvečeno Svetemu pismu. V Ljubljani je bil v poletnih mesecih mednarodni simpozij o vsebini in pomenu tega pisma za vsakdanje življenje. Zbrala se je elita najboljših znanstvenikov z vsega sveta. Slavnostne govore so imeli najvišji predstavniki slovenskega življenja, kot npr.: predsednik vlade, rektorica Univerze v Ljubljani, predsednik SAZU, kardinali, škofje itd. To omenjam iz tega razloga, da poudarim pomen vsebine najnovejših papežev knjige, povezane s Svetim pismom in aktivnostjo na slovenskih tleh v tem letu, kar bi morali imeti pred seboj tudi ateisti in drugi, ki se želijo izpostavljati s publikacijami o verstvih.

Lahko rečem, da bo ta knjiga koristen pripomoček pri poglabljanju ne samo problematike Jezusa iz Nazareta, temveč tudi širše pri novih ustvarjalnih razmišljanjih, analizah in publikacijah.

Gabrijel Devetak

nikakor ni dejanje cerkvenega učiteljstva, marveč izraža samo njegovo osebno iskanje "Gospodovega obličja". Pred kratkim je založba Družina d.o.o. v Ljubljani izdala omenjeno knjigo v slovenščini. Na 367 straneh imamo na voljo prvi pogled na Jezusovo

avtor dotaknil Gospodove molitve in razčlenil "Oče naš" tako, da je posamezne besede in sklope besed analiziral tako, kakor še nobenemu ni uspelo. V nadaljevanju se dotakne problematike o učencih, takoj zatem v sedmem poglavju pa na bogat način opiše sporočila

Slovenska škofovska konferenca

Poročilo s 37. redne seje

V četrtek, 27. septembra 2007, je v prostorih škofijskega ordinariata v Novem mestu potekala 37. redna seja Slovenske škofovske konference (SSK). Na seji so bili poleg apostolskega nuncija navzoči vsi slovenski škofje, razen ljubljanskega pomožnega škofa, msgr. dr. Antona Jamnika, ki se mudi na obisku v Združenih državah Amerike. Bistvena vsebinska točka, o kateri so govorili, je bila priprava na obisk ad limina apostolorum, ki bo od 21. do 26. januarja 2008. Vsaka škofija bo zbrala podatke o življenju in delu krajevne Cerkve v preteklih letih, le-te pa bodo škofje ordinariji predstavili papežu. Zadnji tovrstni obisk so imeli slovenski škofje med 23. in 28. aprilom 2001. Tovrstni obisk ima sicer več vsebinskih pou-

darkov. Škofje obiščejo sv. očeta in nekatere urade rimske kurije, poleg tega pa se v molitvi ustavijo tudi na grobovih apostolov sv. Petra in Pavla, s čimer potrdijo in okrepijo vezi s Petrovim naslednikom in vesoljno Cerkvijo.

Nadškof Uran

Škofje so govorili o povabilu sv. očeta v Slovenijo. Predsednik SSK, nadškof Uran, je papeža letos aprila, ko je bil na obisku v Vatikanu, že povabil v Slovenijo. Na seji so se odločili, da bodo papeža v Slovenijo povabili spomladi leta 2009. V istem letu bomo obhajali 10. obletnico drugega obiska papeža Janeza Pavla II., ki je v Mariboru škofa Antona Martina Slomška razgla-

sil za prvega blaženega Slovenca, ter 10. obletnico prvega sinodalnega zasedanja v Cerkvi na Slovenskem.

Škofje so se seznanili z delom tiskovnega urada SSK, tajništva SSK ter tajništva za pripravo katoliške univerze v Sloveniji v času od zadnje seje. Govorili so o skorajšnjem ponatisu Molitvenega bogoslužja, ki ga v Cerkvi redno molijo duhovniki, diakoni, redovniki, redovnice in druge, Bogu posvečene osebe. Trajanje priprave odraslih (katehumenov) na zakramente uvajanja v krščanstvo (krst, birma in evharistija) je po škofijah zaradi različnih razlogov neenotno, zato je bil sprejet sklep, da se dolžina le-te v Sloveniji poenoti v skladu s sklepom plenarnega zbora.

Prihodnja seja SSK bo 19. in 20. novembra 2007 v Ljubljani. Na sejo bodo poleg slovenskih škofov povabljeni tudi predstavniki iz vseh štirih sosednjih škofovskih konferenc.

Od cinizma k resnici

Posledica je žalostno dejstvo, da velik del današnje mladine, ki živi iz zlaganega spomina, vidi v Titu svoj idol in kultno občuduje človeka, ki je bil po vseh sodobnih civilizacijskih, kulturnih in pravnih normah zločinec. Četudi bi bil še tako uspešen politik in ekonomist, to bi ne opravičevalo niti ene same nedolžne žrtve, kaj šele deset tisoče žrtev, na katerih je ustvarjal svoj osebni kult. Mnogi, ki so se iz tega kulta napajali, še danes jadicujejo nad dobrimi, starimi, Titovimi časi.

A naš namen tu ni natančna rekonstrukcija povojne slovenske zgodovine; pustimo jo za to usposobljenim strokovnjakom: zgodovinarjem. Tu želimo poudariti vlogo spomina v osebnem življenju posameznika in družbe. Papež Janez Pavel II. je leto 2006, prehod v tretje tisočletje, posvetil očiščevanju zgodovinskega spomina. Prepričan je bil, da Cerkev v tretjem tisočletju ne bo obrodila sadov, če vanj ne vstopi s prečiščenim spominom. Prečiščiti spomin pomeni prositi odpuščanja za storjene grehe, zločine, napake; obenem očiščenje spomina omogoči sprejemanje odpuščanja, kar odpira možnosti za nov začetek. Naslov zadnje knjige papeža Janeza Pavla II. je bil prav Spomin in istovetnost.

Ta znamenja, ki nam jih je pustil pokojni papež, govori o preprostem, najbolj osnovnem dejstvu življenja posameznika in družbe: prihodnosti ni brez preteklosti; preteklost, poreklo, je hrana prihodnosti. Kdor nima razčiščene preteklosti, si ne more obetati zdrave prihodnosti. Koliko ljudi hodi po pomoč k psihoterapevtom ali duhovnim voditeljem, da bi razčistili s svojo preteklostjo, se osvobodili njenih neznanih, skrivnih bremen in se odprli svoji osebni prihodnosti. V človeku in družbi so preteklost, sedanjost in prihodnost neločljivo povezane. Ene ni brez drugih dveh. In če odvržemo eno, odvržemo z njo obe drugi. Človek brez preteklosti je človek brez prihodnosti. Zato je očiščevanje zgodovinskega spomina ustvarjanje trdnih temeljev prihodnosti. Le zdrav zgodovinski spomin more biti močna hrbtnica zdrave prihodnosti.

Kako je torej s stanjem duha na Slovenskem po šestdesetih letih njegove ujetosti v lažni spomin? Polstoletno ujetništvo duha v laž je tega duha, ki se je bal izgovoriti resnico, naredilo ciničnega, grobega, posmehljivega. Duh, po svoji naravi poklican k resnici, je moral živeti v laži. Zato si je poiskal zasilno zdravilo: cinizem. Cinizem je tista značilnost duha na Slovenskem, ki se - kakor kronična bolezen - vedno znova pojavlja na površju. Duh, ki se je ločil od resnice, lahko preživi le, če postane ciničen.

Voltaire

Cinizem pomeni prikrievanje slabe vesti, ki me opozarja, da živim v nasprotju z resnico; pomeni lagati samemu sebi, da ne lažem. Cinizem je sprevržanje, prevrednotenje vrednot: vrednote prikazuje kot ne vrednote (Nietzsche); ruši spoštovanje do resnice (Freud); ne ločuje več med dobrim in zlom, resničnim in lažnim; v njegovih očeh je vse brez vrednosti in s tem vse enako vredno oz. nevredno; najvišje vrednote so zanj zgolj privid (Simmel). V tem je moč cinizma; počuti se močnega, vzdignjenega visoko nad vse drugo, ker mu ni mar za nič več (Fetscher). Komunikacija, sporazumevanje in spoštovanje so zanj lastnosti šibkih duhov. Njegov edini smisel in cilj je moč, prevlada (Sloterdijk). Z Voltairom lahko rečemo, da je cinizem - podobno kakor optimizem - "strastno dopovedovanje, da je vse dobro, takrat, ko je vse narobe". Freud se poudarja psihoterapevtsko vlogo cinizma: z njim človek blaži rane, ki mu jih je zadala laž. Cinizem je torej opoj, opij, v katerem človek utaplja vest, ki ga opozarja, da ne živi v resnici.

/ dalje

Evangelij
Viljem Žerjal

27. NAVADNA NEDELJA - Rožnovenska

Hab 1, 2-3; 2,24 Ps 95; 2 Tim 1, 6-8. 13-14; Lk 17, 5-10

Današnji evangeljski odlomek evangelista Luka govori najprej o neomejenem odpuščanju človeku, ki nas žali. Apostoli tega ne morejo pogoltniti. Toda Jezus ne odstopi od zahteve po odpuščanju zato, ker smo vsi odgovorni drug za drugega.

V poštev pride bratski opomin, a tudi priznanje svoje krivde. Uzaljeni naj prvi stopi do brata, ki ga je žalil, če ga ta sprejme, in se spravi z njim. Naj ne nosi mržnje v srcu. Prosi naj za spreobrnitev in spravo. Bratski opomin bo rešil pred večnim pogubljenjem. Dolžni smo upoštevati zapoved ljubezni, tudi ljubezni do sorašnikov (Lk 6, 27). Bodimo usmiljeni, kakor je Oče usmiljen (Lk 6, 27). Zato krščansko odpuščanje ne pozna meja. Iz tega je razvidno, da je odpuščanje izraz vere. Zato apostoli prosijo Jezusa: "Pomnoži nam vero!" (Lk 17, 6). Tedaj razumemo njego-

vo trditev o močni veri, ki presaja celo drevo s samo besedo. Tako tudi oni morajo doseči trdno vero.

Jezus je do zdaj govoril samo učencem in množici (v. 1), zdaj pa se obrne izrecno do apostolov kot "Gospod", uči namreč z oblastjo.

Ker vere ni mogoče doseči s še tako močno voljo, jo prejmemo samo po molitvi. Če je ta vera tako močna, da ukazuje celo mrtvi naravi, potem je nepremagljiva. Tako vero je imel pred očmi prerok Habakuk, ko je doživljal napade strašnih krivic krutih Kaldejcev. Ti so vse bližnje narode uničevali ter so se norčevali iz kraljev in vseh ljudi. Sledili so si napadi na Palestino, zlasti na Jeruzalem in na tempelj. Izrael je postal tarča vseh poganov; sam je in zapuščen, ko ga stiska tak sovražnik, ki ga primerja hudodelcu, ki mu je njegova moč njegov bog (1, 11). Tedaj prerok izpove močno vero le v Boga in trdi, da bo pravični v svoji veri živel!" (2, 4).

Prerok se ne vda. Spetkratnim "Gorje!" napoveduje rešitev, ki jo bo Bog naklonil pravičnemu, a "Gorje tistemu, kdor kopiči, kar ni njegovo. Gorje mu, ki utrgava krivični dobiček za svojo hišo, da bi svoje gnezdo postavil visoko in ušel

roki stiske. Gorje mu, kdor s krvjo zida mesto in s krivico postavlja grad. Gorje mu, kdor nalije svojemu prijatelju zato, da ga opije in osmeši. Gorje mu, kdor pravi lesu: Zbudi se! In neumne mu kamnu: Vstani!" (2, 6.9.12.15.19).

Prerok povsod brani in pospešuje vero kljub vsemu, kar ga ogroža, kajti maliki ljudstev so velika ničla. Piše: "Vendar se bom veselil v Gospodu, se radoval v Bogu, svojem rešitelju. Gospod Bog je moja moč" (Hab 3, 18-19).

Vse naštetu velja tudi za naše čase: hudobija se namreč skuša prebiti povsod. Tudi danes poživimo vero, ki preмага svet (1 Jn 5, 4-5), četudi je majhna kakor gorčično zrno (Lk 17, 6).

V drugem berilu pride do izraza Pavlova gorečnost za oznanjevanje evangelija ali Kristususa. Svojega učenca Timoteja, ki ga je postavil za škofa v Efezu v Mali Aziji, bodri, naj bo močan, naj se ne boji. Pomagal mu bo gorečnost v službi, da bo deloval v moči in ljubezni in razumnosti. Naj se ne sramuje niti apostola Pavla, ki je v ječi. Odkrito pove, naj tudi trpi za evangelij. Podpira pa naj zdravi nauk v veri in ljubezni do Kristususa Jezusa. Vse to je pravi zaklad, je Sveti Duh, ki prebiva v nas (2Tim 1, 6-8. 14). Pavel je stvaren;

takole govori Timoteju: "Premisli, kaj pravim. Sicer pa ti bo Gospod dal pamet v vsem" (2 Tim 2, 7). In še: "Spominjaj se Jezusa Kristususa, ki je bil obujen od mrtvih. Zanj prenašam celo verige, kakor bi bil hudodelec (v. 8.9.).

Ker je danes rožnovenska nedelja, poglobimo ljubezen do Matere Božje, ki je tudi naša mati in mati celotne Cerkve. Je tudi kraljica apostolov, ker je tudi danes v krogu molivcev, kakor nekoč skupaj z apostoli.

Ponavljajmo večkrat Gospodu: "Pomnoži nam vero!" (Lk 17, 5). Trpljenje za evangelij je tudi doživljanje hladne brezbriznosti sveta nasproti skritemu zakladu duhovnega življenja.

Trpljenje za evangelij je tudi prenašanje varanja v zakonu, z upanjem na ljubezen, je tiho pričakovanje uslišanja, ki ga Gospod daruje po vztrajni molitvi, kakor je obljubil (Lk 11, 13). Ljubezen gre skozi trpljenje in tiho služenje Bogu po sestrah in bratih.

Verujmo, da Bog upošteva nekoristne hlapce (Lk 17, 10).

Sveti Frančišek Asiški govori tudi nam, da je le v trpljenju, ki je združeno z Jezusovim trpljenjem, popolno veselje.

POGOVOR Msgr. Giuseppe Betori

Izzivi Cerkev in kristjanov v svetu, ki se spreminja

Glavni tajnik Italijanske škofovske konference msgr. Giuseppe Betori je pristal na pogovor za katoliške tednike italijanskega severo-vzhoda v pričakovanju na srečanje med njim in uredniki 5. oktobra.

Naša država je "zmedena". Kako gledate na to?

Zmeda, o kateri je govoril predsednik Italijanske škofovske konference msgr. Bagnasco, prihaja od daleč in ima opraviti z globokimi dinamikami človeškega. Gre za problem kulture, ki je izgubila oporne točke in poslednje motivacije. V naši družbi je objektivno deficit upanja, in to ne od danes. Najbolj vidni simptom tega je pomanjkanje načrta, ki bi bil splošno sprejet. Zato se vse skoncentrira na sedanji čas kot nekakšen "bežeči trenutek", izguba velikih ideoloških stremiljenj pa je pustila za sabo družbenemu načrtovanju kratko sapo in odvzela elan. Primanjkuje nam širše zasnovano delovanje, ki ga lahko jamči samo eshatološko zarisana perspektiva. Zaradi tega ima Cerkev danes, kot vedno, izredno odgovornost.

"Italija zasluži večjo ljubezen". Od koga?

Italijani bi morali imeti bolj radi svojo državo, in to toliko bolj, če so verni. Občasno zaznamo pomanjkljivo ljubezen do svoje zgodovine in stvarnosti. Drugače povedano: nezmožnost ceniti pozitivne vidike, ki zaznamujejo naše državno dogajanje. "Večje ljube-

ni" ne smemo pojmovati kot nekaj šovinizem ali, še slabše, novo obliko tradicionalnega kampanilizma. Ogibati se moramo drobnih oblik samoškodovanja, zaradi katere se zdimo ločeni, tuji, postavljeni na nasprotujoče si tabore. Izhod iz tega stanja bi omogočili trdne oporne točke in obče sprejet skupek vrednot, za katere se skupaj zavzemati.

Cerkev govori za dobro države. Zakaj to ni vmešavanje? Kaj menite o laičnosti?

Cerkev je v službi človeštva in zato mora biti noter in zunaj družbe. Tega, kar pravi Cerkev, ne pravi samo v luči vere, ampak na osnovi človeške, racionalne analize. Razumnost verskega čustvanja ne briše globoko verskega navdiha pri branju stvarnosti, ne podcenjuje niti pomembnosti izhajanja iz predpostavk, ki bi jih sprejele vsi ljudje dobre volje. Konec koncev je dobro nekaj vidnega vsakomur, ki je odprt za lepoto, ne glede na mentalne sheme ali vnaprejšnje ideologije.

V Veroni, Loretu, na Family day, v župnijah se pojavlja Cerkev kot ljudstvo, zavzeto za dela usmiljenja, vzgojo, katehezo...

Če se kdo čudi ob omenjenih dogodkih, ki so se enkrat pokazali na ljudski in praznični obraz Cerkev, verjetno dokazuje, da ni razumel stvarnosti ali, bolj možno, hoče še vedno podpihovati lažno podobo ljudi proti Cerkvi oz. Cerkev proti

ljudem. V resnici med Cerkvijo in ljudmi obstaja že vrsto stoletij trdna zaveza. Problem je, kako prenesti vzajemno zaupanje v vsakdanje življenje. Še vedno obstaja problem sekularizirane mentalitete, s katerim se moramo soočiti prek vztrajnega in dolgoročnega vzgojnega dela.

Kako naj katoliški mediji dajo glas Cerkvi in prispevajo k rasti države?

Družbeni odnosi in vzgojne poti v globalni družbi imajo neizbežno opraviti s sredstvi družbenega obveščanja. Krščanstva kot predloga ne moremo zreducirati zgolj na osebno pot, ločeno od kolektivne stvarnosti. Ideja Cerkev za majhne skupine, ki nima kaj opraviti z oblikami javnega obveščanja, nam ne pripada. Nasprotno: italijanska Cerkev se je že zdavnaj opredelila za to, da vstopi z odprtimi očmi v ta svet, da osvoji isto govorico in tako prinaša vsem svoj celoviti predlog odrešenja.

Kako gledate na odnose z drugimi verstvi?

Menim, da je treba lastno istovetnost skladati z dialogom. Katoliška identiteta ne obstaja, če ni odprta do drugih. Prav tako ni pristnega dialoga, če ga ne zaznamuje osebnostna identiteta. V zadnji knjigi Benedikta XVI. me je presenetil odloček, ki govori o dialogu z rabinom. Prav drža judovskega rabina je nudila papežu možnost jasno doumeti izvirnost krščanske drže.

Različnost je dar, ki ga sogovornika vzajemno prejemata, ko se identiteta odpre dialogu.

V deželah t.i. Triveneta se marsikaj dogaja. Veljajo za nekaj laboratorij tudi v primerjavi ostalega dela Italije. Cerkev tega območja je živahna in dejavna. Kaj lahko prispeva vsej Cerkvi in državi?

Ko pomislim na Triveneto, mi pridejo na misel zakoreninjene tradicije, krščanstvo, ki se udejanja v župnijah, bližini ljudi, prisotnosti na ozemlju. To bogastvo je treba sicer na novo razmisliti in prilagoditi spremenjenim družbenokulturnim razmeram, absolutno pa ga ne smemo pozabiti. Preseneča me tudi družbeni protagonizem zlasti v gospodarstvu: majhna podjetja, vezana na delo in podjetnost družin. Lepo bi bilo, ko bi prav tako osebna in družinska zagnanost našla nove oblike tudi v prenovi cerkvene prisotnosti. Vse to pa se mora soočati tudi s krizo družine. Vsekakor ne primanjkuje moči in intuicije, kako tolmčiti in ne le utrpeti - sedanje spremembe v luči evangelija.

(prev. DD)

Mariborska nadškofija Deset let Škofijske gimnazije Slomšek

Turnerjevi dvorani mariborskega kongresnega centra Habakuk je bila 21. septembra slavnostna akademija v počastitev desete obletnice ustanovitve Škofijske gimnazije Antona Martina Slomška. Dijake in učitelje ter številne goste sta nagovorila minister za šolstvo in šport Milan Zver ter mariborski nadškof metropolit Franc Kramberger, okoli 450 zbranim pa je dobrodošlico izrekel direktor vzgojno-izobraževalnega Zavoda Antona Martina Slomška Ivan Štuhec.

Po besedah Zvera Škofijska gimnazija že deset let ponuja "zasebno noto", ki kakovostno dopolnjuje javno mrežo šol. "Zdi se, da zasebne šole nosijo še večjo odgovornost, da dosegaajo predpisano kakovost javnih šol in hkrati ponudijo drugačen pristop," je dejal minister. Dodal je, da težke okoliščine, v katerih je nastajala zgodovina Škofijske gimnazije, niso bile ovira za zagnano in uspešno pedagoško delo. Ob tem je Zver spomnil na dobre rezultate, ki jih Škofijska gimnazija dosega pri zunanjih preverjanjih znanja, pohvalil pa je tudi njeno dobro vpetost v domače in mednarodno okolje.

"Desetletnica za vzgojno ustanovo ni visok jubilej, a je nadvse pomemben, saj je v tem času naša Škofijska gimnazija v polnosti zaživela vse dimenzije srednje šole. Vsi, ki smo spremljali nastanek te ustanove, vemo, koliko poguma, upanja in tveganja je bilo potrebno že za

samo ustanovitev," je dejal nadškof Kramberger. Po njegovih besedah bo prvo desetletje Škofijske gimnazije morda prav zaradi "različnih preizkušenj, neurejenih razmer, tolikokrat neizpoljenih obljub in zavlačevanja", še posebej pa zaradi številnih uspehov, ostalo v lepem spominu.

Škofijska gimnazija Antona Martina Slomška je zasebna šola, ki jo je ustanovila tedanja mariborska škofija. Po desetih letih obstoja še vedno deluje v najetih prostorih na Srednji strojni in poslovni šoli. Ministrstvo za šolstvo in šport ji krije 85% materialnih stroškov in pedagoškega dela. Doslej je na Škofijski gimnaziji maturiralo 762 dijakov, trenutno pa jih je vpisanih 464. Zanje skrbi 54 zaposlenih. Prihodnje leto se bo preselila v nastajajoči Medgeneracijski center Antona Martina Slomška na Vrbanški 30 v Mariboru.

Akademije v počastitev desete obletnice ustanovitve gimnazije sta se udeležila tudi minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar ter državna sekretarka na ministrstvu za šolstvo in šport Alenka Šverc, ki je bila pred odhodom na ministrstvo zaposlena na Škofijski gimnaziji. Ob jubileju je nadškof Kramberger Šverceno naša Škofijska gimnazija v polnosti zaživela vse dimenzije srednje šole. Vsi, ki smo spremljali nastanek te ustanove, vemo, koliko poguma, upanja in tveganja je bilo potrebno že za

STA

V prezbiteriju velik mozaik p. Marka Rupnika Nova bazilika v Fatimi poklon romarjem iz vsega sveta

V Fatimi, najpomembnejšem portugalskem svetišču, ki je tudi eno najbolj znanih na svetu, pravijo novi gradnji "nova bazilika". Začeli so jo graditi pred tremi leti na drugi strani velike ploščadi nasproti "staremu" fatimskemu svetišču iz leta 1953, kjer se je leta 1917 prikazala Marija pastirčkom Luciji, Hijacinti in Frančišku. Gre za ogromno, moderno zasnovano cerkev krožne oblike, posvečeno Presveti Trojici, v kateri bo lahko sedelo kar devet tisoč vernikov. Po svojih razsežnostih je to sedma največja cerkev na svetu. Ob koncu praznovanja 90. obletnice Marijinih prikazovanj jo bo vaticanski državni tajnik kard. Tarcisio Bertone 12. oktobra slovesno predal namenu.

Med dvema bazilikama, kjer leži tudi kapela prikazovanj, se vsak dan vrstijo dolge procesije romarjev. Teh je letno okrog pet milijonov in njihovo število narašča. Prav zaradi tega je že pred nekaj leti rektor fatimskega svetišča msgr. Luciano Guerra začel razmišljati o novi baziliki, saj je "stara" s svojimi približno tisoč sedeži premajhna za potrebe romarskega središča. K temu ga je spodbujal sam veliki papež Wojtyła, ki je bil - tudi zaradi svoje osebne zgodbe - po-

sebeno navezan na fatimsko Marijo in je sam tudi blagoslovil kamen (marmornat fragment iz grobnice sv. Petra v kripti vaticanske bazilike), ki bo postavljen v oltar. Načrt za novo cerkev je izdelal grški (pravoslavni) arhitekt Alexandros Tombazis: je razmeroma nizka, krožne oblike (premer 125 m), brez zvonikov in notranjih stebrov; vanjo vodi 12 bronastih vrat, kolikor je bilo apostolov oz. Izraelovih plemen, in sredinska glavna vrata (8 m x 8 m), posvečena Kristusu. Torej skupno 13 vrat, kolikor je bilo prikazanj. Globalna prostornina cerkve znaša približno 130 tisoč kubičnih metrov. Kot poroča tiskovna agencija Ansa, so projekt, ki je stal približno 60 milijonov evrov, financirali romarji s svojimi darovi. V stavbi bodo na razpolago tudi dvora-

ne, kapele in obširni kletni prostori za druge namembnosti. Zgradbo, ki jo v teh dneh končujejo, da bo pripravljena za 12. oktober, so s svojimi deli opremili priznani umetniki iz različnih držav (Portugalska, Italija, Kanada, Ciper, Irska, Poljska, Nemčija, Slovenija) prav zato, ker je posvečena romarjem z vsega sveta. Pred baziliko stoji visok križ, delo Nemca Roberta Schada, v notranjosti pa 7 m visok bronast križ Irke Catherine Green, kip Fatimske Marije v prezbiteriju je naredil Italijan Benedetto Pietrogrande, kip Janeza Pavla II. pred cerkvijo pa Poljak Czesław Dzwigaj. V notranjosti - po besedah pisca agencije Ansa - najbolj pritegne pozornost velikanski mo-

zaik v prezbiteriju, ki ga je izdelal slovenski jezuit, teolog in slikar p. Marko Ivan Rupnik v sodelovanju s člani Ateliera duhovne umetnosti rimskega Centra Aletti. Gre za 500 kvadratnih metrov mozaične površine, skoraj v celoti prekrita z zlatom; za delo so uporabili sedem ton gline. Kot poroča agencija Ansa, je p. Rupnik za to delo našel navdih na začetku 22. poglavja Janezovega Razodetja: zato je na sredi mozaika upodobil Božji prestol in jagnje. Na

eni strani stojijo fatimska Marija in trije pastirčki z rožnim vencem v rokah, za njimi sv. Frančišek, sv. Klara in sv. pater Pij; na drugi strani pa Janez Krstnik, bl. mati Tereza iz Kalkute in sv. Elizabeta Portugalska. Ob njih stojijo tudi apostoli. Na obeh straneh prestola je videti vhod v nebeški Jeruzalem, kjer stoji množica angelov in svetnikov. "Sporočilo Fatime ima apokaliptične razsežnosti," je zapisal p. Rupnik v umetniško-teološki razlagi mozaika, "posredovane in oznanjene z usmiljenjem, sočutjem in Božjo ljubeznijo do ljudi, zlasti do šibkejših, torej do grešnikov." Zlato simbolizira svetost in zvestobo Boga, ki nikdar ne mine, kot večno prižgana luč, ki nikdar ne ugasne. Gline kot podlaga za zlato folijo je oblikovana na roko, tako svetloba bolje odseva. Velik poudarek je dan rdeči barvi, ki tudi govori o svetem in duhovnem. Torej dinamizem luči in ljubezni, ki dušo vabi, da sprejme lepoto. Izpod prestola vre na dan čista voda (Raz 22), živa voda Božjega življenja, reka Svetega Duha, ki prežema zgodovino, vse ljudi in stvarstvo in jo lahko zajemamo v Cerkvii prek liturgije in zakramentov.

DD

Bodimo solidarni s prizadetimi! Slovenska Karitas pomaga ob poplavah

Poplave, ki so v torek, 18. septembra 2007, na Gorenjskem prizadele predvsem Tržič in Železnike, na Primorskem Cerkno, Tolmnsko, Baško Grapo in Podbrdo ter na Celjskem Letuš in Savinjsko dolino, so povzročile veliko škodo tudi tamkajšnjim prebivalcem. Mnogi so ostali brez osnovnih življenjskih potrebščin, nekateri pa celo brez strehe nad glavo. V Železnike je Škofijska Karitas Ljubljana že poslala tovornjak in dva kombija nujne pomoči. Na drugih območjih se vzpostavljajo mreže prve pomoči z najnujnejšo oskrbo. Župnijske Karitas, ki delujejo na prizadetih območjih, bodo dobile tudi izdatnejšo podporo mreže Karitas. Slovenska Karitas je za prvo pomoč najbolj potrebnim iz sklada

Naravne nesreče že namenila 8.500 EUR.

Vsi ljudje odprtega srca so povabljeni, da po svojih močeh pomagajo vsem prizadetim v poplavah. Svoj dar lahko posredujejo na Slovensko Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, namen: Poplave, SKlic: 00 6106. Mobilni uporabniki pa svoj prispevek v višini 0,96 EUR lahko oddajo tudi s pomočjo SMS sporočila. Na številko 1919 pošljejo ključno besedo KARITAS. Za dodatne informacije so na voljo sodelavci Karitas, gospa Jožica Ličen, Župnijske Karitas, ki delujejo na prizadetih območjih, bodo dobile tudi izdatnejšo podporo mreže Karitas. Slovenska Karitas je za prvo pomoč najbolj potrebnim iz sklada

Kratka

Povabilo papežu za obisk Slovenije spomladi leta 2009

Slovenski škofje so na seji škofovske konference 27. septembra v Novem mestu sklenili, da bodo papeža Benedikta XVI. na obisk v Slovenijo povabili spomladi leta 2009, v letu desete obletnice drugega obiska Janeza Pavla II. ter 10-letnice prvega sinodalnega zasedanja v Cerkvii na Slovenskem. V Slovenijo je papeža sicer že povabil predsednik Slovenske škofovske konference, ljubljanski nadškof Uran, ob svojem obisku v Vatikanu aprila letos. Bistvena točka četrtkove seje SŠK so bile sicer priprave na obisk ad limina apostolorum, ki bo od 21. do 26. januarja 2008. Kot so glede tega obiska v sporočilu za javnost pojasnili v tiskovnem uradu SŠK, bo vsaka škofija zbrala podatke o življenju in delu krajevne Cerkev v preteklih letih, nato pa jih bodo škofje ordinariji predstavili papežu. Zadnji tovrstni obisk so imeli slovenski škofje med 23. in 28. aprilom 2001. Na seji so bili poleg apostolskega nuncija navzoči vsi slovenski škofje, razen ljubljanskega pomožnega škofa Jamnika, ki je na obisku v ZDA. Prihodnja seja SŠK bo 19. in 20. novembra v Ljubljani, nanjo pa bodo poleg slovenskih škofov povabljeni tudi predstavniki iz vseh štirih sosednjih škofovskih konferenc.

Kratke

Četrto kiparsko srečanje sKultura 2001

Od 6. do 13. oktobra bo potekalo v Štandrežu četrto kiparsko srečanje, ki ga prireja društvo sKultura 2001. Tokrat se ga bodo udeležili umetniki iz Italije, Slovenije, Avstrije in Srbije. Umetniki bodo na delu vsak dan med 10. in 12.30 ter med 14. in 17. uro na Jeremitišču. Zaključna prireditev bo v soboto, 13. oktobra, na trgu sv. Andreja v Štandrežu ob 19.30, kjer bodo na ogled razstavljene umetnine, udeležencem na voljo pa tudi tipične štandreške jedi in pijače.

Praznik Rožnenske Marije v Podgori

V nedeljo, 7. t.m., bodo podgorski verniki praznovali Rožnensko Mater Božjo. Ob 8.10 bodo molili veseli del rožnega venca, ob 8.30 je na sporedu slovenska maša, ob 11.30 (po svetlem delu rožnega venca ob 11. uri) pa italijanska maša. Ob 14.30 je na sporedu častitljivi del rožnega venca, sledita nagovor in procesija, ki jo bo vodil novomašnik g. Marko Rijavec. Po petih litanijah MB in blagoslovu bo za udeležence na trgu družabnost, ki jo bo popestrila godba na pihala iz Nabrežine.

Tečaji SDZPI

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje sporoča, da poteka vpisovanje na večerne tečaje, ki spadajo v okvir Deželnega kataloga permanentnega izobraževanja in so financirani s sredstvi zakona 236/93. V kratkem bodo začeli naslednji tečaj: slovenščina – osnovna in nadaljevalna stopnja (80 ur), angleščina A2 (72 ur), tečaj informatike priprava na ECDL (72 oziroma 48 ur), nemščina – osnovna oz. nadaljevalna stopnja (80 ur). Na tečaje se lahko vpišejo zaposleni v zasebnih podjetjih, ki delujejo v Furlaniji Julijski krajini; tečajji so namenjeni tudi delavcem z atipičnimi delovnimi pogoji, kot so pogodbe za določen čas, part time, vajeništvo, projektno delo, občasno delo, pogodba o vključevanju; vpišejo se lahko tudi delavci, ki imajo več kot 45 let ter delavci, ki so dokončali samo osnovno šolo oziroma zaključili obvezno šolanje. Stalno bivališče v deželi ni pogoj za vpis. Vpisnina znaša 1 evro za vsako uro tečaja, plačila so oproščeni delavci v dopolnilni blagajni ali v mobilnosti. Tečajji bodo potekali enkrat ali dvakrat tedensko v večernih urah na goriškem sedežu SDZPI v Gorici, Korzo Verdi 51 (KB CENTER). Vse potrebne informacije nudi tajništvo Zavoda od ponedeljka do petka med 9. in 13. uro na telefonski številki 0481/81826 ali preko maila go@sdzpi-irsip.it.

Andrej Kosič razstavlja v Čedajski banki

Minuli četrtek so v večernih urah v Čedajski banki v Gorici na lepi slovesnosti odprli razstavo likovnih del Andreja Kosiča, čigar delo je predstavil goriški kritik prof. Joško Vetrh. Razstava je na ogled med obratovanjem banke.

Foto Bumbaca

Zborovodska šola v prostorih ZKD Nova Gorica

Javni sklad za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica, v sodelovanju z Zvezo kulturnih društev Nova Gorica prireja Zborovodsko šolo - Vokalna tehnika za zborovodje in korepetitorje, II. stopnja. Razpisana šola je nadaljevanje lanskoletnega izobraževanja in je namenjena vsem, ki so končali prvo stopnjo zborovodskega tečaja, in ostalim zainteresiranim, ki so predhodno opravili preizkus. Zborovodska šola bo vodila gospa Francka Žgavec, dolgoletna učiteljica solopetja v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel, zborovodkinja vokalne skupine Vinika in predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Slušatelji in slušateljice bodo v desetih sobotnih terminih (od 6. oktobra 2007 do 15. marca 2008) deležni individualnega dela s predavateljico, dela v skupinah ter dela z izbranimi zbori. Ob koncu tečaja bodo udeležence in udeleženci opravili praktični preizkus in prejeli potrdilo o opravljeni Zborovodski šoli. Uvodno srečanje bo v soboto, 6. oktobra 2007, ob 9. uri, v prostorih ZKD Nova Gorica. Vljudno vabljeni!

Prejeli smo / Kdo naj izvaja določila o vidni dvojezičnosti?

Zanimiv je že od daleč pogled na zvonik cerkve sv. Martina v Doberdolu, ki ga te dni obnavljajo. Visoko zgradbo prav do vrha objema železno ogrodje. Obsežen in potreben poseg, sem najprej pomislil, velja si zadevo pobliže ogledati. Na tabli na gradbišču je razbrati, da dela financira Dežela, razvidni so tudi drugi podatki.

Ker gre za poseg javne uprave in to v občini, ki je vključena v seznam, ki ga je nedavno podpisal predsednik republike in kjer se bodo izvajala določila zakonov 38 in 482, sem upravičeno pričakoval, da bo poleg italijanščine na tabli enakopravno mesto imela tudi slovenščina. Namestitev table na gradbišču, kjer dela financira javna ustanova, po mojem sodi v sklop t.i. vidne dvojezičnosti.

Velja določilo o vidni dvojezičnosti samo za občine (za nekatere celo s teritorialnimi omejitvami) in pokrajine ter druge manjše javne ustanove in ne za Deželo?

Morda gre res samo za pozabljenost, za posledico dosedanje prakse in za pomanjkanje pozornosti do sprejemanja novosti in uresničevanja novih odnosov v tukajšnji (deželni) stvarnosti? Zakonov, ki so samo na papirju, pa ne potrebujemo. / Vlado Klemšič

OKUSI OB MEJI Pestra enogastronomska ponudba priklicala ogromno množico

Gorica, simbol združevanja in spajanja različnih tradicij

Letošnji Okusi ob meji so bili komaj četrty po vrsti, pa vendar gre za manifestacijo, ki je tako rekoč pisana na kožo goriškemu mestu. Občinska uprava je z velikim ponosom postregla s številnimi, ki so presegle vsa še najbolj rožnata pričakovanja. Namen je bil namreč zvišati za tretjino število obiskovalcev, ki jih je bilo lani približno 200.000, letos pa so jih po prvih podatkih zabeležili - izjavo je dal sam župan - približno 350.000.

Zanimiva je bila že uradna predstavitev prireditve za tisk v sredo, 26. septembra, v celoti dvojezična, ki so jo organizirali v zlahtno urejeni Vinoteki Brda v prostorih gradu Dobrovo. Tam je direktor Toni Gomišček gostoljubno sprejel občinskega odbornika Antonia Devetaga in odgovornega za občinski tiskovni urad Stefana Cosmo. Nove oblike čezmejne sodelovanja... Devetag je ob kozarcu rujnega večkrat poudaril mednarodni pomen pobude, ki želi ovrednotiti značilne pridelke in specialitete našega področja. Spregovoril je tudi predsednik konzorcija Brda Aleš Kristančič, ki je podčrtal, da sta Collio in Brda isto vinorodno območje. Po nekajdnevni pripravi, zaradi katerih je bilo mestno središče zaprto, so se Okusi ob

meji vendarle začeli. Deževno vreme je sicer skalilo prvi dan prireditve, ki se je malo razživila le proti večeru, ko so padavine ponehale. Dan kasneje in v nedeljo, 29. in 30. septembra, se je spet nasmehnilo sonce, tako da se je v mestno središče zgrnilo celo morje ljudi. V desetih kulinarčnih četrtih so beležili veliko zanimanja vrhunska italijanska kuhinja, bavarski, slovenski, hrvaški, balkanski in drugi sredozemski okusi, prefinjenost Francije in njenih tipičnih proizvodov, slastna avstrijska in madžarska kulinarčna tradicija ter edinstvena vina iz desetih območij z zaščitenim geografskim poreklom iz Furlanije Julijske krajine ter iz nekaterih drugih bližnjih okolij. Prireditelji so post factum poročali o

Foto DP

stotih hrane in hektolitrih pijače, ki je pri marsikaterem šanku zmanjkala pred koncem pobude. Gre za pravi rekord, so še povedali na občini in napovedali, da bo izvedba Okusov ob meji 2008 trajala dan več, organizirali pa naj bi jo ob začetku septembra, da bi se tako izognili muham jesenskih dni.

Tako ali drugače je prireditve pričala o prepletanju zgodovine, kultur, vplivov in spominov, ki vzniknejo na površje s starodavnimi recepti, s tipičnimi izdelki in z okusi narodov, ki so sobivali in še sobivajo na tem območju z nenavadno bogato zgodovino. "Prav pojem mize je osrednji simbol tega bogastva, ki izvira iz spajanja," so poudarili prireditelji. "Sestavine izgubijo svojo individualnost ter s spajanjem zadobijo drugačno podobo in nov pomen."

V dneh prireditve so potekali tudi predavanja, srečanja in razni dogodki, na katerih so razpravljali o statusu okusa v Italiji in drugod po svetu. Po-

leg tega so bile na sporedu tudi degustacije vin, stojnice z vsakovrstnim blagom, glasbena in folklorna animacija ter kulturne prireditve.

Omenimo, da je bila na Verdijevem korzu tudi stojnica Katoliške knjigarne, v Ul. Crispi pa kar nekaj belih šotorov, pod katerimi so člani Prosvetnega društva Štandrež v oranžnih majicah mrzlično hiteli od stendilnikov do točilnega pulta in ponujali svoje dobrate. "Skupno nas je bilo soudeleženih okrog 30," nam je v ponedeljek zjutraj povedal predsednik društva Štandrež Marko Brajnik. Eni so namreč kuhali v društvenih prostorih v Štandrežu, od koder so v posebnih posodah nosili pripravljeno hrano v goriško središče; tam so drugi sodelovali pri pripravi dobrot. Dela je bilo seveda veliko, prav tako tudi gostov, zlasti ob urah, ko se oglašala želodec. Tedaj so bile številne klopi pod šotori kar polne, kar je bilo dejavnim članom društva v posebno zadoščenje.

DD

Foto DP

PD ŠTANDREŽ Gostovanje Gregorja Čušina

Neobremenjeno razmišljanje o verskih resnicah

Kljub sončni poznočetni nedelji, ki je kar vabila na izlet v naravo, je pod večer, 16. septembra, župnijsko dvorano A. Gregorčič v Štandrežu zasedlo številno občinstvo, ki je z nasmehom na ustnicah spremljalo privlačna, kratkočasna in s šegavo hudomušnostjo preprejena razmišljanja igralca Gregorja Čušina, enega izmed stebrov Mestnega gledališča ljubljanskega. Dotaknil se je nastanka sveta, Jezusovega življenja in dela, njegovih čudežev, evangeljskih prilik in verskih resnicah nasploh. Večkrat so gledalci, prevzeti od Čušinovega mikavnega razpredanja, ki želi "pripeljati vesele ljudi k veselemu Bogu", prekinili njegovo izvajanje s toplim ploskanjem, v katerem je bilo zaznati vse občudovanje nad njegovo spretnostjo in smelostjo preobraziti se v najrazličnejše like, ki so se živo s svojimi odlikami in hibami pojavljali pred gledalčevimi očmi. Povzemajoč po-

navljajoči se refren ljudske pesmi je od ena (en sam Bog) do 14 (14 postaj Križevega pota) natrosil izseke iz Stare in Nove zaveze, kakor bi izšli iz razpredanj preprostega pripovedovalca, ki vse nekako prikoji po svoji meri, a vselej s spoštljivim odnosom do nabožne tematike. Ko so gledalci pri štirinajsti kitici Hagade, zgodbe, po kateri nosi ime predstava, mislili, da je uprizoritev konec, se je Čušin pojavil spet na odru kot peklensček, ki razporejuje duše po onem svetu. Ta privesek je spominjal na izvajanja igralcev Foja ali Covatte, zato ni izzvenel tako pristno in izvorno domače kot prvi del monologa, ki si ga je zamislil, izbor odbral in povezal v celoto, prav z refreni ljudske pesmi. Čušin sam, obenem tudi dramaturg in režiser predstave. Slednja je scenografsko popolnoma nezahtevna, zato se prilagodi kateremukoli odru. Ker je bil odziv publike tako pri-

srečen, bo Prosvetno društvo Štandrež gotovo še kdaj povabilo v goste igralca Gregorja Čušina, ki s svojimi izvajalskimi veččinami nedvomno zna pretkano pritegniti nase publiko.

Nedeljsko srečanje je bilo tudi uvertura v letošnjo abonmajsko ponudbo Štandrež 2007. Sedmič zapored PD Štandrež, kot je občinstvu napovedal Božidar Tabaj, duša dramskega odseka in perpetuum mobile domače dramske dejavnosti, razpisuje abonma ljubiteljskih gledaliških skupin, ki obsega pet predstav. V letošnji abonmajski spored bodo gledalce uvedli mladi člani dramskega odseka PD Štandrež z vrtoglavo komedijo Marca Camolettija Boeing boeing, zelo znanim delom, po katerem so posneli tudi film. Na našem odru so ga z velikim uspehom izvajali koroški igralci iz Sel. Premiero bo predstava doživela v soboto, 6. oktobra, njena prva ponovitev, v nedeljo, 7. oktobra, bo hkrati prva predstava letošnjega abonmaja.

Druga na sporedu bo 28. oktobra, ko bo v goste prišla skupina

KUD Dolomiti Dobrova, ki se bo predstavila s dramo ameriške avtorice Marthe Norman Lahko noč mama v režiji Francija Končana. Nedeljo, 18. novembra, bo v vedre barve ovila dramska skupina BC iz Bovca, ki bo uprizorila komedijo Raya Cooneya, po priredbi Zdravka Duše, Zadregre v bolnišnici dr. E. Sršena v režiji Marije Gaberšek.

V nedeljo, 16. decembra, bo ponovno dobrodošel gost amaterski gledališče Vrba iz Vrbe pri Zalcu, ki letos obhaja 30-letnico dramskega delovanja. Za ta okrogli jubilej postavljajo spet na oder Butalce (pred leti so jih z režiserjem Janezom Starino) Franca Milčinskega, tokrat v režiji Bogomira Verasa.

Kot je že tradicija, bo abonmajski niz sklenil dramski odsek PD Štandrež, ki se, potem ko se je nekaj let spopadal z deli modernih ali sodobnih avtorjev, vrača v klasično, a zelo zahtevno zaledje. Z režiserjem Jožetom Hrovatom, članom SNG Nova Gorica, bo uprizoril slovit Primorske zdrave enega izmed največjih svetovnih komediografov vseh časov Carla Goldonija. Premiera bo 26. januarja, nedeljska ponovitev v abonmaju pa 27. januarja.

JK

MePZ Hrast iz Doberdoba na Mokranjčevih dnevih v Srbiji

Zaslužen drugo mesto v Negotinu lep dosežek za vloženi trud

Stevan Mokranjac je najbolj priznan srbski skladatelj in je na prehodu iz 19. v 20. stoletje ustvaril neprecenljivo zakladnico zborovskih kompozicij. Mokranjac je uglasbil ljudske naprave o junaških bojih s Turki, pesmi z ljubezensko tematiko, posvečal pa se je tudi "resnejšim" temam, predvsem pravoslavni in staroslovanski liturgični glasbi. Mokranjac se je sicer študijsko izpopolnjeval na Dunaju, delal in ustvarjal pa je v rodni Srbiji, v domačem Negotinu.

In prav Negotin, manjše mesto v zahodni Srbiji, na meji z Bolgarijo in Srbijo, je na svojega umetnika tako navezan, da mu že dvainštirideset let zaporedoma posveča večdnevno prireditev, Mokranjčeve dneve. Gre za pravo mestno veselico, ki se začne s slovesnostjo pri Mokranjčevi rojstni hiši, se nadaljuje z zborovskim tekmovanjem in predstavlja še številne pobude v samem mestecu, pa tudi v vinorodnem okolišju. Letos so Mokranjčevi dnevi potekali od 14. do 19. septembra.

Na prireditve v Negotinu so letos povabili tudi MePZ Hrast iz Doberdoba, ki se je kot edini nesrbski zbor udeležil odprtja prireditve in zborovskega tekmovanja. Mokranjčeva rojstna hiša, prizorišče odprtja, je prijetna dvonad-

stropna hišica, ki jo z lahkoto umestimo v 19. stoletje. V njej je danes muzej, ki s slikami in teksti (žal samo v cirilici!) predstavlja življenje srbskega skladatelja. Del hiše pa je tudi še vedno opremljen tako, kot je bil v Mokranjčevem času. Pred hišo ob srbski zastavi in Mokranjčevem kipu so združeni zbori pospremili

najbolj znan del Mokranjčevega opusa: govori o času krvavih bitk, ko so Turki pustošili po Balkanu, in o srbskih junakih, ki so se Turkom upirali. Po uvodni slovesnosti so se Doberdobci pomaknili v bližnji Kulturni dom, kjer je bilo na sporedu zborovsko tekmovanje. MePZ Hrast je pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča

Srbska tura zbora Hrast, za katero so s finančnega vidika zaslužne tudi Zadruga banka Doberdob - Sovodnje in ZSKP, se je nadaljevala naslednji dan po vinorodnem okolišju: prisluhnili so simpoziju o Mokranjcu in koncertu noneta Brda. Ob sklepu programa je vse goste čakalo tipično srbsko kosilo z glasbo in s

MePZ Hrast z Jadranko Šturm Kocjan, generalno konzulko v Beogradu, na trgu pri katedrali sv. Save

uradne govore predstavnikov občine, pa tudi osrednje vlade. Zbori so zapeli 6. Rukovet, skladbo iz najbolj znane zbirke Mokranjčevih napevov. Zbirka Rukovet, ki jo sestavlja 15 napevov, je

predstavil program, ki je vključeval Vrabčev Rdeč zaton, Brucknerjev Os just in Vremšakovo privedbo skladbe Zeleni Jurij. Zapeli so seveda tudi obvezno Mokranjčevo 10. Rukovet. Žirija, ki so jo sestavljali srbski dirigenti in skladatelji, je zboru Hrast prisodila 89,3 točke in končno drugo mesto. Prvouvrščeni zbor Licues iz Kragujevca, ki je že večkrat uspešno nastopil tudi na mednarodni ravni, se je zmage veselil z 90,1 točke. Doberdobci so torej zaostali za pičlih 0,8 točke za prvim mestom. Ostala dva zbora (oba iz Beograda) sta bila ocenjena s 85 oz. 84 točkami.

trubači. Pred vrnitvijo so se na poti domov Doberdobci ustavili tudi v Beogradu. Tam jih je na trgu pred cerkvijo sv. Save sprejela slovenska generalna konzulka Jadranka Šturm Kocjan: s pevci in pevkami je nekoliko pokramljala, v pozdrav pa so ji Doberdobci zapeli Zdravljico. Pot po Beogradu je Doberdobce vodila do katedrale sv. Save, gradnjo katere je podpiral predvsem leta 2003 umorjeni premier Zoran Đinđić, parka Kalemegdan s trdnjavo in pogledom na sotočje Save in Donave, ter do predela Dedinje, kjer je Hišo cvetja s Titovim grobom. **AC**

Na goriškem sedežu SSO

Srečanje s predstavniki SCGV Emil Komel

Dr. Drago Štoka, predsednik Sveta slovenskih organizacij, in Janez Povše, predsednik SSO-ja za Goriško, sta se na goriškem sedežu SSO pred kratkim srečala z ravnateljem Silvanom Krševanom in nekaterimi člani odbora Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Štoka se je seznanil s peštrim delovanjem šole, ki tudi letos beleži veliko povpraševanje po glasbeni pouku, saj je dosedanj vpis učencev dosegel število 300. To seveda zahteva veliko truda pri organizaciji in nudenju primernih učnih kadrov, kar pa zaradi omejenih finančnih zmogljivosti ni vedno enostavno. Pri tem je velika ovira dejstvo, da kljub porastu učencev šola ni bila deležna nobenega poviška deželnega pri-

spetka. Predstavniki SCGV Komel so predsednika SSO-ja seznanili še z nekaterimi težavami, ki so nastale na začetku leta glede nudenja glasbenega pouka na teritoriju. Poleg tega pa ima šola kar precej dejavnosti, ki ciljajo na upoštevanje čezmejnega sodelovanja, saj postaja ta vidik vedno bolj aktualen. To je še posebno pomembno, če bo mogoče pri tem črpati sredstva iz evropskih skladov, ki so temu namenjeni. Štoka se je na koncu srečanja zahvalil za temeljito predstavitev delovanja in za delovanje samo ter obljubil, da bo SSO šoli vedno ob strani, zato da bo lahko čim več otrok in mladine deležnih primerne glasbene vzgoje, kar je tudi poglavitni cilj SCGV Emil Komel. **Svet slovenskih organizacij**

Velika razstava "Od Alp do Jadrana"

V sedo, 26. septembra, je bila na fundaciji Goriške hranilnice predstavitev velike razstave Od Alp do Jadrana po Južni železnici (1857) in Bohinjski progi (1906), ki bo v tamkajšnjih prostorih od 5. oktobra letos do naslednjega 6. januarja. Tiskovno konferenco je z drugimi gosti vodil predsednik fundacije Franco Obizzi. Velik del razstave je posvečen gradnji Južne železnice in Bohinjske proge.

Obvestila

V ponedeljek, 8. oktobra 2007, ob 18. uri, bo v mladinski sobi Feigllove knjižnice prva letošnja, pravljčna urica. Slovenske narodne pravljice iz živalskega sveta bo pripovedovala Rudica Požar.

V ponedeljek, 8. oktobra 2007, ob 20.30, bo v Kulturnem domu v Gorici zadnja predstava letošnjega gledališkega festivala Komigo 2007, in sicer komedija Tijane Zijanić 5ŽENSK.COM v izvedbi Špas teatra iz Mengša. Predprodaja vstopnic in informacije o festivalu Komigo, ki ga Kulturni dom Gorica organizira v sodelovanju s Kulturo zadrugo Maja in ZSKD, so na razpolago v uradu Kulturnega doma (ul. Brass 20; tel. 0039-0481-33288; e-pošta: info@kulturnidom.it; spletna stran: www.kulturnidom.it).

Sovodnjska župnija sv. Martina bo v nedeljo pri sv. maši zbirala prispevke za pomoč prizadetemu prebivalstvu ob poplavih v Sloveniji.

Darovi

Za poplavljenice v Sloveniji: D.P. 50 evrov; Franka Žgavec 100 evrov; M.B. 100 evrov; župnija Zgonik 740 evrov; župnija Šempolaj 405 evrov.

Sožalje

MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem sočustvuje s pevko Mirjam Sardoč ob izgubi hčerke Marjetke.

Cestitke

Bogdan Podveršič je srešče dobil, medtem se je tudi poročil. Urško je za ženko vzel, daj Bog, da bi bil vedno srečen, vesel in bi z njo tudi lepo pel. Vsi njuni dragi tostran in onstran meje. Konec septembra sta stopila na skupno življenjsko pot Bogdan in Urška. Z novoporočencema se veselijo in jima čestitajo sodelavci in prijatelji Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Konec poletja je prinesel pevcem

Naša sodelavka KATARINA BREŠAN

je diplomirala iz umetnostne zgodovine. Iskreno ji čestitamo
ČLANI UREDNIŠTVA
NOVEGA GLASA

Vljudno vabljeni na
redni letni **OBČNI ZBOR**
Prosvetnega društva
Štandrež, ki bo v četrtek,
11. oktobra 2007,
ob 20.30 v župnijskem
domu A. Gregorčič
v Štandrežu

BOGDANU PODVERŠIČU

iskreno čestitamo, ker je dosegel, da se je njegov priimek vrnil v prvotno slovensko obliko.
UREDNIŠTVO
NOVEGA GLASA

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PD Štandrež - dramski odsek
Marc Camoletti

BOEING BOEING

REŽIJA Gorazd Jakomini

PREMIERA: sobota, 6.10.2007 ob 20.30
ABONMAJSKA PREDSTAVA: nedelja, 7.10.2007 ob 17. uri

Župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Kratka

Zasedanje goriškega občinskega sveta

Na nedavnem zasedanju goriškega občinskega sveta je bila na dnevnem redu tudi točka v zvezi z odkupom zemljišč pri železniški progi ob tovornem postajališču. Namen tega odkupa gre utrjevanju logistične infrastrukture, po kateri naj bi se število tovornjakov, ki izbirajo železniško povezavo, povečalo. To pa ima neposredne pozitivne učinke tako na zmanjšanje onesnaženosti kot na povečanje varnosti na cestah.

Trije goriški svetniki Slovenske skupnosti so se s tem sklepom sicer strinjali, saj je bil dosežen dogovor med goriško občino in lastniki zemljišč. Svetnika Tabaj in Primožič pa sta se pri glasovanju vzdržala, ker sta hotela opozoriti na dejstvo, da je določena cena premajhna. Pri tem bi bilo potrebno nekoliko obnoviti obstoječe tarife in jih verjetno prilagoditi tržnim razmeram. Zemljišče ima svoj pomen in vrednoto in ne le finančno vrednost, zato je pomembno, da se to upošteva. / Slovenska skupnost, Goriško pokrajinsko tajništvo

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubitelskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Sobota, 6.10.2007, ob 20. uri
Premiera
- Nedelja, 7.10.2007, ob 17. uri
Abonmajska predstava
PD ŠTANDREŽ - dramski odsek
Marc CAMOLETTI
BOEING BOEING
komedija
Režija Gorazd JAKOMINI

- Nedelja, 28.10.2007, ob 17. uri
Gledališka skupina KUD DOLOMITI - DOBROVA
Marsha NORMAN
LAHKO NOČ MAMA
drama
Režija Franci KONČAN

- Nedelja, 18.11.2007, ob 17. uri
Gledališka skupina BC-BOVEC
Zdravko DUŠA
ZADREGE V BOLNIŠNICI
DR. EGIDIJA SRŠENA
komedija
Režija Marija GABERŠEK

- Nedelja, 16.12.2007, ob 17. uri
Amatersko gledališče VRBA - VRBJE
Fran MILČINSKI
BUTALCI
komedija
Režija Bogomir VERAS

- Sobota, 26.1.2008, ob 20. uri
Premiera
- Nedelja, 27.1.2008, ob 17. uri
Abonmajska predstava
PD ŠTANDREŽ - dramski odsek
Carlo GOLDONI
PRIMORSKE ZDRAHE
komedija
Režija Jože HROVAT

Vse predstave bodo v župnijski dvorani
Anton Gregorčič v Štandrežu.

Informacije, prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedežev:
Božidar Tabaj 0481 20678 - Katoliška knjigarna - Gorica
pri blagajni eno uro pred vsako predstavo
Abonma 5 predstav 22,00 evrov, znižano 15,00 evrov*;
posamezne predstave 6,00 evrov, znižano 4,00 evri*
*Študenti - starejši od 70 let - društvene in družine skupine

Vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Visoko priznanje Borisu Pahorju Pisatelj prejel odlikovanje reda viteza Legije časti

Francoska veleposlanica v Sloveniji, Chantal de Bourmont, je 27. septembra v francoski rezidenci na Prulah podelila pisatelju Borisu Pahorju najvišje francosko odlikovanje, to je red viteza Legije časti.

Ob tej priložnosti je Boris Pahor, ki velja za pravega frankofila, takole spregovoril: "Ekselencija gospa Veleposlanica, dovolite mi, da se iskreno zahvalim za izredno častno priznanje, ki mi ga je dodelil gospod predsednik Francoske Republike; a dovolite tudi, da

član slovenskega prebivalstva imam z njim za svojo identitetno prestolnico Ljubljano. A poleg tega reprezentativnega razloga sem pri ti povezavi z Vami in Vašim predstavnitvom mislil tudi na skromen poklon Charlesu Nodieru, po katerem se imenuje Francoski inštitut v Ljubljani. Priznam, da cenim tega pisatelja na poseben način, ne samo zaradi njegove vloge kot urednik glasila *Telegraphie officiel* v času Ilirskih provinc ali zaradi sijajnega članka o Slovincih, ki ga je objavil v listu *La Quotidienne* v dneh

šopkov položen na skalovje". Oprostite mi to diverzijo, a navedel sem jo, ker to moje simpatično razmerje do klasičnega avtorja se je na srečo obnovilo, v, rekel bi, recipročni obliki v prisrčnem tovarštvu s francoskimi prijatelji z deželi krematorijskih peči. In začeni že v taborišču Struthof-Natzweiler v Vogeskih hribih, kjer me je prijatelj, dr. Jean Lareyberette, rešil kamnoloma in s tem življenje, vse do Dachaua, do Dore Mittelbaua, do Harzungena in nazadnje Bergen-Belnsa, kjer so ljudje umirali kar na prostem in ni bilo boedeče žice, tako da sta me francoska prijatelja, potem ko je bilo razkuženo z DDT-jem vse, kar je bilo še živega, povabila, naj z njima na svojo roko odidem. Tako smo nekaj peš, nekaj na zvezniškem tovornjaku dospeli do holandske meje. Druga maja 1945. leta smo bili v Parizu. Ob zdravniškem pregledu so me takoj odposlali v sanatorij v Villier-sur-Marne, kjer so me skoraj dve leti imeli za svojega, zato se tudi ob ti priložnosti iskreno zahvalim Francoskemu Rdečemu križu. Tam, na ležečem stolu, sem skušal imeti privatno Sorbono, obenem pa doživel spet lepo domačnost tako z bolniki kot z domačim prebivalstvom.

Kulturno sem bil zmeraj prijateljsko povezan s Parizom, predvsem v zvezi z revijo *Esprit*, kjer je bil Kocbek kot doma, še posebno, ko je obsodil pokol vrnenih domobran-

cev in se je *Esprit* zavzel zanj ob vseh napadih slovenske in jugoslovanske partijske garniture. Sanatorijskemu ozračju pa sledi dodatno poglavje, ko je trideset let kasneje po zaslugi neuradnega kulturnega atašeja v Parizu Evgena Bavčarja izšla moja knjiga *Nekropola*. Ne glede na ocene se je tedaj porodila neka medsebojna naklonjenost, ki se je še poglobila, ko je francoska oblast zgradila poleg taborišča v hribih, kateremu je posvečeno moje delo, *Evropski center deportiranega rezistanta*. Tam, v lepem študijskem memorialu, osemsto metrov visoko je v spominu na tiste, ki jih ni več in med katerimi je tudi Kosovelov prijatelj Vladimir Martelanc, tudi moje pričevanje. Zato je priznanje moji osebi pravzaprav poklon francoskim in slovenskim, a tudi ruskim, poljskim, italijanskim, belgijskim, holandskim, norveškim bojevnikom za svobodo.

Obenem naj še rečem, da to priznanje moji osebi povezuje tudi z usodo kulture dežele, kjer slovenska književnost ni smela obstajati, z usodo pisateljev, ki so zdaj v pariških knjižnicah: Ciril Kosmač, Srečko Kosovel, Vladimir Bartol in, spet po Bavčarjevi zaslugi, Alojz Rebula, France Bevk s Kaplanom Čedermacem in moje delo. Zdi se mi, da kot najstarejši med temi še živečimi avtorji lahko izrazim posebno zadovoljstvo, da je v domovini Charlesa Nodiera, ki se je pri nas čutil kot doma, mediteranski del slovenske književnosti doživel zadoščenje za preteklo anatemo in prezir črne diktature. Vesel sem in vnovič izražam svojo zahvalo za priznanje, ker simbolno na tako visoki ravni združuje francosko in slovensko zavzetost za svobodo v vojnih dneh nesrečnega XX. stoletja."

Pisatelj Boris Pahor ob prejetju odlikovanja

izrazim svojo iskreno zahvalo tudi Vam, ki ste tako ljubezljivo pristali na mojo željo, da bi do uradne potrditve priznanja prišlo pri Vas, na predstavnitvu Francoske Republike v Sloveniji. Pripadam sicer Deželi Furlaniji Juljski krajini, vendar kot

kongresa 1821. leta, ampak tudi zato, ker ima rad Trst in njegove ljudi in je v romanu *Jean Zbogor* dal mogoče najlepšo podobo tistega dela mesta, kjer se izpod strmih sten spuščajo zelene terase k morju, "to je", pravi Nodier, "kot košek pomladanskih

Zanimiva instalacija Jureta Poše Z Rož'cami okrašen predor pod Kostanjevico

V petek, 21. septembra, je v predoru za pešce in kolesarje pod Kostanjevico potekalo odprtje instalacije Tunel novogoriškega umetnika Jureta Poše. Poša, znan po umetniških instalacijah, pri katerih uporablja odrabljeno plastično embalažo - njegov najodmevnejši projekt je bila okrasitev celotnega travnika pred stavbo novogoriške občine z "umetnimi marjeticami" - , se je tokrat odločil polepšati dotrajani predor, kar je naredil z namestitvijo 5000 plastičnih marjetic na njegov strop. Skupaj s sodelavci je kar nekaj dni trdo delal, da je bil obok celotnega predora "zasajen" z belimi rož'cami. Odprtje instalacije Tunel je bil

prvi umetniški dogodek iz niza prireditev ob 10. obletnici Mestne galerije Nova Gorica, njegov namen pa je bil predvsem opozoriti na to, da je predor potreben obnove, in ponuditi komurkoli, da v njem razstavlja, saj so "pritrjevalci" instalacije poskrbeli tudi za možnost obešanja umetniških del vzdolž celotnega predora. Na odprtju instalacije, ki je bilo zaradi dneva žalovanja v spomin na žrtve torkove ujme krajše od predvidenega, sta zbrane nagovorila direktorica novogoriškega

kulturnega doma Pavla Jarc in novogoriški župan Mirko Brulc. V nadaljevanju so se s kratko konceptualno plesno-gledališko pred-

stavo predstavili člani produkcije KUD SAMOSVOJ iz Ljubljane. Instalacija Tunel, ki vabi na kratek sprehod pod Kostanjevico, bo ostala tam do sanacije predora.

Nace Novak

Tradicionalno srečanje med rojaki Primorski kulturni dnevi na Koroškem

Od 7. do 14. oktobra bodo v raznih krajih Koroške potekali 13. Primorski kulturni dnevi. Predstave se bodo razne kulturne skupine. Prireditelji so Krščanska kulturna zveza iz Celovca, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta.

Spored prireditev:
Nedelja, 7. oktobra 2007, ob 19. uri, Farna dvorana v Selah: tragikomedia Balkanski špijon v izvedbi dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež. Soprireditelj je KPD Planina Sele.
Torek, 9. oktobra, ob 18. uri,

Posojilnica Borovlje: likovna razstava del Franka Žerjala. Umetnika bo predstavil Jurij Paljk. Soprireditelja sta SPD Borovlje in Posojilnica-Bank Borovlje.
Sreda, 10. oktobra, ob 19. uri, gostilna Lotte v Železni Kapli: predstavitev publikacije Domače sirarstvo za zabavo in zares dr. Danila Čotarja.
Petek, 12. oktobra, ob 11.30, Celovec, avla Slovenske gimnazije: predstava Male dame v izvedbi gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta. Soprireditelja sta Zvezna

gimnazija in Zvezna realna gimnazija za Slovence.
Petek, 12. oktobra, ob 19. uri, Tinje, dom prosvete Sodalitas: srečanje glasbenih šol; nastopi učencev slovenskih glasbenih šol na Koroškem, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice in Glasbene matice iz Trsta. Soprireditelj je Dom v Tinjahu.
Nedelja, 14. oktobra, ob 18. uri, Farna cerkev na Radišah: mešani pevski zbor Mačkolje s kantato Stabat mater. Soprireditelja sta SPD Radiše in župnija Radiše.

Panorama

Gledališka šola Studio Art

Ob valu navdušenja, ki ga je doživela prva sezona gledališke šole Studio Art, so se pri Slovenskem stalnem gledališču odločili, da nadaljujejo z njeno pedagoško-izobraževalno ponudbo. Številni mladi ljubitelji dramske igre, ki so lani obiskovali šolo, bodo tako imeli priložnost, da nadaljujejo s svojim izpopolnjevanjem, odprti pa so tudi vpisi v prvi letnik. Prvo srečanje vseh tečajnikov bo v petek, 5. oktobra, ob 16.

uri v tržaškem Kulturnem domu, pobudo pa so prejšnji teden predstavili tudi na tiskovni konferenci. Dejavnosti šole Studio Art se bodo spet potekale v vseh treh pokrajinah, kjer živijo Slovenci, in prav to je po mnenju koordinatorke Maje Lapornik veliko bogastvo šole. V prihodnjih tednih bodo v Gorici, Špetru in Trstu tečajniki

osvajali govorno tehniko in se posvečali umetniški besedi, spoznavali dramsko igro, gib, govornico telesa, petje in ples, razpravljali o dramatik, odkrivali elemente scenografije in kostumografije, sledili oblikovanju luči in zvoka. Skratka, doživljali gledališče v najširšem možnem smislu. Mentorji bodo priznani gledališki ustvarjalci, med katerimi je Maja Lapornik izrecno omenila "tri stebre naše gledališke didaktične dejavnosti: Sergeja Verča, Borisa Kobala in Marjana Bevka".

Kot je pojasnil ravnatelj Slovenskega stalnega gledališča Tomaž Ban, so v tržaškem teatru prepričani, da se mora delovanje Studia Art dodatno razviti. Vprašanje je, kako preiti od gledališkega tečaja do prave šole, ki bi lahko zadostila prvenstvenemu smislu in cilju: omogočiti investicijo v prihodnost Slovenskega stalnega gledališča. Čeprav imajo namreč gledališki tečaji vrsto stranskih učinkov (gojijo ljubezen do gledališča in izbrano slovensko govorico ter mlade približujejo vsem platem gledališkega življenja), ostaja osnovni cilj "kadrovanje" novih talentov. Zato je prihodnost Studia Art odvisna tudi od sodelovanja naših krovnih organizacij in kulturnih zvez: Slovenski kulturno-gospodarski zvezi in Svetu slovenskih organizacij se je izrecno zahvalila Maja Lapornik, ki pa je dodala, da je "nujno, da se gledališka šola v tem svojem drugem letniku delovanja še tesneje in konkretnije naveže na krovnih organizacij in postane tako idealni most med delovanjem ljubiteljske kulture in profesionalnim gledališčem."

Usoda, razvoj in uspehi gledališke šole Studio Art bodo torej odvisni od sodelovanja vseh komponent manjšine, seveda pa tudi od navdušenja in prizadevnosti tečajnikov. Patricija Jurinčič in Jure Kopušar, ki sta lani obiskovala Studio Art, sta med tiskovno konferenco povedala, da ju je šola uvedla v gledališki svet in jima ponudila edinstveno priložnost odkrivanja vsega, kar je povezano z gledališčem. Pa tudi, da so gojenci šole in njihovi mentorji kot "velika družina, ki ljubi gledališče in v kateri vladajo prijateljski odnosi", kar tudi danes očitno veliko pomeni ... / Poljanka Dolhar

Izšla Mladika št. 7

Nasmejnani obrazi svatov 23. Kraške ohceti na platnici pozdravljajo bralca sedme številke tržaškega mesečnika Mladika. Revija na štiridesetih straneh bogatijo literarni prispevki, poročila, intervju in kritična razmišljanja. Novosti na manjšinskem področju je naslov uvodne misli, v kateri uvodničar razmišlja o pravkar sprejetem seznamu 32 občin, v katerih bo veljal zaščitni zakon, in se zaustavi ob polemikah, ki spremljajo uvajanje učenja furlanskega jezika v javnem šolstvu in kažejo na nizko kulturno raven političnih taborov. Take polemike, pravi uvodničar, so škodljive tudi za nas, še posebej za Benečijo in Režijo, "kjer se nekateri - žrtve stoletne vzgoje v podrejenosti - ne morejo rešiti nekega nelagodja v odnosu do slovensčine ... Beneška, terska in rezijanska narečja so neločljiv del slovenskega jezika in sestavni del njegove kulturne preteklosti in sedanosti." Uvodničar pa se zaustavi tudi ob 13. členu osnutka deželne zakona za slovensko manjšino, ki obravnava uporabo slovensčine pri zasebnikih. Že sama definicija člena je vprašljiva, njegova vsebina pa preprosto protustavna. V Mladiki dobimo tudi veliko literarnega branja. Objavljeni so novela Silve Mizerit Čakanje, ki je bila priporočena na literarnem natečaju revije za leto 2006, novo nadaljevanje romana M. Žitnik Čarodejke in pesmi Helene Ogorelec, ki so prejele tretjo nagrado za poezijo na natečaju revije za leto 2006. V prispevku *Moje solze so tako grenke...* Rozina Švent piše o nesrečni življenjski zgodbi kiparke Karle Bulovec Mrak ob 50-letnici njene smrti. Martin Silvester pa se spominja svojega gimnazijskega sošolca, pesnika Mitja Šarabona, in objavlja njegovo pesem *Mrtvemu pesniku* (posvečeno Francetu Balantiču). Zelo zanimiv je intervju z zdravnikom in profesorjem za nevroatomijo in primerjalno nevropatologijo v Bernu, Tržačanom Giorgiom Pillerjem, ki je pri založbi Mladika izdal avtobiografijo *Kramljanje o medicinski šoli*, zajeto delo o svojih znanstvenih potovanjih, srečanjih in raziskovalnih dosežkih. Mitja Petaros predstavi bralcem priložnostne obtočne evre od leta 2004 dalje, zaustavi se predvsem pri tistih kovancih, ki so izšli ob 25. obletnici podpisa Rimske pogodbe. V reviji so še prispevek Lide Turk iz radijskega arhiva, z novicami bogata Antena, ocene knjig in novice Knjižnice Dušana Černeta o verskem življenju Slovencev v Belgiji in na Nizozemskem. Na osrednjih straneh je mladinska priloga Rast. Tu dobimo poročilo o svetovnem Jamboreju, taboru vseh skavtov ob 100-letnici ustanovitve skavtizma, zapis o manjšinskem projektu Starhike, o Dragi mladih, uvodnik in nekaj pesmi.

Kratke

V Vipavi razstava o življenju ujetem v kamnu

Znani slovenski bibliograf (strokovnjak za označevanje, popisovanje, urejanje in posredovanje knjig in drugega pisnega gradiva) Stanislav Bačar iz Ajdovščine se ukvarja tudi z iskanjem in s preučevanjem fosilov. V kulturni dvorani v Vipavi je pripravil razstavo z naslovom Življenje ujeta v kamnu, na kateri prikazuje fosile, najdene v vipavski občini. V prospektu, ki ga je izdala občina Vipava, je zapisal, "da fosili prikazujejo okamenelo življenje, iz kamnin pa je zgrajeno tudi ozemlje vipavske občine. Iz obdobja krede so kamnine na Nanosu. V to dobo sodijo tako predeli na planoti kot tudi južna in zahodna območja vse do Lozic, Podnanosa in Vrhpolja. Na nekaterih predelih segajo v pobočje Nanosa kamnine iz terciarja. Na območju Nanosa so skladi tektonsko zelo premaknjeni, zato so kamnine iz posameznih obdobjev krede pomešane in je težko določiti plasti enako starih kamnin. Večina Nanosa sodi v zgornjo kredo, določeni predeli pa v zgornji del spodnje krede. Iz paleocena so kamnine v širši okolici Vrhpolja in na nekaterih pobočjih vipavskih gričev, predvsem nad Podnanosom in Slapom. Največji del gričev oz. njihovih pobočij pa spada v geološko dobo eocen. To je značilno za pobočja nad Lozicami, Podnanosom, Podrago, Mančami in Slapom ter na Erzeltu. Na razstavi v kulturni dvorani v Vipavi je na ogled veliko število fosilov, katerih izvor in značilnosti so opisani na omenjenem prospektu. Strokovno besedilo je prispeval Stanislav Bačar.

Nova knjiga o narodnoobrambni in protifašistični organizaciji TIGR

Po nedavnem izidu knjige o narodnoobrambni in protifašistični organizaciji TIGR, ki jo je ob 80-letnici te organizacije ali vseljudskega narodnega gibanja napisal Silvo Fatur, se pripravlja novo delo na temo TIGR-a. Za novo knjigo zbira in preučuje gradivo zgodovinarke dr. Milica Kacin Wohinz, ki je sicer največji del svojega poklicnega udejstvovanja namenila zgodovini narodnoobrambne in protifašistične delovanja na Primorskem. O tej veliki in pomembni temi je napisala tudi več knjig, od katerih jih je nekaj prevedenih v italijanski jezik. Leta 1990 je pri založbi Lipa v Kopru izdala zajeto knjigo z naslovom Prvi antifašizem v Evropi. Odlično in temeljno delo o organizaciji TIGR je bilo izhodišče za seznanjanje slovenske, a tudi tuje javnosti, o omenjeni narodnoobrambni in protifašistični organizaciji.

Nove pošne znamke v Sloveniji

Pošta Slovenije je 26. septembra izdala nekaj priložnostnih poštinskih znamk, druge pa bo izdala 18. oktobra. V seriji Rastlinstvo predstavljajo nekatere vodne rastline, ki uspevajo v stoječih in počasi tekočih vodah, in sicer rumeni blatnik, žabji šejek, ščitolistno močvirko in beli lokvanj.

Beli lokvanj so izdali v bloku z eno znamko, druge tri rastline pa v polah po 25 znamk. Letošnja znamka iz serije Umetnost bo predstavljala barok, umetniško smer, ki je trajala od koca 16. stoletja do druge polovice 18. stoletja. Motiv na znamki bo prikazoval detajl freske iz stolne cerkve sv. Nikolaja v Ljubljani, ki letos praznuje 300. obletnico posvetitve.

Freska je delo pomembnega baročnega slikarja na Slovenskem, lombardijskega slikarja Giulia Quaglia. Pošta Slovenije je obvestila, da bo 23. novembra izšla priložnostna znamka, s katero bodo zaznamovali vstop Slovenije v schengenski prostor.

Razstava del Karla Pečka v Gorici
In kaj naj ljubim,
če ne skrivnosti?

V Kulturnem centru Lojze Bratuž je bilo v sredo, 26. septembra, odprte razstave slovenskega akademskega slikarja Karla Pečka. Razstava bo na ogled do 14. oktobra. Avtorja in njegovo delo je predstavila direktorica Koroške galerije likovnih umetnosti Milena Zlatar. Obiskovalce sta pozdravili še Franka Žgavec in kanalska županja Milica Zimic, ki je poudarila uspešno sodelovanje med Kulturnim centrom in mednarodnim festivalom sodobne glasbe Kogojevi dnevi, v okviru katerega je bila prirejena razstava. Uvodno predstavitel sta popestrila pianistka Neva Klanjšček in oboist Matija Faganel, ki sta zaigrala skladbo Siciliana, tretji stavek iz sonate Domenica Cimarose.

Slovenjgraški slikar Karel Pečko, ki je tudi sam spregovoril o svojem delu, je razstavo opisal kot malo retrospektivo, saj poleg slik vključuje risbo, grafiko, tapiserijo. Razstava tako posega na različna področja in obdobja njegovega delovanja. Že od vsega začetka je njegov opus zaznamovan z izrazitim odnosom do glasbe, kompozicija čistih linij in barv je vedno poudarjeno muzikalična, ritmizirana. Nenehno se prepletata realizem in figuralka z nekakšno težnjo po abstrakciji, ki pa se ji avtor nikoli dokončno ne prepusti. Njegova vizija ostaja predmetna, oprijemljiva, a vedno nekoliko magična in fantastična. Sanjski značaj dosega predvsem z izbiro vedno bogate barvne palete in s svojevrstno interpretacijo motiva ženske, konjev, grafično stiliziranih oblakov ter s skrivnostno uporabo svetlobe. Milena Zlatar je to slikarjevo značilnost podčrtala z de Chiricovim stavkom "In kaj naj ljubim, če ne skrivnosti?", ki se povsem sklada s Pečkovim pogledom. Pravljični značaj dosega tudi slike Uršlje gore, ki so od sedemdesetih let

dalje konstanta v avtorjevem ustvarjanju. S tem motivom dosega vedno nove povezave med linijo, obliko in barvo, gora postane predmet nenehne metamorfoze, spreminja se v žensko ter spet v goro s svojimi valovitimi gmotami. Sam slikar je poudaril, da je zanj življenje ritem tako kot glasba, in zato na tak način oblikuje kompozicijo ter tudi barve interpretira skozi muzikalen svet. Ko vse to poveže, doseže harmonijo. Karel Pečko se je poleg slikarskega ustvarjanja odlikoval tudi kot likovni pedagog, galerist in vsestranski kulturni delavec. V petdesetih letih je ustanovil t. i. neformalno "akademsko skupino", ki je prirejala različna predavanja s področja umetnosti. Njen cilj je bil izobraževati ljudi in jim

Foto DPD

približati sodobno ustvarjanje. Pečko je poleg tega vodil galerijo, ki je delovala na mednarodnem prizorišču, svoje delo je opravljal z željo po združenju, povezanju in odprtosti na likovnem področju. Vedno se je zavzemal za ohranjanje kulturne dediščine, od leta 1996 pa deluje tudi njegova fundacija, ki štipendira nadarjene študente s področja umetnosti in humanistike.

Katarina Brešan

Razstava del Karla Pečka v Kanalu
Skrivnostno,
skrito, valovito

Kogojevi dnevi so znani predvsem po glasbenih dogodkih, odprte mednarodnega festivala pa spremlja tudi odprte razstave v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu. Letošnji likovni protagonist je koroški akademski slikar Karel Pečko, ki svoja dela predstavlja tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, in sicer do 14. oktobra. Pri obravnavi umetnika se marsikdo poslužuje okolja, iz katerega izhaja; tokratni ustvarjalec pa naj bi nasprotno prav on vplival na svoje družbeno okolje v Slovenji Gradcu. Trditev temelji na slikarjevem udejstvovanju v galerijski dejavnosti, ki je pod njegovim vodenjem postala mednarodno znana, saj je organiziral odmevne razstave, katerih čast-

ra. Ustvarjalce do neke mere gotovo zaznamuje obdajajoči svet, ki je včasih prepleten z različnimi legendami, pripovedmi ali zgolj občudovanji. Kot imajo nekateri severnoprimorski ustvarjalci pogoste motive reke Soče, kraškega sveta, Goriških Brd, najdemo pri koroškem slikarju variacije na motiv Uršlje gore, ki je priljubljena planinska točka v Karavankah z najvišjo ležečo cerkvico na Slovenskem.

Čprav se na razstavi srečamo tudi s portreti, prevladujejo upodobitve motiva Uršlje gore v pastelu, grafiki in celo tapiseriji, ki se zasidrajo v spomin s čisto, zaokroženo obliko pretehtanih barvnih razmerij. Podobe z jasnimi linijami, ki sestavljajo valujočo, razgibano kompozicijo, nosijo v sebi nekaj skritega, skrivnostnega. Ali nas morda zavede naslov razstave, ki je de Chiricov citat: "In kaj naj ljubim, če ne skrivnosti?" Ob tem znova, kakor na vsaki razstavi, pomislimo na spremljevalni katalog, ki vizualnost podkrepi z razlago. Toda, ali sploh potrebujemo spoznati ustvarjalca? Seveda, čudovito je spoznavati ljudi, umetnik pa je vendar karizmatična osebnost. Kaj niso umetnikove stvaritve na neki način on sam ali vsaj delček njega? Na razstavah gledamo vendar ustvarjalčeve slike, ki morda sporočajo ali pa vsaj nekaj zbujujajo. Ali lahko odmislimo vse, kar je že napisano, in se posvetimo zgolj podobam, vizualnemu? Pečkov svet je svet valovanja, dinamičnosti, ki je ujeta v zaokroženosti. Ravne linije so tudi prisotne, toda ponekod se skoraj neopazne, drugod pa precej vidne poudarek. Zazdi se, da je potrebno pri opazovanju posegati v sliko samo, dokopati se čez hribe in doline tja čez k obzorju. Kakor da je potrebno odstriti tančice posameznih valujočih segmentov. Morda pa se ravno v tej težnji skriva skrivnost.

Petra Paravan

Dubravka Tomšič Srebotnjak v Kulturnem centru Bratuž v Gorici
Briljanten recital velikana
svetovnega pianizma

Po vrhunskem nastopu ruskega zborja Vesna je koncertna sezona v Kulturnem centru Lojze Bratuž - v sodelovanju s festivalom Kogojevi dnevi - ponudila še en vrhunski glasbeni dogodek. V petek, 28. septembra, je namreč nastopila Dubravka Tomšič

Srebotnjak, že več desetletij eden izmed "velikanov" svetovnega pianizma. Kot čudežni otrok je začela študirati še zelo mlada. Po nasvetu Claudia Arraua je z dvanajstimi leti odšla v ZDA, kjer je bila leta 1955 izbrana za največji glasbeni talent v ZDA. Po diplomu se je izpopolnjevala tudi pri legendarnem A. Rubinsteinu. Za sabo ima več desetletij poučevanja na ljubljanski Akademiji in izjemno bogato koncertno solistično kariero doma in v tujini, saj je doslej nastopila več kot 4000-krat. Njen repertoar na prek 20 ploščah in 80 CD-jih zajema pomembno klavirsko literaturo vseh slogovnih obdobjev. Za svoje umetniško in pedagoško delo je prejela celo vrsto najuglednejših nagrad in priznanj, še pomembnejše pa je, da je vzgojila dolgo vrsto slovenskih pianistov in pedagogov.

Goriški recital je še enkrat pokazal na veličino glasbenice, ki mojstrsko poustvarja tako klasične kot tudi sodobnejše avtorje. Začela je z Adagiom v h molu K 540 W.A. Mozarta, prvim liričnim biserom solnograškega genija. Tudi štiri baročne sonate Domenica Scarlattija so izzvenele kot pravi kristalčki, izpiljeni in dodelani do zadnjega detajla. Prastarna in

tankočutna, energična in rafinirana je bila Beethovnova Appassionata: z njo se sicer sooča domala vsak pianist, le malokdo pa jo je v njenih čvrstih kontrastih zmožen poustvariti na tak način, kot je to storila Dubravka Tomšič Srebotnjak.

Zanimivi so bili tudi prefinjeni in sodobno obdelani *Make-donski plesi* Alojza Srebotnjaka z značilnim ljudskim prizvokom. Nadvse pretanjeno je pianistka na koncu interpretirala Chopinove Balade v As duru št. 3 op. 47, dva nočna in osem etid iz op. 10 in 25. To so dela, ki ne marajo simplističnega, cenenege

sentimentalizma, še manj banalnega virtuoizma, ampak občutljivo in lirično zrelo dušo z briljantno klavirsko tehniko v službi nenapisane Glasbe, tiste, ki ždi nekje za notami in ki jo zna privabiti na dan samo nadvse pozoren in navdihnjen ljubimec čudovite muze. Skatka: superlativen glasbeni užitek!

DD

Štipendije sklada
»D. SARDOČ«

Upravni odbor Sklada »D. Sardoč« - Onlus razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij:

- pet štipendij v znesku osemsto euro za učence Državne dvojezične osnovne šole v Špetru. Prošnji mora biti priložen družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- šest štipendij v znesku tisoč petsto euro za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižice z učenim načrtom in izidi opravljenih izpitov, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- štipendijo v znesku tri tisoč euro za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov.

V prošnjah morajo biti navedeni podatki o drugih prejetih štipendijah. Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe prosilcev na osnovi 5. člena statuta sklada. Štipendije bodo dodeljene do 30. novembra 2007. Vse potrebne informacije lahko dobite na spletni strani www.skladsardoc.it in pri naslednjih članih odbora: Boris Peric (048132545), Zdravko Castrin (0432707408), Karlo Černic (048178100) in Mariža Škerk (3356553150). Zainteresirani naj dostavijo prošnje do 31. oktobra 2007 v zaprti ovojnici na sledeči naslov: SKLAD - FONDAZIONE D. SARDOČ C/O Studio Legale - Odvetniška pisarna SANZIN, ulica Diaz št. 11, 34170 Gorica.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

Še premišljuješ?
Pohiti, pridi z nami v
**STUDIO
ART**

Dramska igra, ples, gib, govor,
predstave in še marsikaj...

Potrditev vpisa v drugi letnik
in
vpis v prvi letnik gledališke šole:
sola@teaterssg.it
ali klični na 347-7615287.

Pričakujemo Te!

www.teaterssg.it

Kratke

Kras v objektivu Vilija Lavrenčiča

V narodni in studijski knjižnici razstavlja fotograf Vilij Lavrenčič, član tržaškega fotokrožka Fotovideo Trst 80, sezanskega Fotokluba Žarek in Kulturnega društva za umetnost Kons. Njegov objektiv je tokrat ovekovečil priljubljeno tematiko Krasa, njegovo naravo, predvsem pa arhitektonske zakonitosti.

Kraška arhitektura je namreč umetnika že od mladih nog prevzemala, saj je bil še otrok, ko so ga starši prvič peljali na Kras. "Kraške hiše z zidovi, s portonom, s kaluono, gankom in štirno so v meni vzbujale radovednost. Med drugim sem se večkrat spraševal, kaj se skriva za temi visokimi zidovi." Fotograf je bil star šestnajst let, ko je zbral pogum, potrkal na porton in prvič s fotoaparatom stopil v notranjost kraške domačije. "Kasneje sem spoznal še marsikaj o Krasu: od pršuta in terana do Kosovelovih verzov, a visoki zidovi, mala okna in zaprti portoni so zame še vedno nazorno predstavljali Kras in vzbujali v meni razdvojenost med lepoto, postavnostjo, trdnostjo, preprostimi kmečkim življenjem in zaprtostjo ter vsakdanjo borbo za obstoj z naravo in raznimi sovražniki. Prav to sem hotel prikazati na svojih fotografijah", pravi umetnik o sebi.

Radovednost umetnika do kraškega okolja se v letih ni zmanjšala. Ravno obratno. "Večkrat se je avtor teh del odpravil na teren in kot je Kraševac potrpežljivo, postavno in trdno oblikoval kamen, tako je Lavrenčič potrpežljivo začel zbirati fotografije, izbor katerih lahko danes tu opazujemo. Dela avtor še ni zaključil, saj razstavljene fotografije predstavljajo le začetek zahtevnega projekta, za katerega se je fotograf samozavestno odločil", je dejal fotograf Robi Jakomin na odprtju Lavrenčičeve razstave. Jakomin je prisotnim pokazal še nazornost Lavrenčičeve tehnične izbire, to je črno-bele tehnike, ki daje izbranim motivom še dodaten čar. "Črna in bela barva ter vse sive nianse odlično izpovedujejo emocije in poetiko kraškega življa, saj so nam v pomoč pri razumevanju takratnega trdega dela za gradnjo boljšega vsakdana. Na stenah zidov siva, črna in bela barva kar izžarevajo lepoto, ponos, postavnost in preprosto kmečko življenje kraškega človeka."

Narava in človek sta na Krasu ustvarila lepe stvari. Lavrenčič je te lepe stvari ujel v svoj objektiv in se tako z estetsko vrednimi fotografijami poklonil Krasu in vsemu, kar je z njim povezano. "Ta dela se obračajo k sedanjosti iz utrinkov preteklosti in so uprta v prihodnost kot pomemben spomin na našo kulturno in naravno dediščino", je sklenil Jakomin. / IG

Nov niz oddaj na Radiu Trst A

Na Radiu Trst A se je v sklopu dopoldanskega radijskega pasu v živo pričel nov niz oddaj, namenjenih vzgoji otrok in mladostnikov z naslovom Radijska posvetovalnica. Na vprašanja o vzgojnih zadregah bo odgovarjal psiholog in psihoterapevt BOGDAN ŽORŽ, ki se že več let posveča omenjenim problematikam. Bogdan Žorž se je podiplomsko usposabljal predvsem za delo z osebnostno in vedenjsko motenimi otroki in mladostniki. Za te in tudi za učitelje, vzgojitelje in starše prireja različne delavnice s področja vzgoje, medsebojnih odnosov in komunikacije. Je avtor številnih strokovnih priročnikov in knjig o vzgoji, med katerimi je zlasti veliko zanimanja vzbudila knjiga RAZVAJENOST, ki je mnogim odprla nova obzorja in poglede na odnose med generacijami. Dr. Žorž je že večkrat sodeloval tudi po naših šolah na Tržaškem in Goriškem, kjer je imel predavanja za učitelje in profesorje. Med humanističnimi smermi psihologije se je izpopolnil zlasti v Gestalt terapiji in bil nekaj časa tudi predsednik Slovenskega društva za Gestalt terapijo. V novem nizu oddaj, ki jih pripravljata urednica Ines Škabar, bo dr. Žorž, izhajajoč predvsem iz svoje dolgoletne psihoterapevtske prakse, postregel tudi z marsikaterim napotkom ali nasvetom za starše in vzgojitelje. Oddaje bodo na sporedu vsak torek ob 11.15.

Skupna športna šola

Športni društvi Kontovel in Polet tudi letos ponujata, v sodelovanju z openskim didaktičnim ravnateljstvom, skupno športno šolo za otroke od tretjega do enajstega leta, ki so jo predstavili v Zadrugi kraški banki, pri enem od pokroviteljev pobude. Gibalna dejavnost za otroke se deli na vadbo za otroke iz vrta, na osnovno motoriko za nižje razrede osnovnih šol in na minikošarko (od letos tudi za dekleta) za najstarejše. Projekt vodi prof. Andrej Vremec, poleg številnih mladih vadiateljev mu pomagata tudi fizioterapevtki Alenka Bajc in Deborah Vitez. Potreba po resno zasnovani športni šoli izhaja iz pomanjkljivosti današnje družbe, v kateri se otroci premalo gibajo in so v šoli deležni nezadostne športne vzgoje. Letošnja pobuda je startala že pred skoraj mesecem dni, srečanja v raznih skupinah obiskuje kar 70 otrok. Več informacij in prijave na telefonski številki 338 5889958 (Andrej Vremec). / HC

Ob udejanjanju zaščitnega zakona
Nerešeni problemi
šolstva

Oglašam se kot šolnica v pokoju in Sentjakobčanka po rodu, kot taka še posebno prizadeva.

Kot sem brala v Primorskem dnevniku, bo v deželni svet ta teden stekla razprava o zakonskem osnutku 205/06, ki naj bi udejanjil našo zaščito v deželi FJK. Zakonski osnutek je deželni odbor predložil pred letom dni, letos julija je o njem tekla razprava v VI. komisiji deželnega sveta. Sindikat slovenske šole je formuliral vrsto predlogov za slovensko šolstvo, ki pa so verjetno prišli prepozno v roke slovenskim deželnim svetovalcem in v večini niso vključeni v besedilo, ki ga je predlagala VI. komisija. Pričakovati je, da bo deželni svet

sprejel nekatere obvezne popravke k zakonskemu osnutku, saj deželni zakon ne more omejevati državnih zakonov kot tudi ne mednarodnih sporazumov. Naj povzamem nekatere teh predlogov, ki se mi zdijo najvažnejši.

Prvi člen se sklicuje na ustavne, statutarne, evropske listine in konvencije, ne omenja pa več mednarodnih pogodb, kot sta Posebni statut in Osimska pogodba, na katerih slonita ustanovitev in delovanje slovenskih šol na Tržaškem.

Drugi člen, ki govori o teritoriju, na katerem živi slovenska manjšina, je za slovensko šolo omejevalen in ga je potrebno dopolniti z odlokom predsednika republike št. 478/1964, s katerim

FINŽGARJEV DOM Predstavili so peti zbornik ZCPZ

Glas naših zborov: glas narodne in pevske kulture

Zveza cerkvenih pevskih zborov je svoje glasilo Glas naših zborov v preteklosti običajno predstavljala v sklopu drugih posebnih slovesnosti. Zadnjemu zborniku, ki je že peti po vrsti, pa je ZCPZ želela pokloniti samostojno predstavitev in to je storila v torek, 25. septembra, v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah.

Srečanje je uvedel nastop Dekliške pevske skupine Vesela pomlad, ki jo vodi Mira Fabjan. Besedo je nato prevzel predsednik ZCPZ Marko Tavčar, ki je v imenu prirediteljev in tudi prof. Zorka Hareja pozdravil občinstvo, nakar je povabil časnika in korektorja izdaj zbornikov Glas naših zborov, Sašo Martelanca, naj spregovori o zadnji publikaciji.

Martelanc je v prisrčnem govoru izčrpno predstavil bogato vsebino publikacije, ki je zajetnejša od prejšnjih, saj obsega skoraj 200 strani. Govornik je hkrati

poudaril, da je bilo za nastajanje zbornika vložena veliko nesebičnega dela. "Če začnem kar s tem, naj izpostavim troje imen, na katerih sloni ogrodje celotnega nastajanja", je dejal Saša Mar-

tin. Opravili so vsa potrebna povezovalna dela, veliko število ur so porabili na obiskih, sestankih, pri telefonskih pogovorih in pisalnih strojih, preden se je od začetne zamisli pot iztekla do

Foto Kroma

telanc. "Kot piše na prvi strani, sta zbornik uredila Marko Tavčar in Berta Vremec, pri tajniškem delu jima je pomagala Alenka Hrova-

končnega tiskanega izdelka." Iz nadaljevanja Martelančevega govora pa je bilo očitno, kako je zbornik predvsem mozaik priz-

devanja številnih sodelavcev (okrog 25 obetavnih je pomagalo sooblikovati publikacijo, ki jo je grafično opremil Edi Žerjal), ki so prispevali vsak svoj kamenček, da bi bila podoba cerkvenega pevskega delovanja v naših krajih čim bolj popolna. Nastal je tako zbornik večplastne narave: "Po eni strani je kronika pevskega nastopanja in ustvarjanja, po drugi pa tudi spominska knjiga z dokumenti in razmišljanji, ki se skozi glasbeno projekcijo srečujejo z vrednotami, ki imajo prijateljske, slovenske in nadzemske pred-

nake". Zbornik je torej ogledalo prizadevanja naše družbe, ki marljivo pomembne izsek zamejske kulture, ki se udejanja in izpričuje v globoki navezi s krščanskimi in narodnimi koreninami. "Mnogi bodo - boste - na straneh te knjige srečali znana in tudi lastna imena, znane in tudi lastne obraze; v njej je za vedno zabeleženih nešteto datumov, krajev, dogodkov, povezanih s časom, ki nam je bil odmerjen; v njem je zaživel vaša zborovska pesem in vaših sodobnikov, spoštovanih in dragi prijatelji! V tej knjigi je košček življenja nas vseh, okno s pogledom v mnoge smeri, tudi v prihodnost", je sklenil Saša Martelanc.

IG

KULTURNI DOM Revija Apokalipsa in združenje Sidaja
Začel se je niz pesniških večerov

Vrata zgornjega foyerja Kulturnega doma so se letos ponovno odprla poeziji. Zgodilo se je v soboto, 29. septembra, ko je v hišo Slovenskega stalnega gledališča vstopila kopica pričevalcev našega časa, ki jim je pesniška beseda sredstvo, s katerim izpovedati svoj odnos do sveta, do njegovih tegob, blodenj in še in še bi lahko naštevali. Umetniška duša niza pesniških večerov, Janko Petrovec, ki je večer izpeljal v sodelovanju s prevajalko Dario Betocchi, je v uvodu obrazložil, da je prvo pesniško srečanje nastalo kot sklepn trenutek četrtega Mednarodnega srečanja založnikov projekta Revija v Reviji Škocjan 2007. Na majhnem odru sta poleg voditelja večera in igralcev Nikle Petruške Panizon ter Romea Grebenška, ki sta

interpretirala prevode izbranih pesmi, stala namreč še pobudnika mednarodnega literarnega srečanja Primož Repar, urednik revije Apokalipsa, in Sanja Širec Rovis, ki je zastopala združenje Sidaja. Repar je obrazložil, da je zamisel o pobudi Revija v Reviji nastala na Mednarodnem literarnem srečanju Vilenica leta 1999. Tedaj je nastala naveza - tako v življenju kot v literarnem soočanju - med Reparjem in Stanko Chrobakovo, urednico revije Romboid: njuna zamisel je obrodila zanimivo mednarodno literarno pobudo, pri kateri danes sodeluje 15 evropskih revij in veliko literarno-kulturnih združenj, med katerimi tudi Sidaja. Večer so nato prireditelji

prepustili čisti poeziji. Pred mikrofonom so se namreč zvrstili slovaško - slovenska pesnica Stanka Chrobakova Repar (soproga Primoža Reparja), Tržačan Roberto Dedenaro, ki je pred časom izdal pri ZTT dvojezično pesniško zbirko Plastične pregrade, kljubovalno cvetličenje,

direktor Mednarodnega literarnega srečanja Vilenica Iztok Osojnik, kulturni delavec in dolgoletni vodja programov v Kosovelovem domu v Sežani Aleksander Peršolja, mehiški pesnik Oscar Leonel Ruiz - Ramirez, globoka poznavalka književnosti postkomunistične Evrope Fiona Sampson in madžarski

Foto IG

avstrijski ljubitelj Kosovela in prevajalec njegovih poezij Ludwig Hartinger, nekdanji

multimedijiski pesnik Peter Zilahy.

IG

so bile uradno ustanovljene slovenske osnovne šole na Tržaškem.

V tržaški mestni četrti sv. Jakoba imamo namreč slovenske državne šole, kot so otroški vrtec, osnovna in srednja šola, slovensko sekcijo občinskih otroških jasl, morda še društvo Ivan Cankar (čeprav je izgubilo svoj prvotni sedež in zatem utihnilo). Na ulici Concordia ima sedež Šentjakobsko kulturno društvo; poleg slovenskih vernikov se ga redno poslužujeta Šentjakobski slovenski cerkveni pevski zbor in Glasbena matica. Redno slovensko bogoslužje poteka v cerkvah sv. Jakoba, pri Salezijancih na Istrski ulici, v Marijinem domu na ul. Risorta. V tem domu deluje Marijina družba, v njem je slovensko pastoralno središče, ki prireja razna srečanja in predavanja, tu imata sedež tržaška sekcija slovenske skavske organizacije in slovenski cerkveni pevski zbor Novega sv. Antona. V središču mesta imamo, poleg drugih slovenskih ustanov, na

ulici Donadoni sedež slovenske osnovne šole Karel Širok, na ul. sv. Franciška sedež slovenske osnovne šole Dragotin Kette, na ulici Petronio gledališko šolo SSG, na ulici Ginnastica slovenski dijaški dom, slovenske zasebne jasli, slovenski občinski otroški vrtec, Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje. Redna slovenska bogoslužja z zborovskim petjem so tudi v cerkvah Novega sv. Antona in sv. Vincencija.

Naštete dejavnosti (in še druge) pričajo o živi slovenski prisotnosti marsikje v tržaškem mestu. Naj pristanemo na to, da smo od tam dokončno izbrisani in da izhramo v demokratični ureditvi?

Z drugim členom se povezuje 22. člen, ki opredeljuje razdelitev deželne sklada za slovensko manjšino in za zdaj zagotavlja njegovo korištenje samo šolam, ki imajo sedež na ozemlju, kjer je določeno, da živi slovenska manjšina. Izreden prispevek naj bo na-

menjen popravilu poslopjij vrta in osnovne šole pri sv. Ani, kjer je bil ožen namerno podtaknjen (sodno ugotovljeno), in osnovne šole v Gropadi, ki jo je tudi poškodovale požar. Obe šoli ostajata nepopravljivi in neveljavni.

Ta zakon je poleg drugega edinstvena priložnost za zagotovitev priznanja na krajevni ravni Sindikatu slovenske šole, kar je potem pogoj za vsedrjavno priznanje in vlogo in tudi ponovno pridobitev osebe na sedežu, ki bi bila oproščena pouka za sindikalno delo. V ta namen je SSS predložil že lani odborniku Antonazu in spet letos julija slovenskim deželnim svetovalcem ustrezen člen, ki ni bil še vključen v zakonski osnutek.

Paritetni odbor je sicer pred nekaj leti priznal predstavniško vlogo SSS, kot določa zakon 38/2001, kljub temu pa je Rim zahtevalo doslej vedno odbil. Tako že desetletje SSS životari, ker nima na sedežu nikogar, ki bi bil tam polno zaposlen (s prejšnjo zakonodajo

sta na sedežu delovala dva šolnika); odboru uspeva se baviti le z najnujnejšimi zadevami.

Navedla sem samo nekatere popravke, ki jih je predložil SSS k zakonskemu osnutku 205, ostalih tu ne naštevam.

Nepojmljiv pa se mi zdi 13. člen (Zasebna uporaba slovenskega jezika), saj spominja kar na strahovlado prejšnjega stoletja ali na rezervat, ker dovoljuje oznake in navodila v javnosti in nalepke na kmetijskih, obrtniških in industrijskih izdelkih, tudi v slovenskem jeziku samo na ozemlju, kjer je določeno, da živi slovenska manjšina. V nasprotju, med drugim, z zakonom 38/2001.

Pravijo, da živimo v demokratični državi in da nam je deželna oblast prijazna: na cesti lahko vidimo kjerkoli nemške, angleške, kitajske itn. oznake - slovenskih, te manjvredne sodrge, pa ne bo med njimi! Sprašujem se, kdo si pri tem mane roke!

Živka Marc
Sesljan, 25.9.07

PRI ŠOLSkih SESTRAH 60-Letnica Slovenske Vincencijeve konference v Trstu

"Gospod me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim"

"Gospod me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim."

To je bilo vodilo življenja Vincencija Pavelskega, ki ga je papež Leon XIII. razglasil za zavetnika vseh društev krščanske dobrotelčnosti.

Vincencij Pavelski se je rodil 24. aprila 1581 v kraju Pouy, danes Saint-Vincent-de-Paul, v jugozahodni Franciji. Po uspešnem šolanju je bil 23. 9. 1600 posvečen v duhovnika. Kot mlad duhovnik je bil ambiciozen. Iskal je duhovniško službo, ki bi bila njemu in njegovim domačim vir dohodkov. V to njegovo prizadevanje je posegla božja previdnost in temeljito pretresla njegovo življenje ter ga usmerila k nesebični evangeljski ljubezni.

Vincencij je spoznaval, da ga Bog kliče k delu za duhovno in materialno revne na župniji Clichy (danes predmestje Pariza) in na posestvih družine Gondi. Njegova poklicnost se je utrjevala še na drugih župnijah in pozneje, ko je bil vrhovni kurat na kraljevih galejah v Sredozemlju. Vincencij je priredil in vodil tudi številne misijone med ljudstvom na podeželju. Skrbel je tudi za zunanje misijone in poslal misijonarje na Madagaskar. Organiziral je dobrotelne ustanove in k sodelovanju pritegnil mnoge bogate in vplivne, tudi nekatere v visokih državnih službah. Povsod se je srečeval z verskim neznanjem, z duhovno in materialno revščino.

Vincencij je umrl 27. 9. 1660. Med blažene je bil prištet leta 1729, leta 1737 pa med svete katoliške Cerkve.

Vincencijevo delo nadaljujejo na vseh celinah člani Misijonske družbe, hčere krščanske ljubezni, Vincencijeve konference (v Sloveniji Vincencijeva zveza dobrote), Marijine sestre čudodelne svetinje in verska dobrotelna združenja, družbe in organizacije, povezane v vincencijansko družino.

Vincencijeva konferenca je bila ustanovljena leta 1833. Ustanovitelj Friderik Ozanam je bil med blažene prištet 22. 8. 1997 v Parizu, ko se je papež Janez Pavel II. udeležil mednarodnega srečanja mladih.

Tudi pri nas v zamejstvu deluje veja Vincencijeve konference, ki je na strani potrebnih že celih 60 let. Ravno na dan Vincencijeve

smrti (27. septembra) je pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu potekalo slavnostno praznovanje visokega jubileja, ki so se ga udeležili člani dobrodelne organizacije, ravnatelj tržaškega Karitasa Mario Ravalico, predsednik DSI Sergij Pahor, predsednik Slovenske prosvete Marij Maver in predsednik SSO Drago Štoka.

V kapelici poslopja šolskih sester je najprej potekala sveta maša, ki jo je ob somaševanju slovenskih duhovnikov daroval tržaški škof Evgen Ravignani. Med homilijo je škof poudaril globoko navezo med delovanjem Slovenske Vincencijeve konference v Trstu in

Foto IG

ljubeznijo do solidarnosti proslavljenega zavetnika. Zamejska konferenca nadaljuje namreč poslanstvo sv. Vincencija. "Vem, s kakšno pristrčnostjo se bližate ljudem, vem za obzirnost, s katero deluje vaša Konferenca. Poznam vašo obzirno dobrotu, s katero se približujete tistim, ki vas potrebujejo, ne da bi koga obsojali, ampak skušate razumeti njih stisko in deliti z njimi njih težave. Blagoslovljeni so vaši koraki, ki vas vodijo tja, kjer pričakujejo vašo besedo tolažbe in vašo gesto dobrote tisti, ki so že v letih in osamljenih, ki jih mučijo bolezni in jim vaša prijateljska navzočnost omogoča, da znova najdejo nasmeh in upanje. Ni naša naloga, da bi obtoževali druge ljudi ali ustanove za to, kar ne naredijo v prid tistim, ki trpijo zaradi revščine ali emarginacije. Od nas se zahteva, da ne odmaknemo svojega pogleda od tistega, ki je kljub vsemu ubog, in mu odpremo svoje roke in svoje srce. Prav ta dobrota bo naredila, da bo naša vera prepričljiva", je dejal tržaški škof med bogoslužjem, ki ga je spremljalo petje

otroškega zbora Kraški cvet. Otroški pevski sestav, ki ga vodi sestra Karmen Koren, je po slavnostnem bogoslužju nastopil še s krajšim programom, med katerim je škofenjski kaplan g. Dušan Jakomin podal priložnostno misel, vezano na sv. Vincencija.

Ko je bil tudi kulturni program sklenjen, so se člani Slovenske Vincencijeve konference in gostje podali v pritlične prostore poslopja šolskih sester, kjer je bil na vrsti družabni trenutek. Tedaj smo se zaustavili ob pogovoru s predsednikom Slovenske Vincencijeve konference, prof. Aldom Stefančičem, ki dobrodelni organi-

dem, ki so v glavnem dejavne po župnijah, kjer imamo Slovenci službo božjo v svojem jeziku; nekaj sekcij je tudi na Goriškem. Centralni odbor ima nalogo, da spremlja in koordinira delo posameznih sekcij."

Slovenska Vincencijeva konferenca skrbi v prvi vrsti za finančno podporo, ki jo namenja potrebnim. "Naša skrb je namenjena tudi bolnikom in ostarelim, katerim nudimo predvsem človeško toplino. Zadnje čase pa smo naše delovanje preusmerili tudi na osebe, ki nimajo lastnega bivališča: to so v glavnem prišleki, ki nas zaprosijo za pomoč. Slovenska Vincencijeva konferenca pa ne more biti kos vsem tem zahtevnim izzivom: ravno zato že dolgo časa sodelujemo z drugimi krajevnimi dobrodelnimi organizacijami, ki so zaradi kadrovske usposobljenosti pomemben socialni dejavnik v mestnem družbenem tkivu. Mislim namreč na Karitas in na italijansko Vincencijevo konferenco."

Kot dobrodelni dejavnik ima SVK že vrsto let pregled nad družbenim položajem in socialno stisko na Tržaškem. Kako se je podoba revščine v naših krajih spremenila, če primerjamo današnje stanje z nekdanjim? "Položaj se je močno spremenil. Finančno stisko nekaterih družbenih slojev je bilo pred leti močnejše občutiti kot danes: narasla pa je potreba po pomoči osamljenim, ostarelim in bolnim. Slovenska Vincencijeva konferenca usmerja svoje moči predvsem k taki vrsti sodobne revščine", je dejal predsednik Stefančič, ki je še dodal, da je "delovanje Slovenske Vincencijeve konference v glavnem namenjeno Slovincem. Upal bi si trditi, da v našem delokrogu italijanskih družin skorajda ni, kvečjemu so naše pomoči deležne mešane družine. Raje prepuščamo našim italijanskim kolegom oskrbo potrebnih večinskega naroda. Položaj nekaterih slovenskih rojakov je že itak močno kritičen, saj smo priča vedno večjemu številu slovenskih priletnih, ki prosijo za vstop v slovenske domove: tovrstni inštituti pa so obremenjeni s prostorsko stisko, hkrati zahteva vstop v take zavode visoko vsoto denarja in tudi to pomeni za naše ljudi finančno breme. V italijanskih domovih se naši ostareli počutijo nelagodno, ker se iz dneva v dan znajdejo v povsem neslovenskem okolju, ki ga niso navajeni. Prav bi bilo, ko bi slovenska manjšina imela več svojih domov."

Igor Gregori

so tudi na tem robu razsajali Gotti in Huni, nakar je nastopilo bizantinsko obdobje: potem ko so Franki izgnali Avare, je frankovski vojvoda naselil ta področja s Slovani. Ko je v drugi polovici 10. stoletja nastopilo obdobje miru, se je pri nas polagoma širil tedanji slovenski jezik. Leta 1.100 je repentabsko področje

ni v bistvu prepad". Za slovenske jezikoslovce pa izhaja ime Repen iz negativno obarvane besede repa. O zgodovini gradišča je po starorimskem obdobju malo vesti, ker je bil Tabor večkrat na novo zgrajen: vemo sicer, da je bilo tudi to področje vključeno v evropska dogajanja. Po nastopu krščanstva

Paolo Parovel (foto IG)

REPENTABOR Prijeten večer v tabrski cerkvi Pogled v preteklost utrdbe

Prejšnji teden smo poročali o srečanju, ki ga je Konzorcij za varstvo gradov zgodovinskega pomena Furlanije Julijske krajine priredil na Repentabru, da bi članom konzorcija in ljubiteljem grajskih objektov posredoval informacije o preteklosti in o zanimivostih Tabra, ki zaradi svoje arhitektonske zasnove sodi v spekter zanimanja konzorcija, kateremu predseduje prof. Marzio Strassoldo.

O Repentabru in njegovi utrdbi, ki je med drugim tudi včlanjena v konzorcij, sta spregovorila izvedenca Nada Morato Raubar in Paolo Parovel.

Morato Raubarjeva je prisotnim, zbranim v cerkvi Marije Vne-

bovzete, prebrala predgovor iz svoje knjige z naslovom Svet na meji: Repentabor. Izvedenka je najprej poudarila, da je bilo nekdanje naselje pomembna stična točka med Jadrantom in Vzhodnimi Alpami. "Ime Repentabor pa ne sega daleč v čas, saj so začeli naselje tako poimenovati šele v 18. stoletju, nakar je tudi občina dobila isti naziv." Raubarjeva je dejala, da je Repentabor zloženka dveh besed, repna in tabra. Prvo ime je starodavnega izvora, drugo pa sega v obdobje turških vpadov. "Že leta 1.301 je bila vas znana kot Ripen oz. Rupa, kar pome-

dem, ki so v glavnem dejavne po župnijah, kjer imamo Slovenci službo božjo v svojem jeziku; nekaj sekcij je tudi na Goriškem. Centralni odbor ima nalogo, da spremlja in koordinira delo posameznih sekcij."

Slovenska Vincencijeva konferenca skrbi v prvi vrsti za finančno podporo, ki jo namenja potrebnim. "Naša skrb je namenjena tudi bolnikom in ostarelim, katerim nudimo predvsem človeško toplino. Zadnje čase pa smo naše delovanje preusmerili tudi na osebe, ki nimajo lastnega bivališča: to so v glavnem prišleki, ki nas zaprosijo za pomoč. Slovenska Vincencijeva konferenca pa ne more biti kos vsem tem zahtevnim izzivom: ravno zato že dolgo časa sodelujemo z drugimi krajevnimi dobrodelnimi organizacijami, ki so zaradi kadrovske usposobljenosti pomemben socialni dejavnik v mestnem družbenem tkivu. Mislim namreč na Karitas in na italijansko Vincencijevo konferenco."

Kot dobrodelni dejavnik ima SVK že vrsto let pregled nad družbenim položajem in socialno stisko na Tržaškem. Kako se je podoba revščine v naših krajih spremenila, če primerjamo današnje stanje z nekdanjim? "Položaj se je močno spremenil. Finančno stisko nekaterih družbenih slojev je bilo pred leti močnejše občutiti kot danes: narasla pa je potreba po pomoči osamljenim, ostarelim in bolnim. Slovenska Vincencijeva konferenca usmerja svoje moči predvsem k taki vrsti sodobne revščine", je dejal predsednik Stefančič, ki je še dodal, da je "delovanje Slovenske Vincencijeve konference v glavnem namenjeno Slovincem. Upal bi si trditi, da v našem delokrogu italijanskih družin skorajda ni, kvečjemu so naše pomoči deležne mešane družine. Raje prepuščamo našim italijanskim kolegom oskrbo potrebnih večinskega naroda. Položaj nekaterih slovenskih rojakov je že itak močno kritičen, saj smo priča vedno večjemu številu slovenskih priletnih, ki prosijo za vstop v slovenske domove: tovrstni inštituti pa so obremenjeni s prostorsko stisko, hkrati zahteva vstop v take zavode visoko vsoto denarja in tudi to pomeni za naše ljudi finančno breme. V italijanskih domovih se naši ostareli počutijo nelagodno, ker se iz dneva v dan znajdejo v povsem neslovenskem okolju, ki ga niso navajeni. Prav bi bilo, ko bi slovenska manjšina imela več svojih domov."

Igor Gregori

so tudi na tem robu razsajali Gotti in Huni, nakar je nastopilo bizantinsko obdobje: potem ko so Franki izgnali Avare, je frankovski vojvoda naselil ta področja s Slovani. Ko je v drugi polovici 10. stoletja nastopilo obdobje miru, se je pri nas polagoma širil tedanji slovenski jezik. Leta 1.100 je repentabsko področje

ni v bistvu prepad". Za slovenske jezikoslovce pa izhaja ime Repen iz negativno obarvane besede repa. O zgodovini gradišča je po starorimskem obdobju malo vesti, ker je bil Tabor večkrat na novo zgrajen: vemo sicer, da je bilo tudi to področje vključeno v evropska dogajanja. Po nastopu krščanstva

Nada Morato Raubar (foto IG)

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v petek, 5. oktobra 2007, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v Ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bo arh. Jure Vombergar, ki je med vodilnimi slovenskimi javnimi in kulturnimi delavci v Argentini, ob predvajanju 120 izvirnih fotografij iz begunskih taborišč v Avstriji in Italiji, s tovornjakov, z vlakov in ladij ter iz pristanišča in begunskega hotela v Buenos Airesu, spregovoril o 60-letnici začetka prihajanja pripadnikov slovenske politične emigracije v Argentino.

Dolinska sekcija Slovenske skupnosti organizira v nedeljo, 7. oktobra 2007, že tradicionalni jesenski izlet. Tokrat so na vrsti dolenski kulturni spomeniki. Vozili se bomo po dolenski cesti mimo Otočca in obiskali Brežice ter si ogledali zgodovinski grad in v njem Posavski muzej. Potem se

odpeljemo v Kostanjevico ob Krki, kjer bosta kosilo in ogled umetniških zanimivosti mesta: Forma viva in cistercijski samostan, danes spremenjen v nacionalni muzej. Odhod iz Doline ob 6.30. Informacije in prijave na tel. 040 228924 (Sergij Mahnič), 040 228274 (Rado Stranj), 040 228174 (Aldo Stefančič).

Darovi

Ob 60-letnici Slovenske Vincencijeve konference v Trstu daruje Elena D. 20 evrov za potrebne.

Ob prvi obletnici smrti dr. Marka Udoviča daruje žena Marija 100 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

Za poplavljenca v Sloveniji: N.N. 200 evrov; N.N. Trst 100 evrov.

Darko in Zinka darujeta za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu 50 evrov in za sklad narodnih noš 50 evrov.

Ob 60-letnici ustanovitve Slovenske Vincencijeve konference v Trstu daruje Lojzka Sosič 50 evrov.

KULTURNI CENTER VERITAS Nova sezona

Pobude ob jubileju

Kulturni center Veritas bo letošnjo sezono osnoval na tematiki časa, saj bodo pobude potekale v znamenju visokega jubileja, 50-letnice delovanja. Rdeča nit časovnosti bo povezovala tako predavanja, ki bodo kot običajno potekala ob sredah (z začetkom ob 18.30 na sedežu Centra Veritas v ul. Monte Cengio 2/1), kot tudi kulturne tečaje, ki se bodo v nizu dveh izmen vrstili od septembra do aprila prihodnje leto. Tematike letošnjih tečajev bodo obravnavale psalme, ki so vezani na praznike, časovnost in praznik v judovski ter islamski kulturi; potekala bosta tudi tečaj ikonografije in še niz srečanj, ki bodo posvečena prisotnosti jezuitskega reda v Trstu.

Prvo predavanje bo 10. oktobra, ko bo antropologinja Anna Maria Rondini spregovorila na temo *Med Penelopo in Odisejem*; 24. oktobra bo bibličistka Rossana Virgili imela predavanje z naslovom *Ura in sončna ura*; 7. novembra bo antropolog Gian Paolo Gri predaval na temo

Obrednost časa; matematik Elio Cabib bo 21. novembra spregovoril o prazniku v judovski kulturi, Ahmad Ujicah, predstavnik tržaškega islamskega centra, pa 5. decembra o prazniku v islamski kulturi; o praznovanjih v vzhodnih religijah bo 30. januarja 2008 predaval zgodovinar religij Massimo Raveri; ravnatelj inštituta Sv. Justina iz Padove Giorgio Bonaccorso bo 13. februarja spregovoril o obrednosti v krščanskem praznovanju; zadnje predavanje pa bo potekalo 27. februarja, ko bo filozof in bibličist Armido Rizzi predaval na temo *Čas in problem njegovega smisla*.

Posebne pobude Kulturnega centra Veritas se bodo začele v soboto, 10. novembra, ko bo v Landarski jami v Beniciji potekal simpozij o prisotnosti jezuitskega reda v Nadiških dolinah, sklenile pa se bodo 1. junija 2008, ko bo na vrsti predavanje dokumentarca ob 50. obletnici KC Veritas. Temu bosta sledila še niz prireditev in končnih družabnost.

ZKB in Tergeste d.o.p.

Proizvajalci tržaškega ekstra deviškega oljčnega olja, združeni v odboru Tergeste d.o.p., so z Zadružno kraško banko sklenili sporazum o sodelovanju za ovrednotenje olja z oznako zaščitenega porekla. Gre za nov način sodelovanja, saj bosta protagonista, ki delita vrsto skupnih vrednot, skupaj nastopala za promocijo tržaških olj. Prva skupna pobuda bo v **ponedeljek, 8. oktobra**, ko bo **ob 19. uri** na sedežu Expo Mittelschool v ul. San Nicolo' v Trstu predstavljena publikacija, posvečena proizvajalcem Tergeste d.o.p. Informacije: www.tergestedop.it, www.zkb.it.

pripadalo Oglejskemu patriarhatu, nakar so mu zavlada-li Habsburžani. V obdobju turških vpadov (v 15. in 16. stoletju) so Tabor na novo utrdili. Prof. Morato Raubar je nato poudarila še podatek, da je Repentabor postal samostojna župnija komaj leta 1856, saj je bila cerkev Marija Vnebovzete dotlej podružna cerkev dekanije Tomaj.

Tudi Paolo Parovel je v začetku svojega predavanja poudaril dejstvo, da je bil Repentabor nekoč pomembna prehodna pot med Jadranskim morjem in notranjostjo. Dejal je tudi, kako so družbenopolitične spremembe po 1. 1918 privedle do izmalicženja oz. poitalijančenja izvornih krajevnih imen, ki segajo daleč v zgodovino. Ostanke gradišča pričajo o družbenih dejavnosti na tem prostoru v razdobju med 1.300 pred Kristusom

do rimskega obdobja. Tabor je bil slovenska kolonska naselbina že v času Bizantincev, Langobardov in nato Frankov. Parovel je obrazložil, da je beseda tabor turško-tatrovkega izvora: sama lega utrdbe in njena arhitektonska zasnova namreč pričata, da je Tabor, kot ga danes poznamo, služil kot varen prostor za domače prebivalstvo v času turških vpadov. Le-ti so znani v zgodovini našega prostora kot izredno huda preizkušnja za naše ljudi: to v veliki meri drži, čeprav je Parovel dodal, da smo ljudje navajeni presojeti pretekle dogodke v luči današnjih družbenopolitičnih diskriminant. Turška pustošenja so namreč res prizadejala veliko škodo, življenje nekdanjih domačinov pa ni potekalo dan za dnem v bojazni pred bizantinskimi vpadi, saj je tudi res, da so tukajšnji prebivalci vzpostavili do južnih sosedov marsikatero plodno navezo.

PD RUPA-PEČ Tradicionalni avgustovski izlet (2)

Po Odisejevih stopinjah...

Tretji izletniški dan je bil namenjen ogledu muzeja Piana delle Orme, ki so ga odprli l. 1996 v kraju Borgo di Piano. Do njega so se v smeri Rima peljali najprej po cesti Flavia, nato po znameniti poti Appia Antica, regina viarum, ki so jo predali namestu l. 312 pred Kr. in je kasneje vodila do mesta Brindisi. Ta muzej si je zamislil strastni zbiralec, ki je od mladih nog iskal igrače, modelčke avtomobilov, motorjev itd., potem pa se usmeril v etnografsko gradivo in vojne ostaline. Predmeti so razstavljeni po temah v štirinajstih zelo velikih paviljonih, obdanih od zelenja, predvsem visokih evkaliptov vseh vrst, ki so jih iz Avstralije prinesli v te kraje, kjer se je nekoč bohoto močvirje, ker za rast potrebuje mnogo vode, in tudi zato, da bi s svojim vonjem odganjali komarja, anofelesa, prinašalca malarije, ki je s smrtno koso divjala po teh krajih. Muzej je zelo privlačen, ker so vsi njegovi ekspoziti predstavljeni v realističnem scenografskem okolju

Skupina izletnikov poslušala razlago vodilke Linde pred vstopom v muzej Piana delle Orme

kot poroča Svetonij, in je zgrajeno visoko na grebenu, da bi bilo varno pred morskimi roparji. Zelo slikovite so njegove uličice in stopnice, ki se z osrednjega, gornjega trga, s katerega je enkratni pogled na globoko pod skalami ležečo plažo, med belimi hišami strmo vijejo do morja. Na skalah je dobro ohranjen izvidniški stolp, s katerega so opazovali tudi, če prihajajo Turki pustošiti. Takih stolpov je bilo kar nekaj na tem koncu Apeninskega polotoka. Ko se je dan že skoraj prevešal v večer, so si ogledali še arheološki

Sacco in hribi Ernici z najvišjim vrhom Pizzo Deta 2041 m, na jugu pa jo obkrožajo hribi Ausoni. Bolj obljudeni so seveda gričevnati in dolinski predeli, apnenčasti hribi so bolj pusti. V značilna mesteca Ferentino, Alatri, poznano tudi kot mesteca kiklopov, in Fumone jih je pospremil lokalni vodič Pietro, ki se je kot Linda rad zaustavljal ob pripovedovanju legend, vezanih na kraje, na verske obrede, čudeže... Visoka lega na skalah in obzidje sta skupna imevalca teh mestec, nekdanj močnih, težko dostopnih utrdb, pri ka-

narodni muzej, ki hrani dele originalnih kipov in kopijo ogromnega spečega Polifema, tik preden bi ga Odisej oslepil. Kipi, delo helenističnih kiparjev, ki so izdelali znanega Laokonta, ohranjenega v Vatikanskem muzeju, so krasili votlino, ki je prav ob morju in je del ogromne Tiberijske vile; slednjo so verjetno še dodatno razširili in z ornamentami oplešali v času cesarja Tiberija. Že takrat so ti lepi kraji bili idealen prostor za počitniške

terih se še jasno vidijo tri zaporedne, v čas seveda odmaknjene zidave: veliki neurejeni kamniti bloki iz predrimskega časa, ko so tu bivali npr. Volsci, Eriči, nato bolj enakomerno vrezani kamni in dobro vezani med seboj iz rimske dobe, potem pa srednjeveška zidava, ki se grozljivo bije z raznimi obupnimi novodobnimi pritlikinami, ki jih bodo po vodičevem zagotovitvi čim prej odstranili, da bi ta slikovita utrjena mesteca pridobila nekdanjo podobo. Najprej so si ogledali Alatri na apnenčastih gričih. Med oljčnimi nasadi se dviga staro mnogokotno obzidje, ki oklepa t.i. akropolo, obdano z rimskim obzidjem iz II. stoletja pred Kr., na vrhu katere stoji stolnica, posvečena l. 1091, toda prenovljena v XV. in XVI. stoletju, niže pa je srednjeveško središče z ozkimi in strmimi ulicami. Na glavnem trgu stoji vodnjak iz devetnajstega stoletja in cerkev S. Maria Maggiore z romansko-gotsko fasado z velikim rozonom. V tipični restavraciji pri Rosetti, ki ima na stenah ob vhodu fotografije znanih igralcev, politikov..., ki so bili njeni gostje, so si goriški izletniki več kot "privezali dušo" s tipičnimi

kuharskimi dobrotami. Po kosilu jih je sprejelo mesteca Ferentino v hribih Ernici. Pod njim se vijuga reka Sacco. Zgrajeno je na antičnem obzidju, hrani spomin na Rimljane z ostanki rimskega trga. Žal sta bodisi romanska stolnica kot cerkev S. Maria Gaudenti iz trinajstega stoletja izgubili svojo izvornost, ker so ju v raznih dobah preoblikovali. Stolnici so skušali spet dati originalno podobo v začetku XX. stoletja, ohranjeni so tlakovana tla in lep zavrt podstavek za velikonočno svečo. Tu hranijo relikvijo, hostijo, ki se je spremenila v meso, ker je bila oskrunjena. Cerkev S. Maria Maggiore je dragocen primerek gotiko-cistercijske arhitekture iz l. 1150 s šilastimi loki in z velikim rozonom na fasadi. Zvečali so jo v XIII. stoletju. Dobro je ohranjeno obzidje, zgrajeno med V. in II. stoletjem pred Kr. Najbolj znana so vrata porta Sanguinaria.

/ dalje
Iva Koršič

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ste se kdaj dotaknili resničnega talenta?

Če komu zavidam, potem na tiho zavidam tistim osebam, ki imajo v sebi neki talent, neko neusahljivo željo po izražanju tega talenta, ki jim je tako potreben kot kruh in voda. Daleč stran od umetniških pozerjev, samozadostne alternative, oseb, ki vseprek govore o sebi, o svojih dosežkih, o svojih "projektih". Včasih lahko srečaš, se za hip dotakneš resničnega talenta, neke svetlobe, ki zeva iz človeka, neke ljubezni, ki jo ima v sebi in do katere lahko v določenem življenjskem obdobju - tako kot pri vseh ljubeznih - začuti tudi neko konfliktualnost. Danes sem se dotaknila takega talenta. Mirno, po prstih, postopoma sem pronicala v oči, v prste tega še mladoletnega dekleta, v "moški" glasbeni instrument, ki si ga je izbrala. Opazovala sem gotovost v pripravi, v izvajanju, njene prste, ki so se spajali z glasbilo in ustnice, ki so bile rožnate po igranju kot po vročih poljubih. In potem, ko ji je instrument sedel v naročju in je v besedi spregovorila o sebi, sem začutila ravno to. Talent. In tudi vse to, kar spada zraven in naredi iz "osebe s talentom" "osebo, ki je zmožna sanje tudi udejanjiti": močno voljo in trdo delo. Čudila sem se emembi osebne krize ob zaključeni študijski poti, spraševala sem se, kakšen je ta psihološki mehanizem, zaradi katerega nam včasih ne uspe se veseliti dosežkov in rezultatov, zakaj žalost ob do-

seženem cilju? Odgovorila mi je, da je to povsem normalno. Mogoče je fizična in psihična izmučenost? Verjetno je tako pri vseh "vpreženih" konjih. In navsezadnje tudi naše vsakodnevne vprege nas včasih privedejo do podobnih občutkov. Menda so to hormoni, vsekakor mi je marsikatero dekle reklo, da je v dneh po porodu, seveda z ogromnim občutkom krivde, občutilo nekakšno žalost, neki čuden občutek praznine in istočasno popolne zapolnitve vsega, fizičnega, mentalnega, emotivnega prostora. "Potem mine. Veš, zavedaš se, da mine, da je to stanje prehodno. Ko zdaj obrnem pogled nazaj, na tiste dni, se vidim v takratni zbeganosti, ogromnem občutku krivde. Kako je sploh mogoče, da se lahko zjočem? Ali ne bi rojstvo prvega otroka moral biti najlepši trenutek v življenju? In to dejansko je. A takrat, v tistih devetih mesecih vse in vsi okrog tebe skrbijo le za tvoje telo, zgodi se, da se vse premalo emotivno pripravljáš na tako velik življenjski korak. In, ko ga potem narediš, ti za hip zmanjka moči. Čutiš se majhnega, kot bi ne mogel biti kos gojenju nove življenjske bilke na tem svetu. A to si. Stoodstojno, le, da moraš počakati na ublažitev hormonskega pljuskanja". In potem občutiš resnično srečo. Moji še ne polnoletni sogovornici se zaiskrijo oči, ko reče, da ni šlo za dosežek, pred pomembnim korakom (in vedno, vsak dan) je občutila "le" neizmerno željo po spojitvi s svojim instrumentom.

Hvaležen spomin na duhovnika Janoša Kúharja

Porabski čedermac

Z današnje perspektive je težko razumeti, kako pomembno vlogo je nekoč imel pri ohranjanju slovenske besede v Porabju na Madžarskem župnik Janoš Kúhar, porabski čedermac. Slovenci v Porabju na Madžarskem so se te dni z razstavo, s knjigo in z dvema mašama hvaležno spominjali svojega nekdanjega župnika Janoša Kúharja (1901-1987). Razstava prikazuje vrsto pomembnih dokumentov in dejstev iz njegovega življenja, a tudi iz zgodovine Slovencev na Madžarskem. Avtorica razstave je etnologinja dr. Marija Kozar Mukič iz Pokrajinskega muzeja v Sombotelu (Szombathely), med drugim tudi dobitnica Štekljeve nagrade za delo na področju etnologije. Poleg razstave je poskrbela še za izid knjižice o Kúharju in prispevala večino teksta, skupaj z

mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej, Kúharjev prijatelj in podpornik. Nekateri vaščani pa so prispevali svoje spomine na pokojnega Janoša Kúharja. Spominske prireditve v Gorenjem Seniku so trajale dva dni - v soboto, 15.9., in v nedeljo, 16.9. Sobotno mašo je vodil murskosoboški škof dr. Turnšek z duhovniki iz Porabja in Prekmurja, nedeljsko pa škof dr. Smej. Z današnje perspektive je po svoje težko razumeti, kako pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske besede na Madžarskem je imel župnik Janoš Kúhar. Prav zaradi njegove drže, dejavnosti in doslednosti, tudi usode, so mu rekli, da je porabski čedermac. Slovenska beseda je bila v Porabju nezaželena in preganjana pred drugo vojno, med njo in po njej, torej ves čas, kar je Janoš Kúhar

svojih župljanov. Morda bi kdo celo rekel, zakaj vendar narečje in ne knjižna slovenščina. Toda ta ugovor takoj izgubi veljavo, če se samo spomnimo, kako je v Benečiji in Režiji in kakšen življenjski pomen ima tam, ne le v cerkvi, domača govorica. Janoš Kúhar je s svojim delom tvegal izjemno veliko. Besedila, ki jih je pripravil, je sprva kar sam razmnoževal na ciklostil. Kasneje je to postalo prenevarno, a tudi pregnali so ga iz seniške župnije. Takrat so stroj skrili, tipkopise pa skrivaj nosili čez mejo v Slovenijo, kjer so mu jih natisnili, marsikdaj tudi vezali v knjižice, ki so v rabi še danes, dvajset let po njegovi smrti, če je maša seveda slovenska. Večina svojega življenja je župnik Janoš Kúhar prebil v Gorenjem Seniku, vasi ob slovensko-madžarsko-avstrijski tromeji, v petdesetih letih prejšnjega stoletja pa je bil od tam celo pregnan za nekaj časa. Kot slovenskega duhovnika ga je vsaka in ne le povojna madžarska komunistična oblast

Oltar, pri katerem je maševal papež Celestin V., zaprt v ječi v gradu Fumone

buhom za kruhom je takrat odhajalo mnogo ljudi iz Veneta. Grozo vzbujajoči so tisti oddelki muzeja, ki ponazarjajo velike bitke med drugo svetovno vojno v Italiji, pa tudi v libijski puščavi. Opremljeni so z zvoki in lučnimi efekti, da se obiskovalec znajde na bojišču, v vojni ambulanti, v porušenem samostanu Monte Cassino... Ogromno število je vojaških vozil in med temi tudi oklepnik, ki ga je Benigni uporabil v svojem filmu La vita e' bella. Na vrstu se v ograjenih prostorih pasejo pavi, purani, koze. Pod bujnimi evkalipti sta razstavljeni tudi letalo in stara parna lokomotiva, ki puha dim in žene kolesa, če pritisneš na gumb. Izletniki so se kar oddahnili, ko so se isti dan v popoldanskih urah od vojnih spominov podali v počitniško mestece Sperlonga med Terracino in Gaeto, ki je ohranilo srednjeveški videz in je eno izmed desetih najlepših zgodovinskih središč v Italiji. Ime je dobilo po Tiberijski vili Spelonca,

hiše rimskih veljakov. V bazenu-ribogojnici še zmeraj plavajo velike ribe kot v Tiberijski dobi. Isti dan je po večerji ostajal še čas za nočni obhod mesta Gaeta, nekoč trdnjave na rtiču Orlando, poznanega tudi zaradi zaporov. Na griču nad njim so še vidni ostanki rimskega mavzoleja. V novejšem, južnem delu se že spaja s Formio. Mestce je tisti dan kazalo svoj živahni obraz, po njegovih vrtovih in trgih so se sprehajale družinice z majhnimi otroki.

V sredo, 29. avgusta, so izletniki odkrivali Ciocario v pokrajini Frosinone. Iz avtobusa so opazovali, kako se pasejo ovce. V tem kraju gojijo oljko, v zemlji pa se skriva gomoljka. Pastirji izdelujejo glasbilo "zampogna", dudo. Tu rastejo kostanji, smreke, mandlji. Ime je morda dobila po obnavljanju "ciocia", ki je z jermeni ovito okrog meč, sicer so ime Ciocaria ponesele v "svet" tudi dojlje, predvsem do l. 1500. Ciocaria se razteza na vzhodu med dolinami reke

Alojzjem Kozarjem ml., sicer župnikom v največji slovenski vasi Ondraci v Prekmurju. V drobni, a pomembni knjižici, napisani zvečine v gornjeseniški slovenski govorici, najdemo še več avtorjev. Med njimi je recimo

župnikoval in se upiral raznarodovanju na vse možne načine. V njegovi zapskični je ostalo na tisoče listkov s pridigami, predvsem pa s prevodi svetopisemskih in drugih bogoslužnih besedil ter pesmi v domačo govorico

Štela za še posebej nevarnega. Nedvomno je prav on zaslužen, da je slovenska beseda v Porabju obstala in v skromni meri živi še danes, v cerkvi in šoli. Dolga desetletja je bil slovenski napis nad prezbiterijem v tamkajšnji cerkvi (Tebe Boga hvalijo vsi narodi) ob podobi sv. Cirila in Metoda edino, kar je slovenskega (lahko rečemo, da tudi slovenskega) bilo mogoče videti na javnem prostoru v Porabju in po vsej Madžarski. Bil je neomajen, tudi v svojem slovenstvu, za katerega se je potegoval do skrajnih meja predstavljivega.

Peter Kuhar

V Ljubljani onemogočili dostop z vozili do Frančiškanske cerkve, najbolj obiskane v državi

Z ustanovitvijo stranke Zares spremembe na levici

Prizadevanja vlade za umiritev domače politike v obdobju predsedovanja Slovenije evropski zvezi, v prvi polovici leta 2008, skoraj zagotovo ne bodo uspešna. Strasti v strankah so preveč razgrete, velike so ambicije politikov v opozicijskih strankah, ki bi se rade čim prej vrnile na oblast, napovedujejo pa se tudi dogodki, ki so oziroma bodo prinesli nemir v politiko in družbo. V strankah komaj prikrivajo zaskrbljenost, združeno z zavistjo, zaradi povečanja ugleda in prestiža predsednika vlade Janeza Janša. Pridobil si ju je zaradi hitrega in uspešnega posredovanja pri začetku odpravljanja posledic neurja, največjega v zadnjih 250 letih, ki je Slovenijo zadelo 18. septembra, ter spricho govora v Generalni skupščini Organizacije združenih narodov v New Yorku. V svojem posegu je udeležence zasedanja seznanil tudi z izhodišči in poglavitnimi temami, ki jih bo Slovenija med predsedovanjem predložila v obravnavo Evropski uniji. Med težjimi vprašanji, ki jih bo morala usmerjati slovenska država, bo očitno tudi zelo zapleten primer statusa Kosova. Metod Berlec, glavni in odgovorni urednik tednika Demokracija, je v uvodniku z naslovom Operativci in nastopci, objavljenem v novi številki

tednika, zapisal, "da je premier Janša znova dokazal, da zna hitro in modro reagirati v izrednih razmerah, da ni samo izkušen politik, ampak tudi dober organizator, ki ve, kaj govori in dela. Ob tem je zanimivo, da so nekateri prav v teh dneh v javnosti lansirali tezo, da predsedniku vlade stvari polzijo iz rok, medtem ko naj bi bil Borut Pahor, ki ga v dneh naravne katastrofe ni bilo nikjer videti, nekakšno novo upanje za Slovenijo."

V večjem delu naše javnosti se še ne zavedajo dovolj dejstva, da bo Slovenija po šestnajstih letih samostojnosti januarja naslednje leto za šest mesecev stopila na čelo Evropske unije oz. bo voditeljica skupnosti s skoraj pol milijarde ljudi in 27 državami, med katerimi mnoge sodijo med najstarejše, najbolj omikane in vplivne v svetu.

Prednostne teme slovenskega predsedovanja evropski povezavi bo premier Janez Janša širši evropski javnosti predstavil na januarjem zasedanju evropskega parlamenta v Strasbourgu. Za izvajanje predsedovanja bo skrbelo okoli 400 uslužbencev vladnih in drugih služb, sodelovalo pa bo še 800 dodatnih ljudi. Skupni stroški predsedovanja naj bi znašali okoli 62 milijonov evrov. Veliko sej, zasedanj in zborovanj predstav-

nikov držav članic EU bo potekalo v kongresnem centru na Brdu pri Kranju, ki so ga za potrebe predsedovanja precej povečali in razširili. Tiskovni predstavnik predsedujoče Slovenije, torej EU, bo Anže Logar, sedaj direktor urada vlade Slovenije za komuniciranje. Drugi dogodki se vrstijo oz. jih napovedujejo in vsi imajo politični naboj. Glede volitev novega predsednika države, kandidata je sedem, je skoraj gotovo le to, da novi državni poglavar ne bo izvoljen v prvem krogu. V drugem krogu naj bi se uvrstili Lojze Peterle ali Danilo Türk oz. Mitja Gaspari. Izida ni mogoče napovedati. Domnevati je mogoče, da bo tisti, ki se bo s Peterletom uvrstil v drugi krog, imel realne možnosti za zmago. To predvsem zato, ker utegne priti v drugem krogu do močne politične mobilizacije v t.i. levem bloku. Na izid volitev novega predsednika države pa bo lahko vplivala podpora, ki bi jo enemu ali drugemu kandidatu izrekla nekdanji državni poglavar Milan Kučan ali pa sedanji predsednik dr. Janez Drnovšek.

Na politični zemljevid Slovenije in deleže v njem bo zagotovo vplivala tudi nova politična stranka, poimenovana Zares, ki jo bo najbrž vodil Gregor Golob, nekdanji zelo vplivni generalni sekretar stranke LDS in tesen so-

delavec predsednika dr. Janeza Drnovškega.

Okoli 20 odstotkov prebivalcev Gorice še nikoli ni bilo v Novi Gorici

Župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc je v intervjuju, objavljenem v novi številki tedenskega magazina Mag, pojasnil svoje poglede in stališča glede nekaterih zadev, ki utegnejo zanimati tudi širšo javnost. Dejal je, denimo, "da je osebno proti igralnici v Novi Gorici, ker ga ne zanima." Meni, "da je tudi na italijanski strani meje skupina mladih Slovencev, ki želijo, da napis Tito na mejni gori Sabotin ostane." Glede odprave meje in vključitve Slovenije v schengenski prostor pa je povedal, "da okoli 20% prebivalcev Gorice še nikoli ni bilo v Novi Gorici, kar je katastrofalno." V Ljubljani je mestna oblast z izgovorom, da gre za urejanje prometa, onemogočila dostop z motornimi vozili do Frančiškanske cerkve, ki je najbolj obiskana cerkev v Sloveniji. Ko je župnik in vikar pater Pavle Jakob telefonsko ljubljanškemu županu Zoranu Jankoviču in ga prosil za odstranitev ovire pred Frančiškansko cerkvo, mu je ta odgovoril, "da hoče imeti v mestu mir in da ga ne zanimajo naše verske dejavnosti, naši invalidi in bolniki."

Marijan Drož

Nova Gorica

"Uživajmo svoj mestni park"

Četrtek, 20. septembra, se je na zelenem območju za novogoriškimi gledališčem in Goriško knjižnico Franceta Bevka, v "Borovem gozdičku", dogajalo marsikaj zanimivega. V okviru tedna mobilnosti je Mestna občina Nova Gorica pripravila tudi celodnevni dogodek "Uživaj svoj mestni park", ki je bil organiziran v sklopu Interreg III B projekta - Greenkeys. Cilj omenjenega projekta je izboljšanje mestnih zelenih površin in vključevanje spoznanj o njihovem vplivu na višjo kakovost bivanja v zele-

rim so bile domačim prikazane različne možnosti, ki jih zelena površina nudi za sprostitve, zabavo ali razvedrilo.

Že dopoldne so otroško igrišče in bližnjo okolico zapolnili otroci iz vrtcev in šol, ki so jim organizatorji dogodka na več stojnicah ob vstopu na zeleno območje delili različne rekvizite za igro (žoge, frizbije in kolebnice), na voljo so jim bili tudi baloni in jabolka, ki so jih brezplačno delili tudi naključnim obiskovalcem. Tisti, ki jim je bilo bolj do poležavanja kot do skakanja in tekanja naokrog, so prav prišle izposojene odeje, ki jih je bilo mogoče razprostrti kjerkoli, ter se prepustili lenobnemu uživanju prelepega sončnega dne. V dogodku je so-

delovala tudi goriška knjižnica, ki je poskrbela za "knjižnico v parku", kjer si je bilo mogoče izposoditi knjige in jih brati zunaj, v naravi. Pod milim nebom je potekala tudi vaja šolskega gledališča. V skate parku je bilo živahno cel dan, za odrasle pa je bila popoldne organizirana še joga v parku. Ob tej priložnosti je dobil park tudi novo leseno skulpturo, delo novogoriškega umetnika Gorazda Prinčiča. Ja, v četrtek je bilo v Borovem gozdičku res živahno. Organizatorji so bili nad številom obiskovalcev navdušeni, kar je samo še potrdilo, da ima borov gozdiček vse atribute za to, da se iz podcenjene in zanemarjene lokacije prelevi v mali zeleni biser sredi betona.

Nace Novak

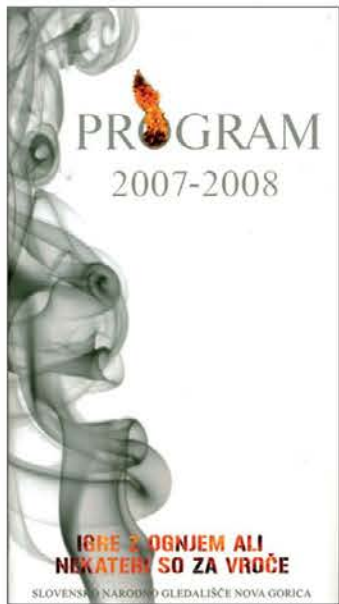
SNG NOVA GORICA Ob začetku sezone 2007/08

Igre z ognjem ali Nekateri so za vroče

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica je junijski predstavitev sporeda sezone 2007/08, ki se bo spletala pod naslovom Igre z ognjem ali Nekateri so za vroče, v četrtek, 27. septembra, sledila še jesenska tiskovna konferenca. Na njej so umetniški vodja Primož Bebler, ki ima že deseto leto v rokah repertoarne vajeti gledališča, in dramaturginja Martina Mrhar ter Tea Rogelj, ob povezovanju Boruta Bašina, od slej odgovornega za odnose z javnostjo, predstavili izbor predstav letošnje sezone, ki se je, kot vabilo v gledališče, začela že v nedeljo, 30. septembra, s predstavo Srečka Fišerja Prihodnje odhodnje, o povojnih letih v naših krajih. Isti večer je bilo tudi odprtje razstave rekviziterja Ljuba Bizjaka Deske, ki pomenijo življenje. Razstavljeni so izdelki, ki jih je ustvaril za različne predstave na svoji dolgoletni zakulisni gledališki poti.

Prva predstava v letošnjem abonmaju bo v četrtek, 4. oktobra, ko bo na novogoriškem odru premierno uprizorjena komedija Duhtar pod mus!, ki je po Molierovih motivih izšla iz-

pod peresa Iztoka Mlakarja in je v režiji Vita Tauferja, kot koprodukcija Gledališča Koper, doživi velio premiero konec lanske sezone; že 22-krat je pozabavala gledalce. O njej je spregovoril

prisotni igralce Iztok Mlakar, ki je sicer dejal, da nima nadaljnjih pisateljskih ambicij. Predstava je bila na sporedu tudi v torek, 2. septembra, v organizaciji Lions

cluba Nova Gorica. Izkupiček bo v celoti namenjen najbolj potrebni družini, ki so jo v občini Cerkno najhujše prizadele nedavne poplave.

Tematski izbor besedil, ki se ukvarjajo z raziskovanjem naše preudčnosti, se bo po komediji Duhtar pod mus! nadaljeval z delom Maksima Gorkega Letoviščarjev režiji Paola Magellija, drugič gosta v SNG Nova Gorica. Sledile bodo tri slovenske praznične sodobnih tujih avtorjev: odrska priredba kulturnega filma Quentina Tarantina Stekli psi v režiji Vita Tauferja, Ayckbournova drama Skrivni strahovi na javnih krajih, o šestih ljudeh, ki iščejo svoj par, z režiserko Ivana Djilas, ruska noviteta bratov Presnjakov v vlogi žrtve, ki ponuja teater absurda v policijski izvedbi, režiral jo bo bosanski režiser Dino Mustafić, prvič gost v Sloveniji. Sezona se bo sklenila s klasično komedijo renesančnega pisca Marina Držića Dundo Maroje v režiji Borisa Kobala. Abonantom bo na voljo tudi darilna predstava, Molierov Namišljeni bolnik - koprodukcija Primorskega poletnega festivala in SSG Trst - v režiji Janusa Kice z odličnim Brankom Šturbejem v naslovni vlogi.

Poleg navedenih del bo novogoriški igralški ansambel gledalcem "od 10. do 110. leta" ponudil dramsko priredbo mladinskega romana Raymonda Que-

neauja Cica v metroju v režiji Marjana Bevka.

Vpis abonmajev za letošnjo sezono je še možen. Letos sta razpisana dva nova abonmaja, predpremijski in popoldanski, namenjen družinam in vsem, ki ne ljubijo zahajati v gledališče zvečer, abonma premiera ni vezan na določen dan v tednu, pa tudi cenovne kategorije sedežev so se spremenile. Sploh pa pri SNG Nova Gorica zagotavljajo, da imajo letos najugodnejše abonmajske cene v Sloveniji!

V SNG Nova Gorica potekata tudi vpisa abonmajev Goriškega vrtljaka, program katerega že vrsto let vestno izbira Emil Aberšek, in Nedeljskih gledaliških srečanj. Tudi za ta izbor gostujočih predstav ljubiteljskih gledališč skrbi Aberšek.

Novost letošnje sezone je tesna povezava s SSG Trst. Obe gledališči ponujata abonantom v Gorici abonma šestih predstav: vsako bo ponudilo po tri svoje uprizoritve, ki se bodo zvrstile v Kulturnem centru Lojze Bratuž, Kulturnem domu in gledališču Verdi.

SNG Nova Gorica bo v oktobru imelo pomemben nastop: v soboto, 13., se bo v tekmovalnem programu 42. Boršnikovega srečanja predstavilo z eno izmed svojih najodmevnejših uprizoritev lanske sezone, dramo Miroslava Krležje Gospoda Glembajevi v režiji Dušana Jovanoviča.

Iva Koršič

Šolstvo

Vse več Slovencev se uči vse več tujih jezikov

Po podatkih Statističnega urada RS so izvajalci nadaljnega izobraževanja v šolskem letu 2005/2006 izvedli 4011 jezikovnih tečajev in zabeležili 27.438 udeležb, kar je za šest odstotkov več kot v predhodnem šolskem letu. Največ jih je

bilo pri učenju angleškega jezika. Drugi najpopularnejši jezik je nemščina, večje kot v predhodnem letu je bilo zanimanje za učenje francoskega jezika.

Poleg italijanske, španščine in ruščine pa so se udeleženci učili češčino, madžarščino, danščino,

portugalščino in švedščino, prav tako pa tudi japonsščino, kitajščino in arabščino.

Po podatkih statističnega urada največ programov nadaljnega izobraževanja izvedejo specializirane organizacije za izobraževanje odraslih. V šolskem letu 2005/2006 je bilo v 357 organizacijah za izobraževanje odraslih zabeleženih 301.790 udeležb. Največ (235.608) jih je bilo v programih, ki nimajo javne veljavnosti, od tega večina, 81 odstotkov, v programih za potrebne poklicnega dela. Udeležba v

programih za splošne potrebe in prosti čas je bila 16-odstotna.

Med javnoveljnimi programi pa so najbolj obiskane vozniške šole, kaže statistika. V javnoveljavnih programih je bilo 38.744 udeležb odraslih. Največ jih je bilo v programih, za katere izobrazba za vključitev vanje ni določena, in pa na usposabljanju po končani osnovnošolski obveznosti. Kar 83-odstotna je bila udeležba v programih s področja storitev, kamor sodijo tudi vozniške šole.

STA

Ob dnevu jezikov

Posebno praznovanje za Slovence

Letošnje praznovanje dneva jezikov je bilo za Slovence v Italiji nekoliko manj retroično kot doslej, pa čeprav se tega dne spominjajo le mediji in v šolah. Letošnje leto bo morda ostalo v analih slovenske narodne skupnosti v Italiji zapisano kot leto, v katerem se je na praktičnem nivoju - beri sprejetje seznama občin za zaščito ter ustanovitev nižje srednje šole v Špetru - začelo tudi udeležati tiste besede in misli, ki pridejo na dan ob praznikih in praznovanjih, kot je dan jezikov in kultur.

Uporaba jezika v naših krajih je še vedno predmet neskončnega barantanja med politično oz. etnično večino in manjšino. Da je jezik pravzaprav sredstvo komunikacije, ni žal nekaj povsem logičnega in razumljivega niti v enaindvajsetem stoletju. Sicer pa je prav jezik tisto, ki neko skupnost definira in jo povezuje preko skupne kulturne dediščine. Pomen jezika je zlasti za pripadnike etničnih manjšin pomemben za sam obstoj skupnosti oziroma njene kulture.

Narodna skupnost mora svojo kulturo in jezik gojiti in razvijati podobno kot pripadniki večinskega naroda. To dejstvo slednjih ne ogroža, prej obratno: Slovensko stalno gledališče v Trstu kljub dej-

stvu, da je specifično slovensko gledališče, nagovarja tudi pripadnike večinskega naroda in to ne le z reklamo, ampak tudi s tem da slovenskim predstavam dodaja italijanske nadnapise.

Večjezičnost postaja tudi na vseevropski ravni nujna in ne zlo obmejnih območij. Meje nadomeščajo trgi, kar pomeni, da se nekoč zaprti prostori morajo odpreti hočeš nočeš izzivom novega časa.

Kaj to pomeni za manjšine? Manjšine oziroma različne narodne skupnosti bodo lahko odigrale pomembno vlogo mostu in posrednika le, če bodo znale gojiti kulturo in sprostost dialoga.

Prvi korak v to smer pa predstavljajo prav šolstvo, ki je jamstvo za oblikovanje in gojenje kulture na vseh ravneh. Šolsko izobraževanje prispeva k temu, da se pripadniki skupnosti soočajo z lastno kulturo, obenem pa tudi z drugimi vsebinami, kulturami in jeziki.

Zmožnost skladne sinteze različnosti pa je dandanes za manjšinca, ne glede na to, kje živi, ključ za preživetje oziroma za življenje v dveh ali več jezikih. To bo vsekakor izziv prihodnjega časa, v katerem bodo manjšinci morda le tisti, ki bodo obvladali le en sam jezik...

PR

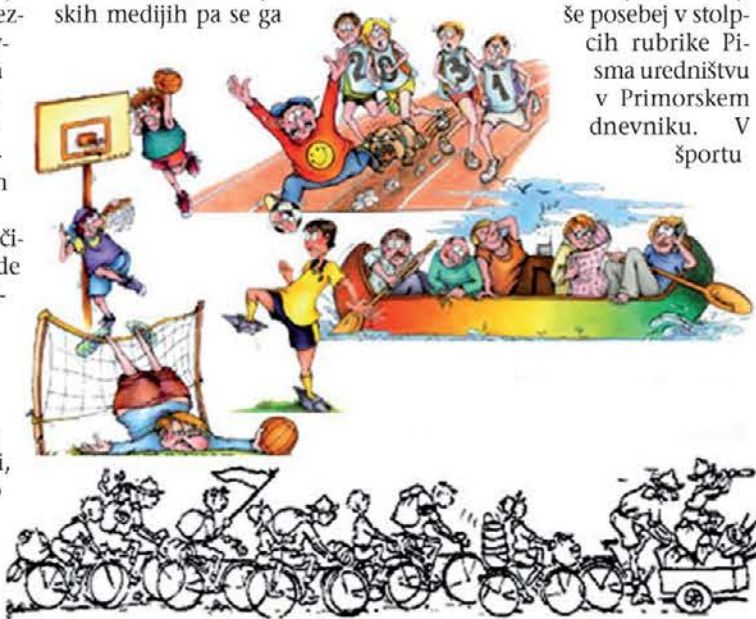
Kritika naj bo konstruktivna!

Mediji naj jo primerno uporabljajo, športniki pa sprejemajo

Zamejski šport v Italiji v splošnem nerad prenaša kritike. Seveda sodi med naloge medijev tudi promocija (dejavnosti, društev, posameznikov, ustanov, institucij), glavno poslanstvo novinarjev pa sta predvsem prikazovanje stvarnosti, torej resnice, realnosti, sveta, kakršni pač so, in določen nadzor nad delovanjem oblasti.

Naše zamejstvo je v marsičem čisto posebna stvar in tudi glede tega je imelo od nekdaj drugačn merila. Dnevnik in ostali mediji so pač - menda razumljivo - vedno na strani slovenske narodne skupnosti v Italiji, člani in predstavniki katere so redkokdaj kritizirali, kaj šele, da bi obsojali njihovo obnašanje, učinek, priljubljenost ipd. Malo nas je, vsi se med seboj poznamo, javno kritizirati ali nasprotovati nekemu, ki ga dobro poznaš in s katerim eventualno tudi prijateljuješ, pa je, kot

vemo, težko ali vsaj zelo nerodno. V športu so se "naše" (zamejski) v našem časnikarstvu široko v rabi, v italijanskih medijih pa se ga

na primer zasledi zelo poredko, kvečjemu pri poročanju o tekmah nogometne reprezentance) ekipe zgodovinsko "dobro upirale nasprotniku", četudi so visoko izgubile. Skratka, v dobri veri določeno iskanje opravičil in predstavljanje stvarnosti v lepši luči, kakršna v resnici je.

Kritika, ki je sol demokracije, izmenjave mnenj, bogatitve, napredka, pa pri nas vselej ustvarja zamere. Tudi športne problematike (ostalih segmentov civilne družbe bi se

na tem mestu ne dotikali) so iz najbolj banalnih primerov prerasle v prave besedne vojne in žolčne izmenjave mnenj, še posebej v stolpcih rubrike Pisma uredništvu v Primorskem dnevniku. V športu

tako, kot bi si v društvu želeli, da se o njem piše, potem ni to noben osebni napad proti njegovim požrtvovalnim tekmovalcem ali športnim delavcem, pač pa zgolj ugotavljanje resnice, opisovanje sveta, ki je pred našimi očmi. Seveda mora, kdor daje ocene, najprej snov dobro poznati, argumente mora postaviti resno, ob kritiki pa naj kar tudi omeni v "obrambo" morebitne "olajševalne okoliščine". Športno novinarstvo torej potrebuje pri nas določeno osvoboditev in večjo mero poguma. Najbrž smo si vsi edini, da je lahko konstruktivna kritika še kako koristna in tudi potrebna. Korak naprej k okrepljeni verodostojnosti pa lahko naredijo tudi sami krojači našega športnega gibanja, se pravi posamezniki, društva in oblasti. Prevečkrat predstavljamo kot vrhunske dosežke, ki vrhunski niso. Često hvalimo "svoje" ali "naše" brez primerne objektivnosti. Kdor ravna na tak način, tvega, da se pri uporabnikih medijev preprosto smeši, saj ljudje niso neumni in ne bodo verjeli, da je košarkarska peterka igrala dobro, ko pa objavljen končni rezultat tekme kaže, da je izgubila za sto točk razlike...

Končno torej, kritiko ponujamo in uporabljamo primerno, predvsem pa postanimo sposobni jo sprejeti vedro in pozitivno. Bržkone bo to priložnost za obogatitev in napredek našega športa.

Zgodba iz današnjih dni Utripajoče duše 12.

Franc je fotografijo pokazal stricu.

"Stric, kaj se ti zdi? Ti je všeč?" je vprašal strica, ki je na cesti pred hišo menjaval preluknjano zračnico svojega skuterja. Slike si ni upal vzeti v roke, ker so bile roke zelo umazane zaradi dela, s katerim je bil trenutno zaposlen. Ne da bi se slike dotaknil z rokama, si jo je od daleč z velikim zanimanjem ogledal.

"Ja, zakaj ne?" je odgovoril stric na prvi pogled. Franc je celo popoldne čakal trenutek, ko bi stricu lahko sporočil svoje začaranje nad fotografijo, ki jo je napravil.

"Ne vem..., če gledaš dobro obraz, ... se pogled zdi nekoliko jezen." Franc je imel ta občutek in je želel slišati stričevo mnenje.

"Jezen? Rekel bi, da je pogled... ekspresiven!" Stric mu je takoj povedal, kaj misli, in slika mu je bila res všeč, kot so mu bile res všeč vse slike, ki jih je napravil Franc. Dejstvo, da so mu bile všeč prav vse slike, ki jih je nečak napravil, ni pomenilo, da ni imel kritičnega čuta. Kritični čut mu je morda nekoliko uplahnil, ko je šlo za slike, ki jih je napravil Franc. Neizmerno je

cenil vse njegove fotografije. Bil je prepričan, da ima nečak za fotografiranje res nenavaden talent. Tudi ko mu je Franc pokazal Mojčin portret, je kljub nenatančnemu ogledu imel neki estetski užitek.

Franca pa je tokrat morda motilo, da je bil izraz na obrazu preveč kričoč.

"Ja, toda ... mislim, ja ... ekspresiven obraz ne pomeni nujno, da mora izražati jezo. Tu vidiš jezo v pogledu, tudi ustnice izražajo jezo. Se ti ne zdi?"

Franc je bil nenavadno kritičen do svoje slike, tako kritičen, da je skoraj prepričan tudi strica. "Ja, morda imaš prav. Toda jaz sem mnenja, da je slika lepa. Pojem lepote je subjektiven. To kar je zame lepo, ni rečeno, da je lepo tudi zate." In Franc je stricu rekel: "Ne, meni ni všeč."

"Ja, če ti slika ni všeč takšna, kot je, jo lahko s pomočjo računalnika kadarkoli olepšaš." Stric je Francu predlagal to imenitno možnost, ki jo ima dandanes kdorkoli se ukvarja s slikanjem, in sicer da fotografijo lahko popravi preko računalnika, enostavno zato, ker ni hotel, da bi se Franc predal slabi volji zgolj zaradi slike, ki mu ni bila všeč.

"Ja, ... je res..., saj bi to lahko storil. Toda..." Franc ni bil povsem prepričan, da bi ga olepšanje slike zadovoljilo. Da bi nečaku pomagal se otrešiti slabe volje, je stric vztrajno nadaljeval: "Saj računalnik znaš uporabljati." Franc pa je imel velik dvom, da bi ga preko računalnika olepšana slika lahko spravila v dobro voljo.

Rekel je stricu: "... Ja, pa ni ista stvar." Stric ni razumel, kaj si je Franc želel, da bi mu svetoval. Zares mu ni bilo jasno.

"Kako?" je osuplo vprašal stric. "Ne vem, zdi se mi, kot če bi svojem skuterju, ki si ga pobarval z agresivno rdečo, hotel spremeniti barvo." Franc je skušal razložiti stricu svojo misel.

"In kaj bi bilo slabega v tem?" ga je vprašal stric. Franc ni vedel, kaj bi mu odgovoril. Obmolknil je.

V njem je ostalo melanholično čustvo, ki si ga ni mogel otrešiti, vsaj trenutno ne. Melanholije pravzaprav ni povzročilo njegovo nezadovoljstvo nad sliko. Njegovo nezadovoljstvo nad sliko je bila navsezadnje malenkost. To pa je vedel samo on. Ni čutil potrebe, da bi to povedal stricu.

Ekspresijo Mojčine jeze na sliki je Franc asociiral s tistim zanj tako nerazumljivim Mojčinim vedenjem. Za Franca ni bilo vzroka za Mojčino jezo. Po njegovem je bila jeza samo posledica njene razvajenosti in trme, s katerima je skoraj vedno dosegla, kar je hotela. Dosegla je vendar tudi to, da jo je slika. Toda v Francem odnosu do Mojce se je tokrat nekaj spremenilo.

Mojčine jeze, ki se je Francu zdela tako absurda in se je, po njegovem, bahavo razkazovala na sliki, ni mogel prenašati. To zato, ker je poznal drugačno obliko jeze: svojo, ki se ni razkazovala in jo je oblikoval navznoter. Njegova jeza ni bila

NOGOMET

Elitna liga: Palmanova - Vesna 3:5, Manzanese - Juventusina 5:0.

Promocijska liga: Kras Koimpex - Santamaria 2:1.

1. amaterska liga: San Sergio - Primorec 1:2, Primorje - San Giovanni 0:1, Sovodnje - San Canzian 1:1.

2. amaterska liga: Zavle - Brez 4:1, Chiabola - Zarja/Golja prekinjena.

3. amaterska liga: Torre - Mladost 5:2.

KOŠARKA

Državna C liga: Bor Radenska - Coarle 92:96.

Pomemben jubilej Inštituta za družbeno in versko zgodovino 25 let plodovitega dela na večjezičnem območju

Jutri, v petek, 5. oktobra, bo natanko 25 let, odkar je bil ustanovljen Inštitut za družbeno in versko zgodovino, ki ga vse od ustanovitve vodi gospod Luigi Tavano. Ob tej priložnosti bo na dan pomembne obletnice v Gorici, v palači Attems, potekala prireditev "25 anni di storia condivisa", ki ga prireja sam inštitut s pokroviteljstvom dežele FJK, goriške pokrajine, goriške občine in goriške nadškofije. Pobudo je na tiskovni konferenci, ki je potekala 25. septembra v prostorih goriške pokrajine, predstavil sam gospod Tavano ob prisotnosti predsednika goriškega pokrajinskega sveta Alessandra Fabbra. Osrednjo slovesnost ob 25-letnici inštituta bodo oblikovale tri okro-

gle mize na tematiko družbene in verske zgodovine. Palača Attems bo namreč v petek, 5. oktobra, gostila tri predavanja, ki se bodo zvrstila cel dan. Ob 9.30 bo na vrsti tematika *Cerkev, ljudje, spomini*, ki ga bosta oblikovala Claudio Ferlan s Tržaške univerze in Gabriele Angeli z Videmske univerze. Drugo jutranje predavanje bodo oblikovali Drago Trpin (Pokrajinski arhiv - Nova Gorica), Roberto Gherbaz (Knjižnica tržaškega škofijskega semenišča) in Cesare Scalon (Videmska univerza). Popoldansko okro-

glo mizo na temo *Izkušnja inštituta v svojih odnosih s slovenskim, italijanskim in avstrijskim zgodovinsko-pisateljstvom* bodo ob 16.00 animirali Karl Heinz Frankl z dunajske univerze, France Martin Dolinar z Nadškofijskega arhiva v Ljubljani in Silva-

no Cavazza s Tržaške univerze. Praznovanje 25-letnice se bo sklenilo ob 18.15 z večerom, namenjenim pridigam, molitvam in sakralnim napevom iz vzhodne Furlanije med 18. in 20. stoletjem. Ob predstavitvi programa je gospod Tavano podčrtal pomen, ki ga je inštitut odigral v 25 letih obstoja. Inštitut se zavzema za združevanje slovenskih, italijanskih in avstrijskih zgodovinarjev

Foto AČ

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 2. oktobra, ob 14. uri.

z namenom, da se rezultati raziskav objavijo. Po mnenju gospoda Favana je druga pomembna vloga inštituta ovrednotiti celotno zgodovino in ne samo zgodovino 20. stoletja. Ne nazadnje je pomemben cilj tudi iskanje in analiziranje neobjavljenih zgodovinskih virov na Goriškem. "Zato", je povedal gospod Tavano "je seminar ob 25. obletnici pomemben zaradi dveh vidikov: ovrednotil bo zakladnico deželne arhivistike in dokumentaristike ter strnil petindvajsetletno delovanje našega inštituta". Nazadnje se je v imenu pokrovitelja, goriške pokrajine, oglašil predsednik goriškega pokrajinskega sveta Alessandro Fabbro, ki je podčrtal pomembnost inštituta, ki izpostavlja številne mlade zgodovinarje in sodeluje z večjezičnimi realnostmi.

AČ

z namenom, da se rezultati raziskav objavijo. Po mnenju gospoda Favana je druga pomembna vloga inštituta ovrednotiti celotno zgodovino in ne samo zgodovino 20. stoletja. Ne nazadnje je pomemben cilj tudi iskanje in analiziranje neobjavljenih zgodovinskih virov na Goriškem. "Zato", je povedal gospod Tavano "je seminar ob 25. obletnici pomemben zaradi dveh vidikov: ovrednotil bo zakladnico deželne arhivistike in dokumentaristike ter strnil petindvajsetletno delovanje našega inštituta". Nazadnje se je v imenu pokrovitelja, goriške pokrajine, oglašil predsednik goriškega pokrajinskega sveta Alessandro Fabbro, ki je podčrtal pomembnost inštituta, ki izpostavlja številne mlade zgodovinarje in sodeluje z večjezičnimi realnostmi.

/ dalje
Elena Cerkevčič

14. oktobra 2007 (od 7. do 20. ure)

Primarne volitve za Demokrasko stranko

V prejšnjem tednu je tehnična volilna komisija, ki je sprejemala kandidatne liste za Demokrasko stranko, izločila listo Slovencev za Morettona z razlogom, da ne odgovorja kriterijem, ki so bili določeni. Predstavniki liste so takoj predstavili priziv, ki ga je obravnaval kolegij garantov; slednji je priziv sprejel. Tako je lista Slovencev za Morettona spet stopila v igro. Vidno zadovoljen je Damijan Terpin, ki kandidira na listi v okrožju Gorica, izjavil: "Vabimo slovenske volilke in volilce, da strnjeno podprejo Gianfranco Morettona in listo Slovencev za Morettona, zato da bo Demokrasko stranko vodila oseba, ki je naklonjena sodelovanju s Slovensko skupnostjo, narodno stranko Slovencev v Italiji. To je še posebno pomembno z vidika prihodnjih deželnih volitev, na katerih SSK želi nastopiti samostojno, s simbolom lipove vejice. Deželni volilni

zakon sedaj to ponovno omogoča, zahteva pa povezavo z večjo stranko.

Slovenska skupnost pričakuje, da bo takšno povezavo sklenila z Demokrasko stranko. Gianfranco Moretton, kandidat za deželnega tajnika Demokratske stranke, je že potrdil pripravljenost, da omogoči Slovenski skupnosti

samostojen političen nastop na prihodnjih deželnih volitvah, zato zasluži podporo vseh Slovencev."

Za listo Slovencev za Morettona tudi v Sovodnjah

V prejšnjem tednu je zasedala sovedenjska sekcija Slovenske skupnosti, ki je poleg drugega razpravljala tudi o bližajočih se primarnih volitvah za Demokrasko stranko. Julijan Čaudek je udeležencem srečanja obrazložil potek ustanavljanja novega političnega subjekta, s posebnim poudarkom na deželno stvarnost. Pri tem je izpostavil stališče Slovenske skupnosti, ki bo iskala z Demokrasko stranko podobne naveze in sodelovanja, kakor jih je imela z Marjetico, vendar se narodna stranka Slovencev v

Italiji ne bo razpustila in bo ohranila svoj simbol in politično samostojnost. Pri tem gre poudariti pomembnost kandidature Gianfranco Morettona za deželnega tajnika Demokratske stranke, ki je Slovenski skupnosti že izrazil pripravljenost za tak način sodelovanja. V ta namen se je osnovala lista Slovencev za Morettona, ki podpira njegovo kandidaturu in poziva, naj se čim več Slovencev udeleži primarnih volitev in naj podpre Morettona in listo Slovencev za Morettona. Po daljši razpravi je sovedenjska sekcija dala popolno podporo listi Slovencev za Morettona s sklepom, da bodo člani

sekcije pozivali občanke in občane, da se v čim večjem številu udeležijo primarnih volitev, ki bodo potekale v nedeljo, 14. oktobra. **Moretton v Trstu** V torek, 2. oktobra, je kandidat za deželnega tajnika Demokratske stranke Gianfranco Moretton predstavil svojo kandidaturu in liste, ki ga podpirajo. Predstavitve je potekala v kavarni Tommaso. Poleg svoje liste je Moretton predstavil tudi listo Slovencev za Morettona za okrožja TRST1 in TRST2, na kateri sta nosilca županja Fulvia Premolin in občinski svetovalec Igor Švab. Med tiskovno konferenco je bila poudarjena odprtost do sodelovanja s Slovensko

skupnostjo, še posebno z vidika deželnih volitev, ki bodo naslednje leto.

Julijan Čaudek

Pomembna srečanja

Ob pripravi na primarne volitve za Demokrasko stranko

4. oktobra ob 16. uri srečanje Gianfranco Morettona s predsednikom štandreškega rajonskega sveta v Štandrežu
9. oktobra ob 18. uri srečanje za Demokrasko stranko v Trziču (pokrita tržnica)
10. oktobra ob 20. uri okrogla miza o Demokraski stranki v Kulturnem centru Lojze Bratuž
11. oktobra ob 15. uri srečanje Gianfranco Morettona in liste Slovencev za Morettona na občini v Števerjanu
11. oktobra ob 16. uri bo Gianfranco Moretton obiskal Štmaver in si ogledal ureditev usada in popravilo ceste
12. oktobra v večernih urah v Gorici skupno praznovanje za Demokrasko stranko.

VOLI TAKO, DA PREKRIŽAŠ ENO IZMED LIST

S seboj prinesi: osebni dokument, volilno izkaznico, 1 evro

VOLITEV SE LAHKO UDELEŽIJO OSEBE OD 16. LETA NAPREJ

Tiskovno sporočilo Sindikata slovenske šole V pretresu različne težave

Odbor goriške sekcije Sindikata slovenske šole, zbran na redni seji ob začetku šolskega leta, je podrobno analiziral šolsko stanje na Goriškem. V ospredje svoje debate je postavil težko situacijo zavoda Cankar-Zois-Vega, ki je že drugo leto brez stalnega ravnatelja. Vodstvo šole je bilo letos poverjeno ravnateljici didaktičnega ravnateljstva ul. Brolo gospe Brajnikovi, ki pa je opozorila na težave, ki jih bo imela pri koordinaciji dela dveh tako različnih zavodov, ki imata toliko razredov. Didaktično ravnateljstvo v ul. Brolo je namreč eno izmed največjih v Gorici, kar pomeni, da je učinkovito vodenje slovenske-

ga višješolskega tehničnega pola možno le ob pomoči podravnanatelja, ki naj bi bil oproščen pouka. Odborniki sindikata so nato opozorili na nujnost, da se v deželni zakon za Slovence vključi tudi ureditev pravnega stanja Sindikata slovenske šole. Predsednik sindikata Joško Prinčič je nato spregovoril o potrebi, da bi tudi letos sprožili akcijo za osveščanje staršev in dijakov ob vpisovanju v slovensko šolo. Z akcijo si sindikat prizadeva prepričati starše, da svoje otroke vpišejo v slovensko šolo, obenem pa zmanjšati osep dijakov ob prehodu iz ene stopnje šolanja na drugo. Pri tem so

odborniki ugotovili, da so bile take pobude v zadnjih letih zelo učinkovite, saj so zajele osep, število dijakov na slovenskih šolah v goriški pokrajini pa je naraslo, kljub splošnemu demografskemu padcu. Pri tem so odborniki sindikata izpostavili delo učnega osebja na vseh stopnjah. Prav ta trud namreč omogoča nenehno uveljavljanje slovenske šole v Italiji, tako v odnosu do drugih italijanskih šol kot tudi na vseslovenski ravni, kjer v sklopu raznih tekmovanj dijaki leto za letom dokazujejo zavidljivo pripravo. Ob splošni pozitivni sliki so torej težko razumljive polemike, ki so v minulem tednu polnile strani zamejskega tiska in so dejansko poskušale razvrednotiti uspehe slovenske šole na Goriškem. Sindikat se sicer dobro zaveda, da v trenutku rasti, v trenutku, ko se tudi etnična sestava šolske populacije spreminja, lahko pride do izoliranih težav, ki pa globalno

ne zmanjšujejo dosežkov slovenske šole. Ob soglasnem zavračanju natolcevanj o uvajanju dvojezičnosti v slovensko šolo, o čemer na goriškem nikoli ni bilo govora in česar si tudi nihče ne želi, sindikat ugotavlja, da je in ostaja slovenska šola odprta za vse, ki se želijo slovensčine naučiti. Odborniki sindikata so bili vsekakor mnenja, da je diskusijo o tako delikatnih problemih, kot je ocenjevanje jezikovne ravni naših dijakov, treba osnovati na objektivnih in izmerljivih ugotovitvah, ne pa na občutkih nekaterih, ki so večkrat zavajajoči. Prav zaradi tega bo Sindikat slovenske šole v naslednjih mesecih organiziral simpozij, ki naj bi skušal prikazati realno stanje poznavanja jezika v naših šolah, obenem pa bi opozoril na možne strategije učinkovitega poučevanja slovenskega jezika v razredih, kjer je stopnja predznanja slovenskega jezika zelo različna.

Gledališka in glasbena sezona v Trziču Bogata raznolikost ponudbe

O bčinsko gledališče v Trziču ponuja za sezono 2007/08 zanimiv spored gledaliških in glasbenih dogodkov, ki bodo nedvomno popestrili kulturno življenje v naši pokrajini in morda zvalili v svoj krog kakšnega slovenskega gledalca, ki rad pogleda tudi v sosedov kulturni hram, da spozna, kaj se v njem dogaja. Gledališka sezona obsega 14 predstav, osem klasičnega dramskega izraza in 6 pod naslovom contrAzioni, nuovi percorsi scenici, ki predstavljajo sodobnejše gledališke tokove. Začela se bo v petek, 2. novembra, z Beaumar-

chaisovo komedijo Figarova svatba, ki jo režira Matteo Tarasco, v naslovni vlogi igra igralec in komik Tullio Solenghi, ki je tudi priredil tekst. Z dramskega sporeda naj omenimo še komedijo C. Goldonija La famiglia dell'antiquario (17. in 18. decembra) v režiji Luisa Pasquala, Luigija Pirandella L'uomo, la bestia e la virtù (14. in 15. januarja 2008) v režiji Enza Vetra in v Stefana Randisija, dramo Stefana Massinija Processo a Dio (9. in 10. februarja 2008), v kateri Ottavia Piccolo v režiji Sergia Fantonija pooseblja protagonistko Elgo Firsch, židovsko igralko iz Frankfurta, ki očita

Bogu, da je dopustil grozljivosti holokavsta, delo Daria Foja Non si paga! Non si paga! (4. in 5. marca 2008) in Se B. Brechta Madre Coraggio (29. in 30. marca 2008) v režiji Cristine Pezzoli z igralko Iso Danieli. Iz sodobnejšega niza predstav naj omenimo delo Miserabili - Io e Margaret Thatcher - z Marcom Paolinijem (19. novembra), R 60 Ballata operaia (7. decembra) z Monico Morini in Bernardinom Bonzanijem, z glasbo v živo, Roma ore 11 (17. februarja 2008) Elia Petrija in FIATO sul collo. I 21 giorni di lotta degli operai della FIAT di Melfi z Uldericom Pescejem (15. marca 2008). V glasbeni sezoni se bo zvrstilo 14 večerov ob glasbi, od teh pet s podnaslovom '900 & oltre. Prvi bo na sporedu koncert klavirskega dua Louis Lortie & Helene Mercier (30. oktobra 2007), od ostalih naj zabeležimo Božično glasbo v stari Madžarski, Cle-

menc consort, Wien (21. decembra), nastop pianistke Angele Hewitt (16. januarja 2008), Klangforum Wien (23. januarja 2008), ki goji sodobno glasbo, godalni ansambel Philharmonische Camerata Berlin (1. februarja 2008) ter večer z mladim pianistom Rafalom Blechaczom (6. februarja), nagrajencem natečaja Chopin, Varšava 2005. Predstave in koncerti se začnejo ob 20.45. Abonenti imajo možnost izbire med sedmimi abonmaji, ki ponujajo različne možnosti izbire predstav in koncertov. Urnik blagajne gledališča v Trziču, na Corso del Popolo 20, je do 24. oktobra od ponedeljka do sobote od 10.00 do 12.00 in od 17.00 do 20.00, potem pa samo popoldne od 17.00 do 19.00. Abonmaje je možno vpisati tudi v Gorici pri agenciji Appiani. IK

In memoriam Ciril Pelicon

Poslovil se je Ciril Pelicon. Odšel je velik človek. Nema lokrat je bil trdo preizkušen v številnih življenjskih situacijah, iz katerih je vedno izšel kot zmagovalček, ker je premoget nezlomljivo voljo in vztrajnost, žal mu je tokrat življenjsko pot prekrižala težka bolezen. Na svojem domu, v krogu družine, je moral kloniti v petek, 21. septembra. Cirilu je zibelka stekla v zgornjevipavski vasi Lozice 12. avgusta 1925, pod vzožjem Nanosa, v času fašistične okupacije Primorske. Že kot otrok je občutil italijansko nasilno potujčevanje in teptanje človekovih pravic. Zavedni primorski človek pa ni klonil in se je uprl! Pokončno je vstopil v težko borbo za svoj jezik, svojo pesem, svojo kulturo. Ciril je izhajal iz narodnozavedne, tigrovske primorske družine. Kot 16-letni mladenci je vstopil v veličastno NOB, in sicer najprej kot kurir in kasneje kot pomočnik mitraljezca v znamenitem Vojkovem vođu. Tudi sam je bil ranjen v eni od bitk. Posebno so ga bolele izgube mladostnih prijateljev iz Lozice in bližnjih vasi. Nikoli pa ni do konca prebolel izgube svojega rojaka iz Podnanosa, Janka Premrla-Vojka. Po šolanju na vojaški akademiji v Beogradu in armadnem službovanju se je leta 1956 deaktiviral, si ustvaril družino in končal študij prava. Do svoje upokojitve l. 1982 je služboval na odgovornih mestih v Koprju, tudi kot predsednik ZZB. Na tem mestu je znal s svojimi stališči ohraniti ugled te organizacije. Cirila pa so notranji nemir, velika poštenost in pokončnost gnali naprej. Čutil je moralno

dolžnost, da veličino boja Primorcev - TIGR-ovcev iztrga namerni zgodovinski pozabi. Osnovalec je bil Odbor za postavitve spominskega obeležja ustanovnemu sestanku organizacije TIGR, leta 1927 na Nanosu. Bronasto obeležje je leta 1994 naročil in financiral Ciril iz last-

nega žepa. To zavest je skupaj s somišljeniki utrdil in uresničil na ustanovnem občnem zboru Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske maja 1994 v Postojni. Zasluge Cirila Pelicon na za opravljenem delu Društva TIGR so nedvomno velike. Osebnost Cirila Pelicon je združevala antifašistično tigrovsko odporništvo, vso veličino primorskega partizanstva; on je predstavljal v nekem smislu simbol tega kontinuiranega boja. Večna slava Cirilu Peliconu, nosilcu partizanske spomenice 1941, TIGR-ovcu, borcu Vojkovega voda, velikemu rodoljubu in antifašistu, zavednemu Slovencu!

Za Društvo TIGR Primorske Marko Bidovec